

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اهداف دینی و تربیتی مدرسہ میزان

حمیدرضا آیت اللہ
علی اکبر جباری

مقدمه

دست اندر کاران موسسه آموزشی تربیتی هدایت میزان، با توجه به کوله باری از تجربیات آموزشی و تربیتی که ده‌ها سال کسب شده بود در دهه ۸۰، روشی منحصر به فرد را پی ریزی کردند که به روش میزان موسوم است. و با توفیقات الهی سال ۱۳۹۱ آن را تدوین و تنظیم کردند و در یک کتاب منتشر نمودند. این روش که بر ۱۱ اصل مبتنی است سعی کرده است تا ساختارهای مخرب شخصیت دانش آموزان را در نظام فعلی آموزش و پرورش به هم بریزد و سازمانی نو بنا کند که در آن دانش آموز بیشترین احساس انتخاب‌گری را داشته باشد و به نشاط، تفاوت‌های فردی، انگیزه‌های درونی، خلاقیت، خودانگیختگی او بیشترین توجه بشود و توانمندی او در کار گروهی، مسئولیت‌پذیری و کشف استعدادهای نهفته، تقید مختارانه به آموزه‌های دینی و علاقمندی به ارزش‌های ملی و انقلابی تحقق پیدا کند. از آن زمان، این روش نه تنها در خود مدارس میزان نتایج پرثمری داشته است که در برخی نقاط کشور تحولی چشمگیر ایجاد کرده است، و مدارس با این روش در شهرهای مختلف فعالیت می‌کنند. از آن زمان تا کنون صدها نفر نیز طی کارگاه‌هایی با این روش و نگاه تحولی آن و ایده‌های جدید آن آشنا شده‌اند و با علاقمندی به بسط نگرش میزانی در تعلیم و تربیت پرداخته‌اند.

گرچه این روش، ابتداء در دبستان میزان اجرایی شد ولی رفته رفته در فضای دبیرستانی نیز شکل گرفت و نهایتاً دبیرستان‌های میزان نیز بطور کامل به اجرای این روش پرداختند و چندین دوره فارغ التحصیل با اجرای این روش به جامعه دانشگاهی ورود یافته‌اند.

گرچه این روش به جهت دهی محتواهای آموزشی و تربیتی نیز توجه داشت ولی ضرورت داشته است که بتوانیم نشان دهیم که این همه تلاش‌ها در روش میزان برای رساندن دانش آموزان به چه هدفی است تا بر اساس آن با بکارگیری روش میزان دقیقاً بدانیم باید چه محتوایی نیز برای آن تدارک ببینیم. بدین منظور لازم است که مشخص

کنیم چه اهدافی را از فعالیت‌های فوق در زمینه‌های متنوع علمی و تربیتی در نظر داریم. برخی اهداف در چارچوب برنامه درسی کشوری در قالب کتاب‌های درسی و برنامه ریزی‌های آموزشی رسمی باید تحقق پیدا کند. اما سوال اینجاست که موسسه میزان غیر از برنامه‌های معمول رسمی چه برنامه‌های آموزشی و تربیتی و دینی را به عهده گرفته است که مزیت نسبی او نسبت به سایر مدارس باید تلقی گردد. به همین جهت درصدد برآمدیم که به تفصیل اهداف خود را در بارور ساختن رشد تعالی نگرانه دانش آموزان تدوین کنیم تا بتوانیم مشخص‌تر برنامه‌های خاص خود را تدارک ببینیم. برای تدوین اهداف، ملاحظات زیر در نظر گرفته شده است:

- هرگاه اسم تعیین اهداف یک فعالیت می‌آید، بلافاصله سیاهه‌ای از انواع آرمان‌ها و فضایل کلی به ذهن خطور می‌کند که می‌توان بدون توجه به اجرایی کردن آن‌ها نوشته شود. این مجموعه اهداف معمولاً در حد شعار باقی می‌ماند و به سختی در چالش‌های اجرایی تن به تحقق می‌دهند. اما وقتی با رشد و تربیت یک انسان مواجه هستیم باید دل نگران محقق شدن آن نیز باشیم. بدین جهت اهداف تنظیم شده باید نه تنها قابل تحقق باشد بلکه ملاحظات عملی را هم در نظر داشته باشد. این نوع اهداف معمولاً اهداف عملیاتی نامیده می‌شود. ما نیز بر آن هستیم که اهدافی عملیاتی را برای خودمان تدوین کنیم. در تدوین این اهداف نمی‌توانیم صرفاً بگوییم می‌خواهیم فردی دیندار و خوش خلق و فکور تربیت کنیم بلکه باید مشخص سازیم که از دیندار و خوش خلق چه معنایی را مدنظر داریم و این معنا چه ابعادی دارد و کدامین ویژگی‌ها باید تحقق پیدا کند. نکته مهم دیگر آن است که هریک از این آرمان‌ها و یا فضایل اگر بخواهد به عنوان هدف محقق گردد، تحقق آن می‌تواند در درجات مختلفی رخ دهد باید معلوم گردد در نظر داریم تا چه اندازه هدف ما عملیاتی و اجرایی شود. این اندازه باید بگونه‌ای تنظیم یابد که حدالمقدور بتوان معیاری برای سنجش آن داشت و ارزیابی قابل حصولی را برای آن نشان داد. این‌ها ویژگی این نوع اهداف عملیاتی است که در این نوشتار به آن خواهیم پرداخت.
- بسیاری از فعالیت‌هایی که مربیان در مدرسه انجام می‌دهند به خود فعالیت معطوف است نه به نتیجه‌ای که در متربیان انجامیده است. روند اینگونه فعالیت‌ها، فرآیندمحور است تا نتیجه‌محور. ۱۲ سال در مدرسه انواع برنامه‌ها برای نماز می‌گذاریم و خوشحال از کار بسیاری که انجام داده‌ایم اما آیا این فعالیت‌ها باعث شده است

فارغ التحصیلان نمازخوان باشند و خارج از این فرآیندها هم نمازخوان بودن را اختیار کرده باشند؟ هدف وقتی درست انتخاب می‌شود که ناظر به حصول عملی یک نتیجه باشد نه ناظر به کاری که ما انجام می‌دهیم. در این نوشتار برای تنظیم اهداف این موضوع مورد توجه قرار گرفته است. بجای آن که بیان کنیم برنامه‌ای باید گذاشته شود تا مربی شجاع باشد یا اینکه باید نهایتاً شجاعت داشته باشد می‌گوییم هدف وقتی هدف است که عملاً شجاعت در مربی تحقق پیدا کرده باشد. به همین جهت در تنظیم اهداف، هدف را ناظر به مربی ذکر کرده‌ایم نه ناظر به مربی. بعد از تعیین هدف تازه می‌توانیم باید پردازیم به این که برای آن که این هدف عملاً بدست آید چه اقداماتی را می‌توان یا باید انجام داد. ادبیات تدوین این اهداف چنین تنظیم شده است که مدرسه توقع دارد بگونه‌ای فعالیت‌های خود را انجام دهد که وقتی مربی از مدرسه فارغ التحصیل می‌شود عملاً خصوصیت‌های مذکور در اهداف در او محقق شده باشد. به همین جهت از بکار بردن کلمات «باید اینگونه باشد...» خود داری شده است و بجای آن گفته شده است «مربی در هنگام فارغ التحصیلی اینگونه است».

- چون اهداف باید اجرایی تنظیم گردد لذا برای بیان هر هدف از بکار بردن یک یا چند کلمه اجتناب شده است و اهداف به صورت یک جمله یا چند جمله و یا در چند سطر بوضوح معین شده است.
- از آنجا که کمتر اهداف تربیتی و دینی یک مدرسه تدوین شده است ابتدا در این بخش به این اهداف می‌پردازیم سپس در بخش بعدی به اهداف آموزشی پرداخته خواهد شد.
- با تحقیق و بررسی‌هایی که شد اهداف عملیاتی تربیتی و دینی مدرسه میزان در هشت دسته زیر تدوین گردیده است:

الف - دارای مبانی اعتقادی مستحکم

ب - واجد تقید عقلانی به احکام شرعی

ج - دیندار متعبد و متمسک به قرآن و عترت

د - هدفمند و ارزش مدار و تعالی جو

ه - متخلق به اخلاق حسنه

و - توانمند در تجزیه و تحلیل درست امور فردی، اجتماعی و سیاسی

ز- توانمند برای حضور پاک و موثر در اجتماع ح- دانا به تاریخ دین و معرفت و همچنین بزرگان تاریخی

- سپس ذیل هر دسته از این اهداف چندین هدف عملیاتی جزئی تر به تفصیل با مشخص ساختن حد و اندازه آن آمده است. مجموع اهداف، ۴۸ هدف در هشت دسته فوق گردیده است. مشخص است که این اهداف به صورت استقرائی تنظیم یافته است لذا امکان دارد اهدافی از نظر دورمانده باشند که امید است عزیزان خواننده اگر چنین می بینند آن ها را به ما متذکر گردند.
- بدیهی است این اهداف باید ثمره تلاش مدرسه پس از ۱۲ سال تحصیلی باشد و چون چنین است راهی نیست جز آنکه هرساله بخشی از اهداف محقق شود تا در نهایت این اهداف بالکل تحقق یافته باشد. به همین جهت در مرحله بعد نشان دادیم که برای تحقق هدف غایی در هر مقطع تحصیلی (سه ساله اول، سه ساله دوم، سه ساله سوم و سه ساله چهارم) تا چه اندازه ای از اهداف متناسب با سن و رشد دانش آموز باید تحقق پیدا کرده باشد تا در نهایت هدف غایی به انجام برسد. این بخش از کار نیز کار سنگینی بود که با دقت و با تفصیل بیشتر باید به آن پرداخته می شد. به همین جهت اهداف جزئی هر مقطع برای هر هدف معمولاً چندین هدف را تشکیل می دهد.
- از خداوند توفیق ادامه کار را به این صورت می خواهیم که مشخص کنیم مربی برای تحقق هر هدف جزئی از چه روش هایی می تواند استفاده کند. بدین منظور انواع روش ها مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت تا بهترین آن ها برای نحوه فعالیت مربیان مشخص گردد. این روش ها در آینده باید بگونه ای تنظیم شوند که بتوان با معیارهایی نشان داد که چقدر روش مزبور توانسته است برای تحقق هدف موثر باشد؛ تاپس از آن بتوان نسبت به جرح و تعدیل روش های اجرایی اقدام کرد.
- در مرحله بعد سعی خواهد شد نشان دهیم برای آن که روش های اجرایی، برنامه اجرایی مدرسه را تشکیل دهد باید معلوم گردد چه کسی؟ کجا؟ کی؟ چرا؟ چگونه؟ در مورد چه کسی؟ باید فعالیت را محقق کند. به این وسیله برنامه ای زمان بندی شده و با ذکر مسئولیت های هریک از حلقه مربیان بدست خواهد آمد که برنامه ن هایی تمامی فعالیت های مدرسه خواهد بود.

فارغ التحصیل مدرسه میزان دارای ویژگی‌های زیر است:

- الف- دارای مبانی اعتقادی مستحکم
- ب- واجد تقید عقلانی به احکام شرعی
- ج- دیندار متعبد و متمسک به قرآن و عترت
- د- هدفمند و ارزش مدار و تعالی جو
- ه- متخلق به اخلاق حسنه
- و- توانمند در تجزیه و تحلیل درست امور فردی، اجتماعی و سیاسی
- ز- توانمند برای حضور پاک و موثر در اجتماع
- ح- دانا به تاریخ دین و معرفت و همچنین بزرگان تاریخی

الف - دارای مبانی اعتقادی مستحکم

۱- اصول و مبانی دین اسلام و مذهب شیعه را می‌شناسد و می‌تواند از آن‌ها دفاع عقلانی لازم (در حد پذیرش منطقی آن‌ها) داشته باشد.

دبستان ۱:

- اصول سه گانه دین و اصول دو گانه مذهب را می‌تواند بیان کند. نسبت به تشیع جهت گیری عاطفی پیدا کرده است.
- دانش آموز می‌تواند نمونه‌هایی از ربوبیت خداوند را در زندگی اش بیان کند (بدون نام بردن از ربوبیت).
- شکر کردن از خداوند را بصورت تلقینی فراگرفته است. (شکر گزاری از خدا، بطور ضمنی می‌آموزاند که علت اصلی نعمت‌ها خداوند است و کارها به او استناد دارد).

دبستان ۲:

- معنای توحید، نبوت، معاد، امامت و عدل را به صورت توصیفی می‌داند. دلایل اجمالی هر یک را می‌داند. به او گفته شده است که دلایل اصلی را در مراحل بالاتر تحصیلی خواهد آموخت.
- ربوبیت خداوند در حد سطح فهم او برایش توصیف شده است.
- دلایل نبوت و امامت را از طریق بیان خصوصیات پیامبر (ص) فهمیده است. چون پیامبر اکرم (ص) را به عنوان با فضیلت ترین انسان‌ها شناخته است.
- توصیف ربوبیت خداوند را که به معنای آن است که او مالک هر چیزی از جمله هر یک از ماست و همه ما تحت تدبیر او قرار داریم می‌داند.

متوسطه اول:

- مفهومی عمیق تر از اصول دین و اصول مذهب را می‌داند. دلایل بیشتری را برای هریک می‌تواند بیان کند.
- توصیف گسترده تری از معاد دارد و نگاه قرآنی به معاد را می‌تواند اجمالا بیان کند.
- به عدالت خداوند از آن جهت که عدالت خیر است (مبتنی بر حسن و قبح عقلی افعال) می‌داند. از طریق آن می‌تواند به نقش عقل در باور به آموزه‌های دینی را بیان کند. علت تمایز تشیع و تسنن را در عدل می‌فهمد.

متوسطه دوم:

- دلایل فلسفی تر برای توحید می‌تواند ارائه کند.
- می‌تواند نشان دهد آنچه در زندگی روزمره ظاهراً مغایر با عدالت از جانب خداوند است چه مواردی هستند و چه پاسخ‌های تجربی، عملی، فلسفی برای آن وجود دارد.
- دلایل عقلی، تاریخی، عملی، قرآنی برای امامت را می‌تواند بیان کند.
- می‌داند با اینکه فطرت و عقل راهنما هستند ولی چرا نیاز به پیامبر وجود دارد. دلایل صادق بودن پیامبران و معجزه (تمایز از کارهای خارق العاده) را برای اثبات نبوت یک پیامبر را می‌تواند بدرستی بیان کند.
- دلایل قرآنی و انذار پیامبران و کمابیش عقلانی را برای معاد می‌تواند بیان کند.

۲- با براهین اثبات وجود خدا آشناسـت (برهان امکان و وجوب، راه نظم، برهان فطرت و محدوده آن).
صفات خداوند را می‌داند و با نحوه ارتباط خداوند با عالم و انسان بگونه ای آشناسـت که بتواند
مسائل قضا و قدر و عدالت خداوند و علت وجود شرور در عالم را بخوبی تبیین کند.

دبستان ۱:

- با توجه یافتن به شگفتی‌ها و ظرائف آفرینش، نسبت به گرایش فطری به خداوند تنبه پیدا کرده است، پس از توجه پیدا کردن به هماهنگی‌های عالم، به خالق با شعور آن (حکیم) تنبه پیدا کرده است.
- به قدرت و علم خداوند و تسلط او به عالم توجه پیدا کرده است.
- با علم خداوند به ظاهر و باطن انسان‌ها آشنا شده است و به آن تنبه پیدا کرده است.

دبستان ۲:

- برهان نظم را در قالب خطابی و گسترده تر متذکر شده است. می‌تواند موارد متعدد دیگری از نظم عالم (مخصوصا آن‌هایی که خداوند در قرآن به آیات تعبیر کرده است) نشان دهد و می‌تواند استدلال‌های ابتدایی برای وجود ناظم عالم ارائه کند.
- شکرگزار خداوند است و دلیل شکرگزاری از خداوند را در حد خودش می‌تواند بیان کند.
- با مضمون گرایش فطری به خداوند اجمالا آشنا شده است.
- به ربوبیت الهی عمیق تر توجه کرده است و نسبت به ارتباط با خداوند مخصوصا لزوم پرستش توجه شده است.
- سخن خداوند را در قرآن و کلمات و حیانی می‌داند و با سخن گفتن خودش با خداوند (همانند دعا و نماز) آشناسـت و به آن علاقه پیدا کرده است.
- با استجابت دعا آشناسـت و موارد متعددی از آن را در قالب داستان‌های انبیاء و اولیاء و افراد عادی می‌تواند نشان دهد.

- می تواند بطور ابتدایی بیان کند چرا برخی از دعاها مستجاب نمی شود.
- با معنای «قَدَر» بطور ابتدائی آشناست و می داند خداوند کارهایش را از طریق قوانین عالم (چه قوانین فیزیکی و چه قوانین اجتماعی) که خود تنظیم کرده است انجام می دهد. این مطلب بصورت خطابی و احساسی در جانش نشست است.
- می داند غیر از قوانین عالم، عوامل غیر مادی (مثل صدقه، دعا، شفاعت، احسان به پدر و مادر، کمک به هممنوع و غیره) نیز از قوانین الهی است که در عالم تاثیر دارد. رفته رفته به عوامل معنوی عالم اعتقاد پیدا کرده است.

متوسطه اول:

- برهان وجوب و امکان در اثبات وجود خداوند را یاد گرفته است و در این برهان بجای استفاده از واقعیت های تجربی، تاملات عقلی را می فهمد و بر اساس آن برهان را اثبات می کند.
- راه (برهان) فطرت را دقیق تر می تواند بیان کند و می داند ارزش برهانی ندارد بلکه تنبّهی شهودی است.
- راه نظم برای اثبات ناظم عالم را با دقت بیشتری بصورت استدلالی فراگرفته است و می تواند بیان کند که چرا این استدلال با علل و عوامل مادی و قوانین فیزیکی تعارضی ندارد.
- فهمیده است که وجود دادن به عالم مثل سایر علت ها در جهان نیست، بلکه مثل نسبت ما و صورت های خیالی ماست؛ لذا خداوند هم علت محدثه است و هم علت مبقیه. می تواند توضیح دهد که خداوند نه تن ها وجود به هر موجودی بخشیده است بلکه قوانین عالم که باعث کنش و واکنش های آن ها می شود نیز جعل خداوند است و او بطور دائم این قوانین را حفظ می کند (این مطلب را به صورت تبیینی آموخته است).
- توصیف قضا و قدر را در حد روایت «لاجبر و لا تفویض» می داند ولی مسائل فلسفی مربوط به آن را ضرورت نداشته است کنکاش کند. او در فهمیدن قضا و قدر به چنان بینشی رسیده است که نه خود را تسلیم وقایع کند و احساس مجبور بودن در عالم داشته باشد و نه چنان است که عوامل غیر مادی و اراده خاص خداوندی را در رخ دادن حوادث نفی کند. در این زمینه تعادل دارد.

- معلم‌ان او را با مساله وجود شرور در عالم آشنا کرده اند و صرفاً در حد نسبی بودن شرور، فواید شرور، عدمی بودن شرور پاسخ اولیه پیدا کرده است و می‌تواند آن را بیان کند. و می‌داند شرور به رحمت عام خداوند لطمه ای نمی‌زند.
- عدل الهی را در حد توصیفی می‌تواند بیان کند.
- می‌تواند در مورد صفات خداوند و توضیح آن‌ها همچون علم و قدرت و خلق مدام و اعطای نعمت‌ها تبیین ساده ارائه کند.
- توصیف کاملتری از ربوبیت خداوند و نحوه کارهای ما در ارتباط با ربوبیت خداوند مثل لزوم پرستش او و اهمیت هدایت شدن توسط او را می‌فهمد.

متوسطه دوم:

- با برهان امکان و وجوب بیشتر آشنا شده است و علیت در آن را با علیت در میان عالم خلط نمی‌کند بلکه معنای علیت وجودی را می‌فهمد.
- با تبیینی از راه نظم آشنا می‌شود که نظریه تکامل (حتی در صورت صحتش) با آن منافاتی نداشته باشد. محدودیت‌های برهان نظم (مثل ناتوانی از استدلال بر سایر صفات غیر از شعور خداوند، و اثبات در یک محدوده نه کل عالم، و ناتوانی از اثبات یکتا بودن خداوند و غیره) را فهمیده است.
- برای او به برهان صدیقین در حد محدود دانش آموزانی که قدرت فهم فلسفی دارند کمابیش اشاره شده است. ضرورت ندارد همه به آن دست پیدا کرده باشند بلکه همین قدر بدانند یک برهان دیگری هم هست بنام صدیقین.
- درک عمیق تری از صفات خداوند پیدا کرده است:
- رحمان یعنی رحمت عام (صفت ذات خداوند) و رحیم یعنی رحمت خاص (صفت فعل خدا) را می‌داند و دامنه هر یک را می‌تواند توضیح دهد.
- مفاهیم عمیق لغات الهی «حمد»، «شکر»، «تسبیح و سبحان»، «اله» را می‌داند.

- کمابیش می تواند نسبت ما با خداوند را که مثل نسبت ما با صور ذهنی ما است بفهمد و برخی می توانند معنای «عین الفقر بودن» ما را درک کنند.
- پاسخ به سؤالاتی مانند: «خدا چرا برخی بیماران یا بیماری ها را درمان نمی کند و گاهی درمان می کند؟» می داند.
- ربوبیت خدا را می تواند بیان کند. نسبت سنن الهی و قوانین اجتماعی را با خداوند فهمیده است.
- برخی شب هات اصلی درباره صفات خداوند را شنیده است و پاسخ آن ها را شنیده است.
- شب هاتی که درباره قضا و قدر بطور معمول رایج است شنیده است و پاسخ های آن ها را شنیده است.
- پاسخ های این که چرا خداوند وجود شرور در عالم را مجاز کرده است می داند.

۳- با دلایل ارسال رسل علیهم السلام و ضرورت تبعیت از آن‌ها آشناست. نبوت خاصه را می‌داند.

دبستان ۱:

- اسامی پیامبران اولوالعزم علیهم السلام را می‌داند.
- برخی داستان‌های پیامبران را شنیده است.
- خصوصیات پیامبران را که نشان دهنده صداقت آن‌ها و پیام آوری از جانب خداوند است شنیده است.

دبستان ۲:

- قصه‌های همدردار پیامبران را شنیده است.
- معجزات مشهور پیامبران را می‌داند.
- جایگاه پیامبر اکرم (ص) را در بین پیامبران می‌داند.
- به صورت کلی دلیل ارسال رسل و مفهوم وحی را می‌داند.

متوسطه اول:

- معنای دقیق و کامل وحی را می‌داند.
- تفاوت جایگاه انبیا باهم را می‌داند.
- دلایل عقلی و تاریخی ارسال رسل را می‌داند. اگر پیامبران نبودند چه می‌شد؟
- با داستان‌های پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و سایر انبیا (علیهم السلام) که برای زندگی اش لازم است آشناست.

متوسطه دوم:

- تفاوت وحی در اسلام و سایر ادیان را می داند.
- برخی شبهه ها درباره وحی را شنیده است و پاسخ آن ها را می داند، شبهه های سرش و پلورالیزم و ...
- مفهوم نبوت خاصه پیامبر (ص) را کامل می داند.

۴- می تواند برای معاد دلیل (نقلی، عقلی و تجربی) بیاورد. با ویژگی های معاد آشناست.

دبستان ۱:

- به معاد بخاطر پیام هایی که خداوند در قرآن و کتاب های آسمانی بر آن تاکید کرده است باور دارد.
- برخی شواهد و نشانه هایی که معاد را برای ما فهم پذیر می کند می داند. (تغییر فصل ها و ریزش و رویش دوباره برگ ها و)
- برخی داستان ها را که نتیجه برخی کارها به صورت عواقب افعال آدمی در دراز مدت است شنیده است و می تواند به برخی نمونه های آن ها اشاره کند. شاید نمونه هایی از آن ها را در فیلم های داستانی تلویزیون به نام «شاید برای شما هم اتفاق افتد» بتوان پیدا کرد.
- با برخی خصوصیات اصلی معاد کمابیش آشناست. بهشت و جهنم و پاداش و کیفر اخروی را بطور اجمال می داند. با تذکر معلم و اطرافیان به معاد هر چند وقت یکبار یاد آن در ذهن او زنده می شود.
- با ثبت دائمی اعمال آشناست. بررسی پرونده اعمال ما در قیامت را می تواند بیان کند. (برخی از این مطالب بهتر است در قالب داستان برای او گفته شود).
- برخی داستان های قرآنی را که برای تنبه به معاد آمده است می داند (داستان چهار پرنده حضرت ابراهیم علیه السلام، ماجرای اصحاب کهف و عزیر پیامبر)
- ترس از جهنم و شوق به بهشت در دل او بطور هم اندازه (خوف و رجا) جای گرفته است.

دبستان ۲:

- باور به معاد از طریق اندازهای خداوند در قرآن با آیات بیشتر در او بارورتر شده است.
- تنبه به معاد در سطح وسیع تر از طریق برخی تمثیل های قرآنی در او بیشتر شده است. (تغییر فصل ها و ریزش

- و رویش دوباره برگ‌ها و خلقت اولیه....)
- با برخی عکس العمل‌های افعال آدمی در دنیا در طولانی مدت آشناست. (اثر اعتیاد، نتیجه بدخلقی‌های آدم در میان مردم، تو نیکی می‌کن و در دجله انداز که ایزد در بیابانت دهد باز، آرامش ناشی از صداقت) در این زمینه چندین قصه گوناگون می‌داند.
- خصوصیات دقیق تری از معاد (مثل بهشت و جهنم و نظام پاداش و کیفر و ابدی بودن آن‌ها) را فراگرفته است؛ می‌تواند برخی نعمت‌های بهشتی را توضیح داده و برخی کیفرهای جهنمی در قبال برخی افعال انسان‌ها توضیح دهد (پاداش صدقه، پاداش نماز، پاداش روزه، پاداش صلوات و ذکر، پاداش جهاد و.... کیفر نماز نخواندن، کیفر ظلم، کیفر غیبت، کیفر دزدی و عدم رعایت حق الناس، کیفر کفر و شرک و....)
- با انواع روش‌های ثبت دائمی اعمال آشنا شده است (ملائک نویسندگان اعمال، امامان و شهدا و صالحین، شهادت جوارح بدن، شهادت خود خداوند)؛ از انجام گناه در جایی که شخصی نیست هم می‌ترسد.
- برخی از خصوصیات نحوه رسیدگی به پرونده اعمال در قیامت را می‌داند. برخی خصوصیات خود روز قیامت را می‌تواند بیان کند.
- داستان‌هایی از نوع توجه پیامبر اکرم (ص) و ائمه (ع) به معاد را می‌داند.
- تفاوت عالم برزخ بعد از مرگ و عالم آخرت را می‌داند. به زندگی پس از مرگ اعتقاد دارد. مرگ را انتقال از یک عالم به عالم دیگر می‌داند. (از منابع خوب در این باره کتاب خانم کلرژوبرت درباره مرگ است).
- درک زنده بودن پیامبر اکرم (ص) و ائمه (ع) پس از مرگ و ناظر بودن بر اعمالمان و پاسخ دادن به سلام‌های ما و شفاعت آن‌ها برای برآورده شدن خواسته‌هایمان و کمک آن‌ها در زندگی مان را فهمیده است و به آن باور دارد.
- ترس از جهنم و شوق به بهشت در دل او نهادینه شده است و رفته رفته بجای بهشت و جهنم، ترس از عواقب اعمالمان را و شوق به نتیجه کارهای خوبمان در دل او زنده شده است.
- به مناسبت‌هایی مکرراً یاد معاد در سایر فعالیت‌های درسی و غیر درسی در او زنده شده است.

متوسطه اول:

- غیر از اخبار خداوند از معاد، با برخی استدلال‌های کلامی درباره معاد آشنا شده است. (مثل لزوم عدالت خداوند و هدفداری خلقت)
- با برخی عکس‌العمل‌های افعال آدمی در دنیا در طولانی مدت بیشتر آشنا شده است. (اثر اعتیاد، نتیجه بدخلقی‌های آدم در میان مردم، و آرامش ناشی از صداقت.....) در این زمینه چندین قصه گوناگون می‌داند. داستان‌هایی بیشتری در این باره شنیده است.
- با آیات بیشتری که درباره معاد گفته شده است آشنا شده است و می‌فهمد که قرآن به صورت‌های گوناگون و در موارد متعددی با انذار و تبشیر به معاد تذکر داده است.
- با خصوصیت‌هایی که قرآن از زمان حضور انسان‌ها در قیامت گفته است (تن‌هایی، وحشت فراگیر آن، طولانی بودن، عیان شدن باطن انسان‌ها و غیره) آشنا شده است.
- با نحوه محاسبه دقیق اعمال در روز بسیار طولانی قیامت و نقش شفاعت ائمه در آن و تادیبه حقوق مردم (حق الناس) در قیامت کاملاً آشنا شده است. پل صراط را می‌شناسد.
- داستان‌های بیشتری درباره معاد را شنیده است. (احتمالاً کتاب معاد شناسی مرحوم تهرانی، و سایر کتب و سخنرانی‌ها مخصوصاً سخنان شهید مطهری)
- با توصیفات مرگ به عنوان ورود به عالم دیگر و حالات انسان بلافاصله پس از مرگ مثل سوال نکیر و منکر و شب اول قبر و غیره بیشتر آشنا شده است. با وضعیت مومن و فاسق پس از مرگ آشناست. داستان‌هایی از برنامه «زندگی پس از زندگی» را شنیده و یا دیده است و چندین داستان از توصیفات کسانی که با مرگ مواجه شده‌اند و سپس دوباره زندگی پیدا کرده‌اند شنیده است. حالات مومن پس از انتقال به عالم برزخ را که مواجهه با پیامبر اکرم (ص) و ائمه معصومین (ع) است شنیده است.
- با نسبت ارواح مردگان با این دنیا کمابیش آشناست، و می‌داند ائمه معصومین (ع) کلام ما را می‌شنوند و شفاعت ما را می‌کنند و با اذن خداوند حوائجمان را شنیده و برآورده می‌کنند. با زنده بودن شهیدان در راه خداوند پس از

مرگ آشناست و شهادت را سعادت می‌داند.

- ترس از جهنم و غضب خداوند و شوق به بهشت و رضایت خداوند در دل او بیشتر و بیشتر شده است. این توجه در اعمال و رفتار او آشکار می‌شود. در خوف و رجا افراط و تفریط ندارد بگونه‌ای خوف و رجاء در جان او نفوذ کرده است که در آن واحد هم بتواند خوف داشته باشد و هم رجا.
- با تجسم اعمال در قیامت آشنا شده است.
- به مناسبت‌هایی یاد معاد در سایر فعالیت‌های درسی و غیر درسی او مطرح شده است.

متوسطه دوم:

- با استدلال‌های بیشتری درباره لزوم معاد (مثل دفع ضرر محتمل) آشناسده است.
- با آیات قرآنی بیشتری درباره معاد آشنا شده است و برخی از آیات قرآنی مرتبط با معاد را از حفظ دارد.
- فهمیده است که اعمالمان مکافات‌های دنیوی زود و دیر دارند و با نمونه‌هایی از آن‌ها آشناست؛ در نتیجه، مکافات‌های اخروی نیز عکس‌العملی منطقی در برابر کارهایمان است.
- خصوصیت‌هایی که قرآن از زمان حضور انسان‌ها در قیامت گفته است (تن‌هایی، وحشت فراگیر آن، طولانی بودن، عیان شدن باطن انسان‌ها و غیره) برای او یادآوری شده است و تثبیت بیشتری پیدا کرده است.
- نحوه محاسبه دقیق اعمال در روز بسیار طولانی قیامت و نقش شفاعت ائمه در آن و تادیه حقوق مردم (حق الناس) در قیامت دوباره متذکر شده است. پل صراط را متذکر شده است.
- معنای «عالم محضر خداوند است» را عمیق‌تر فهمیده است و احساس در محضر خدا بودن را دارد. از انجام عمل گناه بخاطر عقوبت اخروی نگران می‌شود و شوق به کار خیر در او بیشتر شده است.
- کاملاً با سه نوع پیروی از خداوند و عبادت او (عبادت بردگان، عبادت تاجران و عبادت آزادگان) آشنا شده است. معنای «رضوان من الله اکبر» را درک کرده است و در نتیجه بهشت و جهنم در مقابل رضایت خداوند برای او کوچک می‌شود.

- تفاوت «السابقون» و «اصحاب الیمین» (در سوره واقعه) را در بهشت فهمیده است و پیشی گرفتن از سایر مومنان و مقرب تر بودن نزد خداوند برای او اهمیت پیدا کرده است.
- کاملاً درباره مرگ و زندگی پس از مرگ و زندگی برزخی توجیه شده است و مرگ را بخاطر از دست رفتن فرصت بهتر شدن نمی پسندد. گورستان رفتن را در برنامه کاری خود قرار داده است و در صورت امکان مراسم کفن و دفن برخی تازه درگذشتگان را می بیند تا تنبّه نسبت به مرگ پیدا کند.
- به پیوست توضیحات معاد، صفت‌های غفار و ستار بودن خداوند را کاملاً فهمیده است و این آشنایی با این دو صفت باعث جری تر شدن او در انجام کار بد نمی گردد.
- موقعیت‌های متعدد و متکثری برای او فراهم شده است تا مرتب یاد معاد برای او زنده گردد.
- شب‌هایی که درباره معاد در جامعه مطرح است (همانند تناسخ) شنیده است و می تواند برای رد آن‌ها استدلال بیاورد.

۵- با تفاوت تفکر سنی و شیعی درباره خلافت بعد از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) آشناست و دلائل (قرآنی، تاریخی، روایی و عقلی) حقانیت شیعه را می‌داند.

دبستان ۱:

- ماجرای غدیر و واقعه رحلت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله وسلم) و توطئه سقیفه را داستان وار شنیده است.
- محبت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و حضرت امیر (علیه السلام) را پیدا کرده است و سعی می‌کند بگونه ای آن را ابراز کند. برخی خصوصیات این بزرگواران را که باعث می‌شود به آن‌ها محبت پیدا کند شنیده است. چند فضیلت ساده از فضائل حضرت علی علیه السلام (مقایسه با سایر مسلمانان معاصر ایشان) را شنیده است. با برپایی جشن غدیر و ولادت آن بزرگوار محبتش را نسبت به ایشان نشان می‌دهد.
- اسامی ائمه معصومین علیهم السلام را به ترتیب می‌تواند بگوید.

دبستان ۲:

- ماجرای غدیر یادآوری شده است و آیات ناظر به غدیر را با ترجمه آن شنیده است. پیام رسول اکرم (ص) در غدیر (من کنت مولاه فهذا علی مولاه) را فهمیده است و آن را حفظ کرده است.
- چند روایت پیامبر اکرم (ص) و چند آیه از قرآن که در منزلت حضرت علی (ع) آمده است با داستان‌های مربوطه شنیده است (حدیث منزلت، آیه مباهله، حدیث ثقلین، آیه اطیعوا الله...، آیه انما ولیکم الله...).
- جریان سقیفه و علت انحراف بعد از رسول اکرم (ص) را شنیده است.
- محبت پیامبر اکرم (ص) و حضرت علی (ع) و سایر معصومین به طرق مختلف در دل او نشسته است و بگونه ای این محبت را ابراز می‌کند.
- اسامی ائمه معصومین علیهم السلام و برخی کنیه‌های مشهور ایشان را می‌داند و از سیره هریک از معصومین

حداقل دو داستان شنیده است. (یکی از منابع خوب در این زمینه کتاب «داستان راستان» است)

متوسطه ۱:

- با مصائب اهل بیت علیهم السلام با محوریت شهادت حضرت زهرا (س) و مظلومیت حضرت علی (ع) آشنا شده است و از عوامل این مصائب بیزاری می جوید. (یکی از منابع خوب کتاب «کشتی پهلو گرفته» است)
- روایات پیامبر اکرم (ص) و آیات قرآن در فضائل حضرت علی (ع) که در مقطع قبلی شنیده بود با معنی حفظ کرده است و توضیحات مربوط به آن را فهمیده است.
- تفاوت اعتقادات اصلی اهل تسنن و شیعیان، و برخی تفاوت‌ها در رفتار دینی بین آن‌ها را می‌داند.
- دلایل حقانیت امامت حضرت علی (ع) و سایر معصومین را اجمالاً می‌داند. این دلایل، تاریخی، عقلی، فقهی، روایی و شخصیتی است که با انواع آن‌ها آشنا شده است. (کتاب‌های «شب‌های پیشاور»، «آنگاه هدایت شدم»، «المراجعات» و همچنین فیلم‌ها و مصاحبه‌های استدلالی مستبصرین در این زمینه مناسب است).
- علاقه اش به پیامبر اکرم (ص) و حضرت امیر (ع) و سایر معصومان بیشتر شده است و برای نشان دادن این علاقه فعالیت‌های متنوعی می‌کند. بیزاری اش از دشمنان آن حضرات که پشت‌گرم به دلایل منطقی است بیشتر شده است.
- از سیره هریک از معصومان چندین مورد را شنیده است و سعی می‌کند این سیره را مبنای رفتاری خودش قرار دهد. این آشنایی می‌تواند به مناسبت‌های تولد یا شهادت ایشان به او یاد آوری شود.
- با تاریخ اسلام و زندگی معصومین علیهم السلام اجمالاً آشنا شده است. دشمنان هریک از آن‌ها را در دوران زندگی شان می‌داند.
- با اعتقادات شیعه درباره مهدویت و امام زمان (ع) آشناست و روحیه انتظار فرج در او سرزنده است.
- اطلاعات مربوط به تاریخ تولد، تاریخ شهادت و برخی اطلاعات دیگر را از منابع مختلف استخراج کرده است و بر اساس آن نموداری جامع ترسیم کرده است؛ و از طریق آن نمودار می‌تواند تاریخ امامت، مدت امامت و هم

عصر بودندشان با امام قبلی و بعدی و مزار ایشان و مکان های زندگی شان در دوران حیات و احیاناً نام مادرهای بزرگوارشان و ... را نشان دهد و سعی می کند از آن ها تحلیل های متفاوتی استخراج کند.

متوسطه ۲:

- برخی شب هات اهل سنت نسبت به شیعه را می تواند با پاسخ آن ها بیان کند. با دلایل حقانیت شیعه از کتاب های اهل سنت آشناسـت. با نحوه برخورد اهل سنت با حقایق شیعه و سانسور آن ها نیز آشناسـت.
- می تواند بیان کند چرا شیعه است و چرا سنی نیست. (کتاب های آقای حداد پور با این نام شاید کمک کند)
- با برخی نکات مهم تاریخ تحلیلی زندگی ائمه علیهم السلام مخصوصاً غدیر و مهدویت و عاشورا آشنا شده است و می تواند برای دیگران نیز بیان کند.
- در جلسات ذکر مصائب اهل بیت علیهم السلام شرکت می کند و اندوه خود را برای این مصیبت ها نشان می دهد. کتاب هایی که در این باره نوشته شده است در برنامه خواندنش می گذارد (مثل کتاب های «کشتی پهلوی گرفته» و «آفتاب در حجاب» و «خدا کند تو بیایی» و «لهوف یا آهی سوزان بر مزار شهیدان» و «آنجا که حق پیروز است» ...)
- در زمان شادی های امامان معصوم مثل اعیاد غدیر و قربان و فطر و سالروز های تولد معصومین علیهم السلام شاد است و به نحوی این شادی را نشان می دهد.
- می تواند اغلب احادیث و آیات قرآن مهم که در فضایل اهل بیت و حقانیت امامت وارد شده است بیان کند و در مقام دفاع از حریم امامت برآید. این حدیث ها همان هایی هستند که قبلاً با آن ها آشنا شده است.
- انواع دلایل حقانیت تشیع و امامان معصوم (ع) را بطور مبسوط تر می تواند بیان کند.
- با انواع فرقه های فعال تسنن اجمالاً آشناسـت (وهابیت، ناصبیان، فرق چهارگانه اهل سنت و تفاوت بسیار آن ها در محبت به اهل بیت)
- شب هات اصلی که اهل سنت به خلافت و امامت علی بن ابیطالب (علیه السلام) وارد می کنند شنیده است و

- می تواند رفع شبهه کند. حتی اصل کتب اهل سنت را ببیند و موارد را از آن استخراج کند.
- با مطالبی از تاریخ تحلیلی امامان علیهم السلام و اهمیت آن ها در احیای اسلام آشناست (می تواند گزیده هایی از کتاب هایی مثل «سیرتنا و سنتنا» و «نقش ائمه در احیاء دین»، «همراه با راستگويان» را بیان کند)
- موضوع وحدت شیعه و سنی را بدون افراط و تفریط می فهمد.

ب- واجد تقید عقلانی به احکام شرعی

۱. به اصول و مبانی دین اسلام اعتقاد و باور قلبی دارد. ایمان قلبی او همراه با اطمینان عقلی است.

دبستان ۱:

- با روش‌های متفاوت مخصوصاً خطابی ایمان قلبی به تمامی اصول دین پیدا کرده است و در هنگام بدست آوردن این ایمان قلبی متذکر پشتوانه عقلی آن‌ها نیز بوده است.
- می‌داند که بسیاری باورها وجود دارد که بخاطر نداشتن پشتوانه عقلی و منطقی باید از آن‌ها دوری کرد.
- ارزش‌های دینی برای او اهمیت دارد و نسبت به خدشه دار شدن آن‌ها حساس است.
- داستان‌هایی از باورهای قوی برخی مومنان را شنیده است و می‌داند که آن‌ها بدون دلیل چنین باورهایی را نداشته‌اند. (داستان‌هایی از تقوای پیشگان بزرگ، یا داستان‌هایی از ایمان قوی شهداء و استقامت ایمانی آن‌ها را شنیده است)

دبستان ۲:

- ایمان قلبی خود را بیشتر کرده است و با کمک مربیان‌ش توانسته با عوامل کمرنگ بودن ایمان قلبی‌اش مقابله کند.
- داستان‌هایی بیشتر درباره ایمان مستحکم بزرگان همچون شهداء و مجاهدان و بزرگان ایمانی شنیده است و علاقمند شده است که مثل آن‌ها باشد.
- از آنجا که لازمه ایمان درست آن است که متعلق ایمانی بخوبی فهمیده شود معنای بسیاری از عناصر اعتقادی خود همچون عظمت و لطف خداوند، معنای درست معاد، معنای عدل الهی را بطور ملموس درک کرده است.
- محبت خداوند را درک کرده است و دوست دارد از دوستداران خداوند باشد.
- در موقعیت‌های مختلف متذکر اعتقادات خود می‌شود.

متوسطه ۱:

- به رشد ایمان قلبی خود اهتمام دارد و می‌تواند در برابر افراد بی‌ایمان از ایمان خود دفاع کند و به ایمان خود افتخار کند. از بیان و عمل بر اساس ایمانش از هیچ ملامت‌کننده‌ای نمی‌ترسد.
- در هنگام مواجهه با عواملی که در ایمانش خلل وارد می‌کند سعی می‌کند با کمک مومنان آگاه و عالم مانع خدشه دار شدن ایمانش بشود.
- علت نیاز به پشتوانه عقلی برای ایمان را می‌داند و باورهایی که با مبناهای غیر عقلی به انحراف کشیده شده است می‌شناسد. نمونه‌هایی از آن‌ها را در تاریخ اسلام می‌شناسد.
- از ایمان‌های کور و خطرناک مثل باورهای باطل انتحاری‌های داعش دوری می‌کند و علت بطلان آن‌ها را می‌داند.
- با برخی نشانه‌های ایمان واقعی و مستحکم در آیات و روایات آشنا شده است.
- رفته رفته محبت خداوند در دل او رشد می‌کند و معنای برخی صفات خداوند مثل خالق بودن، عالم بودن، قادر بودن، قیوم بودن، غافر بودن، رازق بودن و .. را بخوبی فهمیده است و از آن‌ها معنای گنگ و نامناسب در ذهنش ندارد.
- برخی ماجراهای افراد تازه مسلمان و علت اعتقادشان به اسلام و تشیع را شنیده است.
- اعتقادش به معاد بصورت‌های مختلف در او افزوده شده است بگونه‌ای که نگران نتیجه اعمالش در قیامت است و شوق به نعمت‌های بهشتی در او زنده می‌ماند.

متوسطه دوم:

- رفته رفته از ایمان تاجران (برای بهشت) و بردگان (از ترس جهنم) دوری می‌کند و ایمانش به خداوند و عشق او بیشتر می‌شود. تفاوت این سه نوع ایمان را فهمیده است و علاقمند است که ایمان آزادگان را داشته باشد.
- تفاوت ایمان «السابقون» و «اصحاب الیمین» را بخوبی فهمیده است. بجای خوب بودن مسابقه در خوبر بودن و تقرب به خداوند برای او اهمیت پیدا می‌کند.

- با معنای رضایت خداوند آشناست و رضوان الهی را ترجیح می‌دهد و یکی از دعاها را رسیدن به رضایت الهی است. داستان‌هایی درباره کسانی که رضایت خداوند را بر هر چیز دیگر ترجیح داده اند می‌داند.
- برخی عوامل سست شدن ایمان قلبی را می‌داند و بجای فرقه گرایی، ایمان عاقلانه حنیف را اهمیت می‌دهد. بین قلبی و عقلی بودن ایمان افراط و تفریط نمی‌کند.
- علت انحراف برخی فرقه‌های منحرف دینی را می‌داند (مثل صوفیه، عرفان‌های کاذب، معنویت گرایی‌های بدون شریعت، ایمان‌های التقاطی مثل اسلام لیبرالی یا سوسیالیستی)
- تفاوت علم الیقین، عین الیقین و حق الیقین را شنیده است.
- سعی می‌کند استقامت و صبر بر باورهای اصلی دینی اش داشته باشد. غیرت عاقلانه دینی دارد و از ابراز ایمان خود در میان دیگران خجالت نمی‌کشد و به آن نیز افتخار می‌کند.

دبستان دخترانه:

- غیر از موارد ذکر شده در دبستان یک و دو، زنان مومن را شناخته است و از ایمان آن‌ها درس گرفته است. در راس این زنان ایمان حضرت زهرا (س) حضرت زینب (س) حضرت خدیجه (س) حضرت مریم (س) را فهمیده است.
- با ایمان عمیق مادران ایثارگران و شهدا آشنا شده است و داستان‌هایی از زندگی این بزرگواران که با تربیت ایمانی مادرانه شان بزرگانی را پرورش داده اند می‌داند.
- ایمان قلبی او حیا و حجاب را برای او مهم کرده است و بر خودآرائی ترجیح داده است. داستان‌هایی از زنانی که این ترجیح‌ها را داده اند شنیده است.

۲. اصول و مبانی و احکام دین مبین اسلام را می‌شناسد و به آن‌ها پایبند است (سطح پایبندی: اهمیت دادن به انجام واجبات، غیرت در ترک محرمات، برای همه و سطوح بالاتر برای افراد خاص).

دبستان ۱:

- دلایلی برای تسلیم بودن در برابر دستورات الهی را شنیده است.
- دلایلی درباره محبت به خالق مهربان شنیده است و فهمیده است که خداوند در هر لحظه بر اعمال ما نظارت دارد و با ثبت اعمال آشنا شده است. بزرگی و عظمت خداوند برای او گفته شده است. در نتیجه عمل به دستورات خداوند برای او مهم می‌شود. پاداش‌های اخروی در عمل به دستورات خداوند را شنیده است.
- کمابیش به این باور رسیده است که دستورهای خداوند بیشتر برای بهتر شدن ماست و فایده اصلی اش به خود ما بر می‌گردد.
- برخی احکام ساده مربوط به نجاسات و مطهرات و نماز و برخی دستورهای اخلاقی مبتنی بر دستور الهی را شنیده است و انگیزه پیدا کرده است که دستورهای الهی را انجام دهد.
- برخی احکام مربوط به حیا و پوشش بدن (متناسب با پسرانه و دخترانه) را می‌داند و حیا در او نضج گرفته است.

دبستان ۲:

- دلایل بیشتری را برای تسلیم بودن در برابر احکام الهی فرا گرفته است و می‌تواند برای دیگران آن‌ها را بگوید.
- معنای عالم محضر خداوند است را فهمیده است و رفتارهایی از خود نشان می‌دهد که این باور را جدی گرفته است.
- عظمت و جلال خداوند در عین رحمت گسترده اش را فهمیده است. معنای رحمت خداوند و لزوم شکر گزاری از او را درک کرده است و قدرت لایزال او را باور کرده است و در نتیجه عظمت خداوند را باور کرده است.

- مساله آگاهی خداوند از اعمال آشکار و پنهان ما و همچنین اندیشه‌های ما را می‌داند.
- با برخی پاداش‌های اخروی برای عمل به دستورهای خداوند و برخی کیفرهای آن برای سرپیچی از فرامین او آشنا شده است.
- این باور در او تقویت شده است که اوامر الهی برای رشد و بهتر شدن ماست. بهتر بودن را در رشد معنوی و مادی متعادل می‌داند. افتخارات دنیایی را در پرتو رشد الهی می‌بیند.
- مفهوم تقلید را به همراه دلیل اجمالی آن و همچنین نحوه انتخاب مرجع تقلید را می‌داند. با رساله‌های عملیه آشناست. حدود تقلید را هم می‌داند.
- در او رفته رفته غیرت در ترک محرمات و جسارت در انجام واجبات رشد یافته است. در دخترانه حیا و حجاب را فهمیده و از روی اختیار آن را انتخاب می‌کند و خود را مقید به آن می‌داند و نسبت به رعایت آن حساسیت دارد. داستان‌های متعددی از کسانی که در انجام واجبات جسارت به خرج داده اند و کسانی که در ترک محرمات غیرت نشان داده اند شنیده است.
- رساله عملیه مخصوص خود را دارد. برخی احکام را می‌تواند از رساله عملیه استخراج کند. با احکام بیشتری از نجاسات و مطهرات آشنا شده است؛ احکام بیشتری را درباره نماز (مثل مکان و لباس نمازگزار، ارکان و واجبات و مستحبات نماز) را فهمیده است. با برخی احکام روزه آشنا شده است. اجمالا درباره احکام خمس و زکات و حج شنیده است.
- احکام مربوط به پوشش مردان و زنان و احکام نگاه کردن را می‌داند، و نسبت به رعایت آن‌ها توجه دارد.
- از آنجا که باید در بحث رعایت احکام هماهنگی بین مدرسه و والدین وجود داشته باشد، او رعایت احکام را برای هر موقعیتی باور دارد.

متوسطه ۱:

- دلایل عقلی و نقلی اطاعت از خداوند در احکام شرعی و اخلاقی و تبعیت از معصومین علیهم السلام را می‌تواند بیان کند. دلایل عقلی و نقلی تقلید از مراجع تقلید را می‌داند.

- نه تن‌ها رحمت و مهربانی خداوند را باور کرده است، بلکه ابهت و جلال و جبروت خداوند را هم درک کرده است. معنی تقوا را بخوبی فهم کرده است و عزم دارد که متقی باشد.
- برخی شب‌هاست عمده در مورد رعایت احکام (در دخترانه به خصوص درباره حیا و حجاب) را شنیده است و برای آن‌ها پاسخ دارد. علت اینکه برخی افراد احکام شرعی را رعایت نمی‌کنند می‌داند و از این جهت این افراد را نمی‌پسندد.
- حرام‌ها و حلال‌ها را فراگرفته است و احکام آن‌ها را می‌داند. برخی احکام را از رساله عملیه استخراج کرده است و برای دیگران می‌تواند بیان کند. رفته رفته عادت کرده است که اگر مساله شرعی را نمی‌داند مراجعه مداوم به رساله عملیه داشته باشد.
- احکام بیشتری را درباره نماز و روزه فهمیده است، و احکام اصلی مربوط به حج و زکات و خمس و انفال را شنیده یا از رساله دیده است.
- برخی از مستحبات (و مکروهات) مهم را می‌داند؛ و علاقمند به انجام مستحبات شده است. روزه‌هایی مستحبی گرفته است. برخی مستحبات نماز را رعایت می‌کند.
- احکام مربوط با اخلاقیات (مثل حرمت غیبت، دروغ، تهمت، تمسخر، توهین...) را فهمیده است و در رعایت آن‌ها تلاش می‌کند.
- غیرت در ترک محرمات و جسارت در انجام واجبات دارد. این غیرت و جسارت در دخترانه در مورد حیا و حجاب هم هست. بگونه‌ای توانایی پیدا کرده است که اگر در آشنایان و دوستانش بی توجهی به آن وجود دارد هم از حجاب خود دفاع می‌کند و هم از این که آن‌ها به حجاب و حیا بی توجهی می‌کنند ناراحت است و ابراز ناپسندی کار آن‌ها را می‌کند.
- احکام بلوغ را می‌داند و نسبت به تقوای جنسی حساسیت پیدا کرده است. احکام بیشتری را درباره پوشش و نگاه کردن یاد گرفته است. محارم نسبی و سببی را می‌داند. نسبت به رعایت حیا در خانواده خود حساسیت دارد و واکنش مناسب نشان می‌دهد.

- می تواند در رعایت واجبات و پرهیز از محرمات از خانواده خود حساسیت بیشتری داشته باشد.

متوسطه دوم:

- می تواند برای اطاعت از اوامر الهی (در فرمایش معصومین) استدلال و توجیه های لازم را بیاورد. دلایل عقلی و نقلی تقلید را می تواند بیان کرده از آن ها دفاع کند.
- شب هاتی را که درباره معنویت گرایی بدون شریعت است می داند و می تواند پاسخ مناسبی به آن ها بدهد. معنای «لاکراه فی الدین» را با بی بندو باری نسبت به رعایت احکام شرعی خلط نمی کند.
- نسبت به نگاه های شریعت گریز مثل اخلاق بدون شریعت، معنویت بدون شریعت، خدمت های اجتماعی بدون شریعت بدبین است و اشکالات اینگونه گرایش های دینی را می فهمد.
- مسئولیت خود را نسبت به خداوند فهمیده است و از عصیان در برابر فرامین الهی می گریزد و از آن می ترسد. اگر هم به گناهی مرتکب شد در خود احساس ناراحتی می کند و برای انجام گناهان توجیه نمی سازد. از لجبازی در انجام گناهان می پرهیزد.
- مفهوم حجت شرعی را می داند و می تواند برای هر رفتارش (حتی بازی و تفریح) حجت شرعی ارائه کند.
- به گونه ای پرورش یافته است که وقتی منافع مادی اش (در دخترانه همچنین جلوه گری دخترانه) با اوامر الهی تعارض پیدا می کند جانب رعایت دستورهای الهی را می گیرد و از منافعش صرف نظر می کند.
- شب هات مشهور درباره برخی احکام مثل دیه، قصاص، عدم تساوی ارث مرد و زن می داند و سعی می کند پاسخ آن ها را به دست آورد.
- احکام بیشتری درباره عبادات را فرا گرفته است. احکام اصلی معاملات مثل خرید و فروش، شراکت، قرض و ربا، خرید قسطی و سلف، روابط اجتماعی و برخی احکام دیگر مورد نیازش را می داند.
- علی رغم تعبد به احکام دینی، برخی از حکمت های عبادات و احکام را می داند. غیرت در ترک محرمات و جسارت در انجام واجبات دارد.

- سعی می‌کند احکام مربوط با اخلاقیات (مثل حرمت غیبت، دروغ، تهمت، تمسخر، توهین...) را رعایت کند و در مقابل کسانی که به این اخلاقیات بی توجه هستند موضع دارد.

دخترانه:

- از آنجا که دختران زودتر به سن بلوغ می‌رسند لذا برخی از موارد ذکر شده در بالا را زودتر انجام می‌دهد.
- حیا و حجاب را از روی اختیار انتخاب کرده است و از این انتخاب خود راضی است.

ج- دیندار متعبد و متمسک به قرآن و عترت

۱- با ویژگی‌های پیامبر اکرم (صلی‌ا... علیه و آله و سلم) و اهل بیت (علیهم السلام) آشناست و آن‌ها را دوست دارد. با نقاط مهم زندگی اهل بیت (علیهم السلام) و احادیث و اخبار ایشان آشناست. رفتار و احادیث ایشان را در تمامی شئون زندگی ملاکی برای تشخیص حقانیت و حجتی برای رفتار خود و محیط پیرامون خود می‌داند. به اهل بیت (علیهم السلام) علاقه دارد و به زیارت و حضور نزد آن‌ها اهتمام دارد. با آن‌ها ارتباط قلبی دارد. توسل به اهل بیت (علیهم السلام) نزد وی جایگاه بالایی دارد.

دبستان ۱:

- برخی از وقایع مهم زندگی پیامبر اکرم (صلی‌الله علیه و آله) را بگونه‌ای تاریخی شنیده است. با شنیدن این وقایع به آن بزرگوار علاقمند شده است.
- داستان‌هایی درباره منش و رفتار پیامبر اکرم و عظمت خلیقات آن حضرت شنیده است و دوست دارد همانند آن‌ها این منش‌ها را در خود تقویت کند.
- وقایع مهم زندگی امامان را شنیده است و محبتش به آن‌ها بر اساس روش زندگی و علم و فضل آن بزرگواران روز به روز بیشتر گردیده است.
- صلوات بر پیامبر و اهل بیت ایشان را کاملاً یاد گرفته است و عادت کرده است که وقتی نام آن بزرگواران را می‌شنود صلوات بفرستد.
- نه تن‌ها در برنامه‌هایی که به مناسبت تولد یا شهادت معصومان برگزار می‌شود شرکت می‌کند بلکه می‌خواهد خودش نیز در برگزاری آن مشارکت داشته باشد.
- با زیارت پیامبر و معصومان آشناست و احتمالاً با خانواده به زیارت برخی از امامان و امام زادگان رفته است.

دبستان ۲:

- با تاریخ اجمالی زندگی پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) چه قبل از بعثت و چه بعد از آن در مکه و مدینه آشناست و با افتخار و عظمت از آن یاد می کند.
- برخی داستان های دیگر از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله شنیده است و این داستان ها در او انگیزه رفتار بر طبق رفتار پیامبر را برانگیخته است.
- علاقمندی اش را به پیامبر اکرم ابراز می کند و صلوات را از روی محبت به ایشان می گوید.
- با شنیدن احادیث منقول از رسول خداوند، آن ها را بهترین دستور العمل زندگی اش می داند.
- وقایع مهم زندگی امامان شیعه علیهم السلام را شنیده است و نوع عمل عبادی، سیاسی و علمی آن ها را بهترین الگو برای رفتارهای خود می داند.
- به دنبال فراگرفتن برخی روایات منقول از امامان است و وقتی آن ها را می شنود سعی می کند آن ها را سرلوحه کارهایش قرار دهد.
- توسل به معصومان را برای شفاعت نزد خداوند و برآوردن حاجاتش توسط خداوند مهم می داند.
- به زیارت معصومان اهمیت می دهد و علاقمند است به زیارت برود.

دبیرستان ۱:

- با ویژگی های پیامبر اکرم (ص)، که باعث افزایش اعتقادات او محبت به ایشان و درک عظمتشان می شود در قالب داستان های مهم زندگی آن بزرگوار آشنا شده است.
- تاریخ زندگی پیامبر اکرم (ص) را (در حد کتاب فروغ ابدیت) می داند. با غزوه ها و اتفاقات مهم زندگی و حکومت پیامبر ص آشناست.
- با مطالعه زندگی پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم) و اهل بیت علیهم السلام با دلایل عقلی، نقلی و شهودی آن ها را دوست دارد و ایشان را الگوی خود می داند. و سعی می کند رفتارها و قول حضرات معصومین علیهم

- السلام، دلیل همه رفتارها، سخنان و افکارش باشند.
- شوق زیارت حرم‌های مقدس اهل بیت علیهم السلام را دارد و برای این شوق، علاوه بر محبت، دلایل عقلی و نقلی و دینی دارد.
- با معنا و مفهوم دقیق توسل به پیامبر ص و اهل بیت علیهم السلام آشناست و پاسخ شبهات مربوط به این موضوع را می‌داند. فرق بین توکل و توسل را می‌داند و جایگاه هر کدام را می‌شناسد. می‌داند در توسل، حضرات معصومین علیهم السلام حتما درخواست ایشان را می‌شنوند اما اجابت آن لزوماً در همان صورت و قالب که مدنظرش می‌باشد، شاید رخ ندهد.

دیرستان ۲:

- با ویژگی‌های پیامبر اعظم ص، خصوصاً از دید محبتی و اعتقادی و همچنین با عظمت حضرت آشنا شود. (وقایع داستان‌های مهم و موثر و ...)
- تاریخ تحلیلی زندگی پیامبر ص را می‌داند. (در سطح کتب دکتر شهیدی)
- در مسیر توسل و محبت نسبت به اهل بیت علیهم السلام جدی می‌باشد. سعی می‌کند در این راستا هر هفته در یک برنامه ذکر و توسل در قالب یک هیأت شرکت کند.
- ابراز ارادت و محبت به اهل بیت علیهم السلام را فقط منحصر در ذهن و قلب خویش نمی‌داند و در این راستا سعی می‌کند کارهای عملی مثل فعالیت و کمک در یک هیأت یا مجموعه‌ای که مروج فرهنگ، تفکر و محبت حضرات معصومین علیهم السلام را انجام دهد.
- در مسیر ابراز محبت عملی به پیامبر و اهل بیتش علیهم السلام، مراقب افکار، سخنان و رفتارهای خودش می‌باشد تا خدای ناکرده بر خلاف منویات و سیره ایشان نباشد و موجبات ناراحتی ایشان، خصوصاً ناراحتی حضرت حجت ارواحنا فداه را فراهم نکند.
- سعی می‌کند برای تک تک لحظات زندگی و همه امور زندگی اش حجت و دلیلی منطبق بر قول و فعل و نظر

معصومین علیهم السلام داشته باشد.

- در بروز مشکلات و رخداد وقایع سعی می کند با ارتباط قلبی ای که با پیامبر و اهل بیتش علیهم السلام برقرار کرده، از ایشان کمک بگیرد و مشکلاتش رو مدیریت نماید.

۲- نماز خواندن برای او یک ارزش است و از نماز خواندن خجالت نمی کشد. نماز را کاملاً بلد است. اگر روزی نماز نخواند نگران می شود. با تلفظ صحیح مخارج حروف نماز را صحیح می خواند. معانی الفاظ نماز را می داند و آشنایی نسبی با ابعاد محتوایی نماز دارد. احکام مبتلی به نماز را می داند. عزمی دارد که نماز را مرتب و اول وقت بخواند.

دبستان ۱:

- نماز خواندن معلمانش را در اول وقت مرتب دیده است. اهمیت دادن معلمان به نماز در مقابل تمامی کارهای دیگر در موقعیت های مختلف به او گوشزد شده است.
- سوره حمد و توحید را مرتب در مناسبت های مختلف همخوانی کرده است و برای معلمش نیز خوانده است.
- معلمان برای او و دوستانش نماز جماعت تشکیل داده اند و برخی به انتخاب و اختیار خودشان و بدون اجبار پشت سر معلمشان نماز می خوانند. معلمان نیز هر چند وقت یکبار یکی یکی را ترغیب به نماز خواند می کنند. نمازخوان ها مورد تحسین واقع می شوند.
- نمازهای یومیه را می شناسد و می داند هر کدام چند رکعت است.
- تمامی اذکار واجب نماز را شنیده است و سعی کرده است تمامی آنها را حفظ کند.
- اذان و اقامه را می شناسد و در صورت تمایل علاقمند به اذان گفتن است.
- سعی کرده است وضو گرفتن صحیح را یاد بگیرد.
- کسانی که با خانواده شان به مسجد می روند به بقیه نشان داده می شوند و مورد تحسین لفظی قرار می گیرند.
- سعی می کند نماز را بدون غلط بخواند.
-

دبستان ۲:

- نماز خواندنِ معلمانش را در اول وقت مرتب دیده است. اهمیت دادنِ معلمان به نماز در مقابل تمامی کارهای دیگر در موقعیت‌های مختلف به او گوشزد شده است.
- داستان‌هایی درباره نماز شنیده است و شکر خداوند و کمک خواستن از او را به عنوان علت‌هایی برای نماز خواندن می‌داند.
- با ثواب نماز آشنا شده است و می‌داند کسانی که نماز نخوانند مستوجب کیفر اخروی خواهند گردید.
- نماز جماعت برای او تشکیل شده است، و رفته رفته با تحسین و گزارش نماز خواندن او به خانواده، تمایل به نماز پیدا کرده است.
- گزارش نماز خواندن او در منزل بطور مرتب از خانواده پرسیده شده است و اگر توجه به خواندن نماز داشته باشد مورد تحسین جمعی می‌گردد. اگر نماز نخوانده باشد ملامت نمی‌شود بلکه ترغیب به نماز خواندن می‌شود.
- برای کسانی که سعی می‌کنند مرتب نماز بخوانند موقعیتی ممتاز در مدرسه در نظر گرفته شده است.
- معلمانش برای یک به یک آن‌ها وقت گذاشته است و از درست خواندن نماز در مقابل معلمان تایید گرفته است. با دوستانش برنامه‌هایی برای همیاری در نماز خواندن گذاشته است.
- مخارج حروف را در درس قرآن یک به یک یاد گرفته است و با تمرین سعی می‌کند قرآن و مخصوصاً سوره حمد را با رعایت مخارج حروف بخواند.
- احکام لباس نمازگزار (مخصوصاً پاک و حلال بودن) و مکان نماز گزار را شنیده است.
- ارکان و واجبات نماز را می‌داند. برخی مستحبات نماز را شنیده است.
- نماز خواندن در مسجد برای او یک ارزش شده است.
- معنای تحت اللفظی سوره حمد و توحید و سایر اذکار نماز را می‌داند.

دبیرستان ۱:

- در مدرسه برنامه نماز جماعت دارند که با تشریفات غیر وقت گیر و غیر خسته کننده این زمان برای او برنامه ای

- مهم برای زندگی اش می شود.
- آیات و روایات درباره نماز و ضرورت آن را شنیده است و می تواند آن ها را توضیح دهد.
- نماز را درست با مخارج حروف می خواند و معلمانش صحت نماز خواندن او را تایید کرده اند.
- معانی الفاظ نماز را یک به یک نه فقط به صورت تحت اللفظی که با بسط معنایی آن ها بگونه ای که برای او بخوبی قابل فهم و دست یافتن باشد می داند.
- ارتباط مداومی بین خانه و مدرسه است به گونه ای که احساس می کند نمازهای پنجگانه او از هر دو ناحیه مورد توجه است. با کمک تحسین های پدر و مادر و مدرسه، رغبت او به نماز خواندن بیشتر شده است. در مرحله بعد برنامه هایی بین مدرسه و منزل گذاشته شده است که جدی تر به نماز خواندنش توجه می شود، بگونه ای که در نهایت کاملاً خود انگیزه نمازهای خود را می خواند. این برنامه ها بگونه ای است که این باور در او احیا شده است که مساله نماز خواندن مساله او و خدای او و پاسخگویی او در آخرت است و به عنوان مساله مدرسه یا خانه به آن نگاه نمی کند. در زمانی که نمی خواهد نماز بخواند به او تحمیل نشده است و رفته رفته انگیزه های درونی او بیشتر شده است.
- احکام نماز جماعت، نماز مسافر، نجاسات و مطهرات و وضو و تیمم را می داند و سعی می کند این مسائل را در رساله های عملیه ببیند.
- مستحبات وضو، نماز و همچنین نمازهای مستحبی را شنیده است و در او رغبتی برای انجام برخی از آن ها ایجاد شده است.
- انواع فضیلت های نماز اول وقت را شنیده است.
- جسارت افتخار به نماز خواندن در جمع کسانی که نماز نمی خوانند دارد و سعی می کند ارتباطش را با این افراد محدود کند.

دیرستان ۲:

- نماز خواندن را مهمترین اعمال دینی خودش می داند. سعی می کند مرتب نماز بخواند. نماز اول وقت برای او یک

ارزش شده است. اگر یکبار نماز نخواند نگران می شود و قضای آن را بجا می آورد.

- با برخی ابعاد معنوی نماز آشنا شده است.
- رفته رفته حضور قلب در خواندن نماز برای او یک ارزش می شود و سعی می کند رابطه خودش و خدای خودش را یک رابطه معنادار کند.
- نماز شب و کیفیت آن و فضائل آن را شنیده است. در نظر او کسانی که نماز شب می خوانند افراد ارزشمندی دانسته می شوند.
- برخی دیگر از احکام نماز را از رساله عملیه خوانده است.
- کمابیش به این باور رسیده است که نماز از هر کار دیگری مهم تر است و توانسته است درک کند که «به نماز نگویند کار دارم، به کار بگویند نماز دارم»
- سعی می کند بازهم از معلمان یا بزرگان دینی تایید بگیرد که نمازش را درست می خواند.

۳- کلیه دستورات خداوند را برای خودش و جامعه مفید می‌داند. عبد است چون می‌فهمد که خداوند از او در هر لحظه چه می‌خواهد. در مسیر فهم عاقلانه خواست خداوند از او در هر لحظه از روی منطق عبودیت دارد. برای آنکه خواست خداوند را در کلیه کارها بفهمد روش عاقلانه ای را که خود خدا خواسته که آنگونه باشد انتخاب می‌کند و عبودیت او بر اساس درک عاقلانه است. اهمیت اطاعت از خداوند را درک می‌کند و وقتی عاقلانه خواست خداوند را در هر لحظه و هر کار فهمید، کاملاً نسبت به آن تابع می‌شود. برای درک دستور خداوند عاقلانه رفتار می‌کند و سرسپردگی او کور و بی دلیل و از روی حماقت و تعصب نیست. اطاعت رضایتمند دارد. جاهل متنسک نیست. فقط عابد و صرفاً اهل انجام مناسک نیست بلکه عبد فرمانبردار خداوند است.

دبستان ۱:

- با دلیل گوش کردن به حرف بزرگتر آشناست.
- خداوند و گوش کردن به حرف او را دوست دارد.
- فهمیده است که فرمان‌های الهی مبنای عقلی دارد حتی اگر ما این مبانی را هنوز ندانیم.
- فهمیده است که برخی همچون داعش با اینکه حاضرند به قول خودشان برای خدا جان خود را بدهند و اهل عبادت هستند ولی به علت آن که پیروی عاقلانه نسبت به دین ندارند منحرف شده اند و باعث می‌شود تا علی رغم زحمات زیادی که در راه دین می‌کشند ولی جهنمی بگردند.
- فهمیده است افراط در عبادت و بی توجهی به سایر وظایف الهی کار مقبولی نیست.

دبستان ۲:

- با کلمه «عبد» و معنی آن بصورت کلی آشناست. فرق آن را با اطاعت کورکورانه می‌داند. می‌تواند برای عبد بودن

و اطاعت کورکورانه نمونه‌هایی را مثال بزند.

- برخی داستان‌های مواجهه پیامبر اکرم (ص) و امامان معصوم با جاهلان متنسک را شنیده است. در تاریخ اسلام با ماجراهای خوارج و دینداران قاتل امام حسین (ع) آشنا شده است و می‌داند سرسپردگی عاقلانه در گرو درس‌هایی است که امامان ما داده‌اند.
- خداوند را دوست دارد و این علاقمندی در او ایجاد شده است که از روی محبت به دستورات خداوند توجه کند.
- می‌تواند چند مثال بزند که چگونه با این که فردی به امور دینی پایبند است ولی چون تفکر کافی در درستی و نادرستی رفتارهایش نکرده است لذا به انحراف کشیده شده است.
- به اهمیت تفکر عمیق درباره عالم و خداوند و مسیر درست برای زندگی‌اش اجمالا آگاهی پیدا کرده است.
- می‌داند چون خداوند ما را دوست داشته، برای رشد ما دستورهای صادر کرده است.

دبیرستان ۱:

- مفهوم تکلیف و اطاعت از خداوند را می‌داند.
- برای پیروی از دستورهای خداوند در جستجوی دلیل منطقی است تا همراه با انگیزه مندی عاطفی پیروی خود را از خداوند داشته باشد.
- کلیه دستورات خداوند را در همه زمینه‌های مادی و معنوی به نفع خود و جامعه می‌داند.
- با برخی خرافات دینی و غیر دینی آشنا شده است و فهمیده است چون دلیل لازمی برای پذیرش آن‌ها وجود ندارد نمی‌توان به آن‌ها باور داشت. از خرافات دینی بیزار است.
- در خصوص اهمیت عاقلانه بودن پیروی از خداوند برای او صحبت شده است. می‌داند برای درک دستور خداوند نیاز دارد روایات و آیات را با موازین عقلی ارزیابی کند تا بتواند وظیفه الهی خودش را بداند.
- با دو عبارت «جاهل متنسک» و «عالم متهتک» آشنا شده است و از هر دو دسته بیزار شده است و دوست دارد دینداری داشته باشد که مبرای از این دو نوع دینداری باشد.

- از دخالت افراطی عقل در امور دینی نیز پرهیز می‌کند.

دبیرستان ۲:

- اهمیت اطاعت از خداوند را درک می‌کند. در اغلب امور منفعت خود را در کشف نظر خداوند درباره آن موضوع و پیروی از آن می‌داند. کلیه دستورات خداوند را برای خودش و جامعه مفید می‌داند.
- در مسیر کشف و فهم نظر خداوند در موضوعات مختلف سعی می‌کند عاقلانه و در حد خودش عالمانه برخورد کند.
- دلایل مختلف نقلی، عقلی، عاطفی و... را برای لزوم اطاعت از دستورات خداوند می‌داند.
- به جهت داشتن دلایل مختلف عقلی و نقلی و عاطفی برای اطاعت از خداوند، این اطاعت در حد سرسپردگی به دستورات خداوند است.
- عبد است چون وقتی عاقلانه خواست خداوند را در هر لحظه و هر کار فهمید، کاملاً نسبت به آن تابع می‌شود.
- برای آنکه خواست خداوند را در کلیه کارها بفهمد روش عاقلانه‌ای را که خود خدا خواسته که آنگونه باشد انتخاب می‌کند و عبودیت او بر اساس درک عاقلانه است.
- برای درک دستور خداوند عاقلانه رفتار می‌کند و سرسپردگی او کور و بی دلیل و از روی حماقت و تعصب نیست.
- جاهل متنسک نیست. فقط عابد و صرفاً اهل انجام مناسک نیست بلکه عبد فرمانبردار خداوند است.
- در مقابل خرافه‌های دینی و غیر دینی موضع می‌گیرد و نشان می‌دهد که مخالف اینگونه باورهایی است.
- اشکالات مرید و مرید بازی را می‌داند و از اینگونه رفتارها دوری می‌کند. سیر سلوک معنوی را در اطاعت محض از یک جریان فکری و دینی نمی‌داند.
- حتی بزرگان دین را چون بر مدار حق می‌بیند قبول دارد و منحرفان را نه به خاطر خودشان که به خاطر باطل بودنشان نفی می‌کند لذا اگر در آن‌ها رفتار حقی را دید به حق بودن آن رفتار اقرار می‌کند.

۴- قرآن را صحیح و روان می‌خواند. معنی اغلب آیات قرآن را که کلمه سخت ندارند می‌فهمد و با ترجمه نسبی آن‌ها آشناست. معانی حدود ۵۰ آیه از آیات الهی را که در زندگی اش نقش مهمی دارند، می‌داند و در اثراستفاده زیاد آن‌ها را حفظ شده است. سعی می‌کند برنامه‌های زندگی اش بر اساس منطق و سنت‌های جاری در قرآن تنظیم کند...

دبستان ۱:

- می‌داند قرآن کریم کتاب آسمانی مسلمانان است که از طرف پروردگار به پیامبر گرامی اسلام نازل شده است. با جایگاه قرآن بطور کلی در زندگی اش آشناست.
- بطور کلی می‌داند خداوند حرف‌هایش با بندگان در رابطه با نحوه درست زندگی کردن را در قرآن فرموده است.
- تعداد سوره‌ها و اجزاء قرآن را می‌داند.
- روخوانی سوره حمد و سوره نیمه دوم جزء سی ام قرآن را بلد است.
- ترجمه سوره حمد و توحید و قدر را می‌داند.
- سوره‌های حمد و توحید و قدر و کوثر و ناس و فلق و نصر را از حفظ است.
- حداقل ۳۰ آیه یا فرازی از آیه که برای او انتخاب شده است حفظ شده است و معنی آن‌ها را می‌داند.
- در موقعیت‌هایی قرار گرفته است (توسط خانه و مدرسه) که با قرآن سروکار داشته و مانوس گردد. هر چند وقت یکبار آیاتی از قرآن را به صورت ترتیل یا تحقیق شنیده است.

دبستان ۲:

- قرآن را کتابی نازل شده از طرف خداوند برای بهترین نوع زندگی می‌داند، که در آن خداوند مشخص کرده است که از بندگان در مورد نحوه رفتار در زندگی توقعاتش را گفته است.

- روخوانی سوره جزء سی ام را بلد است.
- با آیه الکرسی آشناست، روخوانی آن را بلد است و معنی آن را بطور کلی می‌داند.
- با نقش برخی آیات قرآن در زندگی روزمره و اثر قرآن بر زندگی یک مسلمان بطور کلی آشناست، در این رابطه داستان‌هایی را شنیده است.
- سعی کرده است ۱۰ سوره دیگر از جزء سی قرآن را هم حفظ کند.
- حداقل ۴۰ آیه یا فراز از آیات را حفظ کرده است و معنای آن‌ها را می‌داند. کمی درباره مصداق‌های عمل به آن‌ها را شنیده است.
- برخی ترتیل‌ها را از یک یا چند قاری مشهور شنیده است و سعی کرده است با آن‌ها مخصوصاً در ماه مبارک رمضان همخوانی کند.
- برخی قاریان مشهور قرآنی را می‌شناسد و برخی از تلاوت‌های زیبای آن‌ها را شنیده است. به شنیدن تلاوت‌های زیبای قرآنی تمایل دارد.

دبیرستان ۱:

- روخوانی سه جزء آخر قرآن را بطور خاص تمرین کرده است و بطور نسبی بر روخوانی کل قرآن مسلط است.
- می‌تواند آیات قرآن کریم را ترتیل خوانی کند. با موارد تجویدی در حد رعایت تجوید واجب در نمازهای یومیه آشناست و آن‌ها را در نماز و ترتیل خوانی رعایت می‌کند.
- سوره‌های جزء سی ام، آیه الکرسی، آمن الرسول، آیه نور، آیه ولایت (آیه ۵۵ سوره مبارکه مائده)، آیه مربوط به غدیر خم و سوره‌های مبارکه الرحمن، یاسین، واقعه و جمعه را به خوبی می‌تواند روخوانی کند و برخی از آن‌ها را از حفظ کرده است و محتوای کلی آن‌ها را شنیده است.
- ۵۰ آیه یا فراز از آیات دیگر را بخوبی یاد گرفته است. معنی آن‌ها را می‌داند و سعی کرده است آن‌ها را از حفظ داشته باشد. با مصداق‌های عملی این آیات کمابیش آشناست.

- با برخی از کتاب‌های تفسیر قرآن آشنا شده است و آن‌ها را تورق کرده است. می‌تواند تفسیر هر آیه را از آن‌ها نشان دهد و بازنویسی کند.
- سعی می‌کند در زندگی روزمره و مراودات و تعاملاتش کاربردهای قرآن را کشف کند و اثری از آیات قرآن کریم در زندگی‌اش ایجاد شود. سعی می‌کند تا حدودی نسبت خود و برخی کارهایش را با برخی آیات قرآن که بلد است، مشخص کند.
- در ماه مبارک رمضان بخش زیادی از قرآن را خوانده است. و با علاقه برای خواندن قرآن در آن زمان وقت می‌گذارد. به شنیدن آیات قرآن مخصوصا از جانب قاریان خوش الحان علاقمند است. برنامه‌هایی برای انس با قرآن دارد. سعی کرده است برخی قرائت‌های زیبای قرآنی را برای خود جمع آوری کند.

دبیرستان ۲:

- بر روان‌خوانی کل قرآن مسلط است و هر صفحه با با کمتر از سه غلط می‌خواند. ترتیل قرآن را یاد گرفته است.
- حداقل ۶۰ آیه دیگر یا فراز از آیات را حفظ کرده است و معنای آن‌ها را می‌داند. کمی درباره مصداق‌های عمل به آن‌ها را شنیده است.
- چند نوع ترجمه مشهور قرآن را می‌شناسد و آن‌ها را دیده است. می‌تواند ترجمه هر آیه قرآن که از او خواسته شود از این ترجمه‌ها پیدا کرده و بازنویسی کند. سعی می‌کند معانی برخی از آیات را بداند.
- با نرم افزارهای مشهور تفسیر قرآن و نحوه استفاده از آن‌ها آشناست.
- می‌تواند تفسیر برخی آیات مهم و متناسب با زندگی‌اش را از تفاسیر استخراج کند و آن‌ها را فهمیده و بازنویسی نماید.
- با آیات مهم و کاربردی قرآن آشناست. سعی دارد در انجام امور مهم زندگی‌اش، موضع‌گیری‌ها، قضاوت‌ها، تفکرها و... اثر و ردپایی از تاثیر دستورات و مفاهیم قرآن و نظر خداوند، بر آن‌ها دیده شود.
- با کاربردهای قرآن کریم در نحوه کمک به تصمیم‌گیری‌های درست در زندگی آشناست. سعی دارد به کمک

قرآن کریم نظر خداوند را در بفهمد. و علاقمند است از طریق آیات قرآن به سنت‌های جاری در جهان هستی که خداوند بر اساس آن‌ها امور عالم را تدبیر می‌کند، پی ببرد.

● به صورت‌های مختلف با قرآن انس دارد و از شنیدن قرآن لذت می‌برد و سعی می‌کند ارتباطش را با قرآن مداوم کند.

۵- اعتقاد دارد حضرت مهدی (عج الله تعالی فرجه الشریف) امام زنده و حاضر هستند و ایشان را آخرین منجی عالم بشریت می‌داند. خود را از منتظران قیام حضرت می‌داند. اعتقاد دارد انتظار فرج یکی از بهترین اعمال است. در راه زمینه سازی ظهور حضرت تلاش می‌کند.

دبستان ۱:

- اسامی ائمه معصومین علیهم السلام، بویژه اسم حضرت حجت ارواحنا فداه را می‌داند.
- با القاب و کنیه‌های حضرت حجت عج آشناست. معنی "صاحب الزمان"، "حجت"، "مهدی موعود" و سایر القاب حضرت را می‌داند.
- هرگاه به نحوی اسم حضرت مهدی عج الله تعالی فرجه بیاید پس از آن «عجل الله تعالی فرجه» می‌گوید.
- ویژگی‌های کلی حضرت اعم از زنده بودن، عمر طولانی، غایب از نظرها بودن، ناظر بودن حضرت به اعمال ما را می‌داند.
- حضرت مهدی ارواحنا فداه را دوست دارد. داستان‌های زیبایی درباره زندگی حضرت و کمک‌های ایشان به مردم بلد است.

دبستان ۲:

- می‌داند خداوند اراده کرده است، یک منجی برای نجات ن‌هایی بشریت ظهور کند، که در کلیه مذاهب و ادیان به این امر تصریح شده است. حضرت را امام زنده ای می‌داند که ان شاءالله ظهور خواهند و زمین را از ظلم و جور نجات می‌دهند. حضرت را منجی همه مردم کره زمین می‌داند.
- برخی آیات و روایات که ناظر به ظهور ایشان به عنوان مهدی موعود است شنیده است.
- اعتقاد دارد خداوند از طریق پیامبر اعظم ص حضرت حجت عج را که نهمین فرزند از نسل حضرت حسین علیه

- السلام هستند را به بشریت معرفی فرموده و مژده آمدنش را داده است.
- با دلایلی در مورد طولانی بودن عمر شریف حضرت آشناست.
- مطالبی پیرامون غیبت و نحوه آن را شنیده است.
- با ماجرای ازدواج حضرت امام حسن عسکری علیه السلام و تولد حضرت حجت عج آشناست.
- دعای فرج و همچنین دعای سلامتی حضرت را می داند. برای ظهور حضرت دعا می کند.

دبیرستان ۱:

- با تاریخ زندگی حضرت مهدی عج و همچنین دلایل غیبت آشناست.
- مطالبی را درباره وقایع ظهور، علائم و نحوه آن و همچنین شرایط دنیا و مردم پس از ظهور حضرت را می داند.
- علاقمند است در دوره ظهور و همچنین در دوره غیبت خود را سرباز حضرت بداند و در این راستا تلاش هایی بکند.
- داستان هایی از تشرف افراد به حضور حضرت را شنیده است. در دلش شوق ملاقات با حضرت را دارد. سعی می کند در حد توان همه جا به یاد امامش باشد و هیات ها و دعاها و نمازهایش برای سلامتی و ظهور حضرت دعا می کند. به حضرت خیلی علاقمند است و ارادت و محبت خود را به حضرت ابراز می دارد.
- با دعای عهد و معانی آن آشناست و سعی می کند سحرگاهان آنرا بخواند.

دبیرستان ۲:

- درباره شرایط ظهور و تمهیدات آن مطالب زیادی را می داند.
- سربازی حضرت، حتی در دوره غیبت را افتخار خود می داند و به همین دلیل برای زمینه سازی ظهور حضرت فکر می کند و فعالیت هایی را در آن راستا انجام می دهد. همیشه سعی می کند بین فعالیت های خود و زمینه سازی حقیقی برای ظهور حضرت عج ارتباطی برقرار کند.

- مفهوم انتظار و ویژگی‌های منتظران حضرت را می‌داند. انتظار فرج را صرفاً خواسته قلبی نمی‌داند و آن را یک "عمل"، بلکه افضل "اعمال" می‌داند، لذا در این راستا فعالیت‌هایی را برای خود در نظر گرفته و انجام می‌دهد.
- رابطه انقلاب اسلامی ایران و ظهور حضرت حجت ارواحنا فداه را می‌داند. انقلاب را یکی از زمینه سازهای ظهور می‌داند.
- شوق دیدار با حضرت و همچنین ظهور حضرت را در دلش دارد. با دعای ندبه آشناست و معنای آن را اجمالاً می‌داند. گاهی اوقات در مراسم دعای ندبه شرکت می‌کند یا آن را خودش می‌خواند.

۶- در موقعیت های مختلف سعی می کند دعا و تضرع به درگاه خداوند داشته باشد. سعی دارد در عبادت خشوع داشته باشد. خواندن نماز شب را کار مستحبی با توفیق بالایی می داند. در حد توان اهل نوافل است.

دبستان ۱:

- دعا کردن و برخی صورت های آن را در مدرسه یاد گرفته است.
- توقع استجابت فوری دعاهایش را ندارد.
- در خلوت خودش، رازونیاز کردن با خدا را آموخته است و برخی مواقع آن را انجام می دهد.
- با برخی دعاهای ارزشمند مثل دعا برای پدر و مادر و سلامتی خانواده و عاقبت به خیر شدن آشنا شده است و آن ها را از دعاهای پایین تر بهتر می داند.
- سعی می کند در نماز و دعا آرامش داشته باشد.
- می داند برخی نمازها واجب و برخی مستحب هستند.

دبستان ۲:

- دعاکردن را در برنامه های روزانه اش قرار داده است و مربیانش موقعیت های مختلفی را برای آن بوجود آورده اند.
- با برخی ادعیه ماثوره کوتاه آشناست و بیشتر دوست دارد همانگونه دعا کند که معصومین به ما آموخته اند.
- علت عدم استجابت تمامی دعاهایمان را فهمیده است و لذا از عدم استجابت فوری دعاهایش اندوهگین نمی شود.
- با برخی دعاهای ارزشمند دیگر مثل دعا برای سرنوشت اسلام و مسلمین و یا آمرزش مرحومان و یا آمرزش گناهان و یا درخواست افزوده شدن به علم و معرفت و ایمان و یا رضای خداوند و آبرو داشتن نزد معصومین آشنا شده است.

- برخی نمازهای مستحبی را می‌شناسد و در مواردی هم آن‌ها را خوانده است.

دبیرستان ۱:

- نام بسیاری از دعاهای مهم مثل کمیل، فرج، تعقیبات نمازها، ندبه، افتتاح، ابوحمره ثمالی و مناجات شعبانیه را شنیده است و کما بیش می‌داند کجا می‌تواند به آن‌ها دسترسی پیدا کند.
- برای او خواندن دعاهای رسیده از جانب معصومین بیشتر اهمیت دارد.
- چندین دعای قرآنی را از حفظ دارد و بر اساس آن فهمیده است که چه دعاهایی ارزنده تر هستند.
- مطالب بیشتری درباره دلایل استجابت یا عدم استجابت دعاها فهمیده است.
- دعا در اماکن متبرکه را برای خود غنیمت می‌شمارد.
- می‌داند نافله‌های نمازهای واجب چند رکعت هستند و چگونه باید خوانده شوند.
- با نحوه خواندن نماز شب آشناست و داستان‌هایی درباره بزرگانی که به این نماز اهمیت می‌دادند شنیده است.
- برخی نمازهای مستحب در ایام سال مخصوصا در رمضان را شنیده است و آن‌ها را از مفاتیح الجنان می‌تواند پیدا کند.

دبیرستان ۲:

- با فلسفه دعا کمابیش آشنا شده است.
- برخی دعاهای مهم را حداقل یکبار خوانده است. کم کم لذت دعا کردن با خداوند را چشیده است.
- با فضیلت‌های بیشتری از خواندن نماز شب آشنا شده است و سعی کرده است مواردی هم نماز شب را بخواند.
- فهمیده است که برای تمامی کارهایش باید از خداوند کمک بطلبد.
- دعاکردن را در جهت فعالیت بیشتر می‌داند و نه تنبلی.

د- هدفمند و ارزش مدار و تعالی جو

۱- مشاهیر و معارف بزرگ مذهبی و ملی را می شناسد و دلیل اهمیت و بزرگی آن ها را در تاریخ ملی و دینی می داند. برای او رسیدن به نقاط قوت آن ها و دلیل بزرگی شان اهمیت دارد و ارزشمند است.

دبستان ۱:

- اسامی چند شاعر، دانشمند متفکر ایرانی را شنیده است.

دبستان ۲:

- چند دانشمند ایرانی تاریخی دیگر را می شناسد و برخی وقایع زندگی آن ها یا آثارشان را می داند.
- چند شاعر فارسی زبان و اسامی دیوان های مشهورشان را می داند و از هریک چند شعر فقط شنیده است.
- نام چند قهرمان ملی را شنیده است و علت قهرمان بودن آن ها را به اجمال می داند.

دبیرستان ۱:

- سعی کرده است اسامی دانشمندان مهم ایرانی در تاریخ ایران و معاصر را جمع آوری کرده و تاریخ تولد و وفات آن ها را از انواع منابع اطلاعاتی استخراج کند.
- در جدولی نام دانشمندان را بر حسب تاریخ تولدشان به ترتیب نوشته است و در آن جدول کتاب های مشهورشان را نیز آورده است. به وجود آن ها در تاریخ کشور افتخار می کند و علیت بزرگی آن ها را می داند.
- نمودار تاریخ زندگانی دانشمندان را ترسیم کرده است و نسبت میان آن ها را از حیث تقدم و تاخر و میزان عمرشان، از نمودار، تجزیه و تحلیل کرده است.

- همانند اقدامات فوق برای شاعران و ادبای مشهور، استخراج اسامی، تهیه جدول تولد و وفات، اثر ادبی شان و نهایت نمودارهای آن را انجام داده است. اهمیت هریک از شاعران و کارهای بزرگی که برای ادیبان کشور انجام داده اند را شنیده است.
- برای قهرمانان ملی و مذهبی نیز عین اقدامات فوق را انجام داده است. از همه آن ها با عظمت یاد می کند و دوست دارد یکی از قهرمانان ملی باشد.
- تاریخ ابتدا و انتهای سلطنت پادشاهان ایران را در جدولی تنظیم کرده است و نمودار تاریخی آن را کشیده است. سپس با تلفیق جدول حکومت پادشاهان و قهرمانان و شعرا و دانشمندان نسبت بین تمامی آن ها را از روی نمودار بیان می کند.

دبیرستان ۲:

- می تواند درباره دانشمندان و شعرا و نویسندگان و قهرمانان ملی و مذهبی مطالبی را بیان کند و برای دیگران تجزیه و تحلیلی از آن ها داشته باشد. در سخنانش از آن ها به عظمت و نیکی یاد می کند و به وجود آن ها افتخار می کند.
- دانشمندان علوم تجربی و ریاضی و پایه گذاران برخی تکنولوژی های مهم را در تاریخ ایران و جهان به همراه کارهای بزرگی که انجام داده اند می شناسد. تاریخ زندگی آن ها را در جدولی تنظیم کرده است و سپس نمودار آن ها را ترسیم نموده است. می تواند نسبت دانشمندان ایرانی و غربی را از روی نمودار تجزیه و تحلیل کند.
- جدول و نموداری که در دوره دبیرستان یک درباره شاعران، نویسندگان، دانشمندان و قهرمانان درست کرده است درباره مهمترین این دسته افراد در ۱۰۰ سال اخیر بطور مجزا تنظیم کرده و می تواند از روی نمودار نسبت بین آن ها را تجزیه و تحلیل کند. برای این منظور نیازی به حفظ کردن تاریخ ها و یا کتاب ها و غیره نیست بلکه بتواند بخوبی آن ها را از روی اطلاعات تجزیه و تحلیل کند. علت بزرگی هریک را می داند و تاثیر آن ها را بر ایران شناخته است. خود نیز علاقمند است فردی تاثیر گذار در تاریخ کشور باشد.

۲- برای زندگی خود هدف اجمالی برخاسته از ارزش‌ها دارد و برنامه و طرح دارد. در اهداف و امور کوتاه مدت و بلند مدت زندگی اش اهل اولویت بندی است و سبک زندگی اسلامی را می‌داند.

دبستان ۱:

- در هنگام آگاهی درباره معاد و آخرت، اهمیت ترجیح عمل برای آخرت در مقابل زندگی دنیا را شنیده است.
- می‌تواند برخی اهداف میان مدت را برای خود ترسیم کند و درباره آن‌ها بیندیشد.
- سبک زندگی غربی بطور اجمال برای او مورد پسند نیست.

دبستان ۲:

- می‌تواند اهداف میان مدتی را (مثل برنامه ای که برای دوران دبیرستان یک در نظر دارد، یا اجمالا شغل مورد نظرش برای آینده) برای خود انتخاب کند و درباره آن‌ها مختصراً بحث کند.
- با هدف رضایت خداوند کمابیش حتی به صورت شعاری آشناست.
- داستان‌هایی درباره کسانی که اهداف معنوی بالایی داشته‌اند و آن را بر زندگی دنیایی شان ترجیح داده‌اند شنیده است.
- چندین داستان دلنشین از زندگی شهدا را که بطور ضمنی اهداف بلند آن‌ها مطرح شده است خوانده یا شنیده است.
- گفتار ساده شده از قرآن و معصومان که بگونه ای اهداف دنیوی کم ارزش و اهداف اخروی با ارزش نشان داده شده است شنیده است.
- داستان‌هایی از جوامع دیگر که افراد در آن‌ها ارزش‌های اخلاقی را بر ارزش‌های مادی ترجیح داده‌اند خوانده یا شنیده است.
- می‌تواند سبک زندگی غربی را بطور اجمال نقد کند و مزیت سبک زندگی اسلامی را در برخی ابعاد نشان دهد.

دبیرستان ۱:

- درباره رشته و شغلی که در نظر دارد بحث کرده است و می‌تواند علت انتخاب شغل خود را بیان کند. سپس این علت‌ها را در گفتگوی بین دانش آموزان و معلمان مورد ارزیابی قرار داده است.
- درباره اهمیت هدف «خدمت به مردم» چه از لحاظ منطقی و چه از نظر دینی فکر کرده است و مطالبی شنیده است.
- فرصت‌هایی برای او فراهم شده است که درباره هدف‌ن‌هایی زندگی فکر کند گرچه به جواب نرسد.
- داستان‌های متعدد دیگر درباره کسانی که اهداف بالایی را نسبت به سایر اهداف ترجیح داده‌اند مثل بزرگان دین، دانشمندان، شهدا و نیک‌نامان شنیده یا خوانده است.
- فهمیده است که می‌تواند ضمن داشتن زندگی آسوده می‌توان به اهداف بالاتری هم رسید و ضمن تلاش برای داشتن یک زندگی با رفاه نسبی، آخرت اندیشی را هدف اصلی خود قرار دهد.
- از افرادی که هدف‌های پست مثل پول، شهرت کاذب (سلبریتی‌ها)، مقام، خوشگذرانی، زیبایی و مد را تن‌ها هدف خودشان کرده‌اند بیزار شده است.
- می‌تواند بین زندگی در جوامعی که رفاه ظاهری بسیار خوبی دارند (مثل امارات) و زندگی در جامعه اسلامی که در آن عزت ملت، زندگی در راه خداوند، دلسوزی‌های اجتماعی برای یکدیگر، آخرت اندیشی، زندگی سرشار از معنویت و ارتباط با خداوند، حیات طیبه، عدم تمکین درمقابل ستمگران و دنیا دوستان، نوکری نکردن برای مستکبران مهم است ارزیابی کرده و با فکر در این باره دومی را انتخاب کرده است و افتخار به این زندگی را نشان داده است.
- با اولویت اهداف بلند مدت نسبت به اهداف میان مدت و اهداف میان مدت نسبت به اهداف کوتاه مدت آشنا شده است. می‌داند درس خواندن خود یک نوع انتخاب اهداف بلند مدت به اهداف کوتاه مدت است و می‌تواند ارزش این انتخاب را بیان کند.
- از نوجوانانی که تمامی تلاششان خوشگذرانی و بازی و شهرت و پیروی از لذت جویان است بیزار است و آن‌ها را

به چشم حقارت نگاه می‌کند و در جمع‌هایی که آن‌ها قرار دارند از انتخاب خود خجالت نمی‌کشد.

- ابعادی از سبک زندگی اسلامی را که متفاوت از زندگی غربی در اغلب جوامع است می‌شناسد و می‌تواند درباره آن توضیح دهد.

دبیرستان ۲:

- در دوران دبیرستان ۲، بجای بحث درباره زندگی خوب، جهت‌گیری خود را به سمت خوب‌ترین نوع زندگی کرده است. (ترجیح دادن السابقون نسبت به اصحاب الیمین)
- آرمان‌گرایی را که متناسب با روحیه خطرپذیری جوانان است در خود تقویت کرده است.
- درباره هدف‌های اخروی بیشتر شنیده است. آیات و روایات بیشتری درباره ترجیح آخرت به دنیا خوانده یا شنیده است.
- داستان‌های واقعی از قهرمانان بزرگ شنیده است و برای او قهرمان بودن اهمیت پیدا کرده است.
- قهرمانی در ورزش، سینما، داشتن فالوور، زندگی لاکچری، موسیقی، چهره رسانه‌ای شدن در نظر او یک به یک کم ارزش شده است و بجای آن قهرمانی در شجاعت، کمک به مردم، ایثار، جنگاوری در مقابل دشمن، دفاع از میهن و اسلام، تاثیرگذار اجتماعی بودن (برای کارهای صالح)، مخصوصاً دانشمند بودن برای او یک به یک ارزشمندتر می‌گردد.
- برای برخی که درجات فکری بالاتری دارند برترین هدف «محبوب‌ترین افراد نزد خداوند بودن» و یار امام زمان (علیه السلام) بودن شناخته شده است و در این راه خود را نسبت به بقیه در مسابقه‌ای مداوم نسبت به دیگران می‌داند که از بازماندن از این هدف احساس اندوه کند و توفیقاتش برای او اشتیاق بیشتر ایجاد کند.
- وقایعی از بزرگان علم و دین درباره تلاش مداوم آن‌ها برای رفتن به سمت برترین اهداف شنیده است.
- آیات و روایات متعدد دیگری درباره اهداف الهی شنیده است.
- می‌تواند برخی شاخصه‌های سبک زندگی اسلامی را بیان کند.

۳- با روش‌های مراقبه و محاسبه نفس، خودکنترلی انجام می‌دهد. از گناه و زمینه‌های لغزش و گناه دوری می‌کند. افکار و اعمال ناپسند را در شان خود نمی‌داند.

دبستان ۱:

- با مفهوم تمایلات و دوست داشتنی‌ها در زندگی آشناست.
- با شنیدن «نه» در برابر درخواست‌ها و تمایلاتش از طرف خانواده و مربیان مدرسه آشناست.
- می‌داند همیشه همه امور بر اساس خواست و میل شخصی اش نمی‌تواند پیش برود.
- پدر و مادر شرایطی تمرینی را برای او بوجود آورده‌اند که بتواند مخالف تمایلات نفسانی اش رفتار کند.

دبستان ۲:

- می‌داند در زندگی روزمره سختی‌ها و تلخی‌هایی رخ می‌دهد و باید تحمل کند. اگر در انجام کار یا بازی زمین بخورد و دردش بگیرد، شنیده است که این درد و تلخی جزئی از زندگی است، و اگر تحمل کند رفع می‌شود. در این رابطه داستان‌هایی شنیده است و الگوهایی را می‌شناسد.
- گاهی اوقات تمرین‌هایی به او داده شده است که به مدت مشخصی برخی خواسته‌های مشروع خود را کنترل کرده و سپس آن‌ها را انجام دهد. مثلاً در یک زمان مشخصی اصلاً حرف نزند یا در زمانی مشخص از هرگونه خوردن و آشامیدن خودداری کند. او فهمیده است که اینگونه کارها را برای رسیدن به فضیلت تقوی انجام می‌دهد و لذا از اینگونه تمرین‌ها راضی است.
- تا حدودی با فلسفه روزه که تمرین نه گفتن به برخی تمایلات حلال می‌باشد، آشناست. در ایام ماه مبارک برخی روزها روزه کامل یا یا نیمه (معروف به کله گنجشکی) می‌گیرد
- تا حدودی در صحبت‌هایش دقت دارد که حرف زشت نزند و مراقب صحبت کردنش است.

- از اینکه مرتکب کار بد شود خجالت می کشد. کسانی را که رفتارهای نامناسب دارند تقبیح می کند.

دبیرستان ۱:

- تا حدودی با تمایلات نفسانی حرام آشناست. می داند که برخی از آن ها لذت های زودگذر دارند ولی عاقبت نامطلوبی به دنبال می آورند و در این زمینه با مثال هایی مثل اعتیاد آشنا شده است. سعی می کند در هنگام گرسنگی از خوراکی هایی که در دسترسش می باشد و نمی داند دقیقا برای چه کسی است، پرهیز کند.
- مراقب نگاه حرام در فضای حقیقی و مجازی، گناهان زبان و خطورات فکری خویش است.
- مفهوم تقوی و رعایت حلال و حرام الهی در برخورد با تمایلات خویش را می داند. در شان خود نمی بیند که به عنوان بنده و محب خداوند مرتکب اعمال و افکار ناپسند شود.
- در رابطه مراقبت از چشم و دست و پا و زبان و فکر داستان هایی شنیده است.

دبیرستان ۲:

- با مفهوم هوی نفس و مبارزه با آن آشناست. برخی آیات و روایات در این زمینه را می داند، در این رابطه داستان هایی را شنیده است.
- در زندگی روزانه اهل محاسبه و دقت و توجه کلی در اعمالش می باشد، مراقب است حرام الهی از دستش در نرود. در مراقبت از چشم و دست و زبان و فکر و موضع گیری هایش کوشاست.
- با مفهوم لذت حقیقی آشناست، در شان خود نمی بیند هر نوع لذت جویی را امتحان کند.
- در خلوت و تن هایی به چشم همیشه ناظر خداوند متعال و شاهدان و گواهان روز جزا که اعمال روزانه را رصد می کنند، توجه دارد.

۴- به دلیل اعتقاد به توکل به خداوند در انجام امور، در مواجهه با موانع و مشکلات هیچوقت به آن‌ها به عنوان بن بست نگاه نمی‌کند و احساس درماندگی نمی‌کند و با بردباری به دنبال روش حل مسأله اش می‌گردد. با یاری خواستن از خداوند و استعانت از صبر و نماز مشکل را حل می‌کند. در زندگی اش جز خدا از چیزی و کسی نمی‌ترسد. توسل به اهل بیت علیهم السلام را در مسیر توکل به خدا می‌داند.

دبستان ۱:

- بطور کلی و اجمالی با مفهوم صبر آشناست.
- مربیان‌ش الگوی خوبی برای او در صبر کردن بوده‌اند.
- مربیان‌ش کمک خواستن از خداوند را به او متذکر شده‌اند.
- در تمامی امور زندگی مخصوصاً سختی‌ها سعی می‌کند از خداوند کمک بخواهد.
- داستان‌هایی درباره اهمیت بردباری و صبر در بروز مشکلات و امور زندگی شنیده‌است.

دبستان ۲:

- معنای کمک خواستن از خداوند را می‌داند و فهمیده‌است هرگونه کمک خواستن از خداوند به معنای اجابت فوری نیست و برخی مواقع نیز اجابت آن ناممکن است و یا متضاد با درخواست دیگر و یا به ضرر اوست. به هر حال در صورت وجود موانع، اجابت اخروی حتماً وجود خواهد داشت.
- در حلقه‌های گفتگو درباره صبر و کمک خواستن از خداوند با دوستان‌ش بحث کرده‌است و درباره شرایط آن اندیشیده‌است. علت
- علل عدم استجابت دعا در برخی مواقع را فهمیده‌است و توقعاتش را در این زمینه درست تنظیم می‌نماید.

کمابیش معنای توکل به خداوند را فهمیده است.

- با جایگاه صبر و بردباری در جریان مسائل زندگی و اهمیت آن در رستگاری اخروی آشناست.
- داستان‌هایی درباره توسل مردم به اهل بیت علیهم السلام، و کمک ایشان به مردم شنیده است.

دبیرستان ۱:

- با معنا و مفهوم صبر و توکل و توسل از منظر مفاهیم دینی آشناست.
- برخی از آیات اصلی را که درباره اهمیت صبر و توکل و یاری خواستن از خداوند است می‌داند.
- در حلقه‌های گفتگو و بحث‌های کلاسی با مربیان معنای عمیق توکل را بگونه‌ای فهمیده است که نه از آن تنبلی و بی تلاشی را نتیجه گرفته است و نه دل نگرانی درباره نتایج فعالیت‌هایش را پیدا کند.
- با مفهوم خداترسی و نترسیدن از هیچ کس جز خدا با تکیه بر توکل و توسل آشناست.
- در موضوع توکل و توسل الگوهای خوبی را می‌شناسد.

دبیرستان ۲:

- جایگاه و دلایل عقلی و نقلی کمک گرفتن از صبر و نماز، در بروز مشکلات را می‌داند. نه تن‌ها صبور بودن بلکه توصیه به صبر را از وظایف خود و از عوامل ثمربخشی در آخرت می‌داند.
- با آیات و روایات مربوط به توکل، توسل و صبر آشناست.
- ارتباط بین توکل به خدا پس از ن‌هایت سعی و کوشش و به بن بست نرسیدن در تلاش‌هایش را می‌داند.
- الگوهایی از صبر، توکل، خداترسی و اطمینان ناشی از آن در زندگی را شناخته است.
- در مفهوم نترسیدن از هیچ کس جز خدا، الگوها و مصادیق خوبی را می‌شناسد.

۵- برای خود ارزش‌های متعالی دارد و از بسیاری از ضد ارزش‌ها بیزار است. و برای خود نظامی از ارزش‌ها و ضد ارزش‌ها تعیین کرده است.

دبستان ۱:

- برخی ارزش‌های پسندیده را می‌شناسد و برخی ضد ارزش‌ها را شنیده است.

دبستان ۲:

- می‌تواند چندین مورد از ارزش‌های والا را برشمارد و ضد ارزش‌های مقابل آن را توضیح دهد.

دبیرستان ۱:

- می‌تواند ارزش‌های والا را از ارزش‌های کمتر مهم تشخیص دهد و سلسله مراتبی از ارزش‌ها و ضد ارزش‌ها را کمابیش نشان دهد.
- با نظام ارزش‌ها که متشکل از مجموعه ارزش‌های یک فرد در یک ساختار است آشناست.

دبیرستان ۲:

- می‌تواند با ارزشیابی گفتار و کردار و رفتار و افکار برخی افراد جامعه نشان دهد که کدامیک از نظام ارزشی متعالی تری برخوردار هستند.
- اگر از او بخواهند می‌تواند نشان دهد برترین نظام ارزشی که برای خود انتخاب کرده است چیست.

ه- متخلق به اخلاق حسنه

۱- نسبت به حق الناس و کلیه حقوق فراتر از حقوق مالی، اعم از حقوق عرضی و آبرویی، وقتی، اعتقادی و..... حساسیت بالایی دارد و به عدم تضییع آن اهمیت می دهد.

دبستان ۱:

- معنی لفظی و مفهومی "آبرو"، "ارزش وقت خود و دیگران" را می داند.
- داستان هایی در مورد عدم تضییع وقت و آبروی دیگران شنیده است.

دبستان ۲:

- معنای حق الناس را فقط منحصر در اموال و مسائل مادی نمی داند.
- در حلقه های دوستان و مربیان در مورد حق الناس و شقوق مختلف آن صحبت کرده است.
- معلمین الگوهای خوبی برای ایشان در رعایت حقوق دیگران در زمینه های مختلف وقتی، آبرویی و شخصیتی، اعتقادی و.... است.

دیبرستان ۱:

- با احکام شرعی و آداب عرفی مربوط به عدم تضییع وقت و آبرو و سایر حقوق اطرافیان و مردم و جامعه آشناست.
- برای رعایت حق الناس در همه زمینه ها انگیزه و عزم راسخ و بالایی دارد.

دیبرستان ۲:

- با برخی دلایل عقلی و نقلی رعایت حق الناس در زمینه مسائل مالی، عرضی، اعتقادی و ... آشناست.
- مراقب است با فعالیت هایش وقت و ذهن مردم بی دلیل درگیر نشود. با حقوق عامه آشناست. عزم راسخی دارد تا رعایت حقوق عامه را در فعالیت های اجتماعی اش انجام شود.

۲- پایبند به حیا و عفت در تمامی رفتارهایش است و اهل اباحه گری نیست. از نگاهش مراقبت می‌کند.

دبستان ۱:

- لفظ حیا و محرم و نامحرم را شنیده است و بطور اجمالی معنی کلی آن‌ها را می‌داند.
- آداب بهداشتی و رفتاری و اجتماعی دستشوئی رفتن را می‌داند.
- نقاط خصوصی بدنش را می‌شناسد و آن‌ها را به کسی نشان نمی‌دهد و اعضای خصوصی دیگران را نمی‌بیند، چون می‌داند خداوند این کار را دوست ندارد. این کار به عنوان باحیا بودن می‌شناسد.

دبستان ۲:

- اغلب مصادیق حیا و عفت را هم از باب عفت و هم باب شرع مقدس می‌شناسد.
- غیرت نسبت به محارم را در رابطه با حیا می‌فهمد.
- می‌داند چه کسانی محرم او هستند و محرم بودن به چه معنایی است.
- احکام نگاه کردن را بلد است. نگاه به تصاویر حرام را زشت و حرام می‌داند و نسبت به آن بسیار خویشتندار است.
- اگر کسی از موارد بی‌حیایی و بی‌عفتی نزد او سخن بگوید یا اینگونه موارد را به او نشان دهد نه تن‌ها او را نهی از منکر می‌کند بلکه واکنش جدی نسبت به آن موارد دارد.
- داستان‌هایی درباره افرادی که عفت به خرج داده‌اند (همچون حضرت یوسف علیه السلام) و ارزش کار آن‌ها شنیده است.
- با حیای کلام آشناست و دارای عفت کلامی است.

دیرستان ۱:

- مصادیق حیا را در کلام و بیان مسائل جنسی هنگام صحبت با دیگران می‌داند.
- برخی آیات و روایات را درباره لزوم رعایت عفت شنیده است.
- بی حیائی و بی عفتی برخی افراد جامعه مخصوصاً آنچه که در غرب رواج دارد نه تن‌ها مذمت می‌کند بلکه نشان می‌دهد که از اینگونه رفتارها بیزار است. می‌تواند مواردی از رعایت حیا و عفت را نشان داده و آن‌ها را تحسین کند.
- عفت چشم و عفت نگاه کردن مخصوصاً به تصاویر جنسی را می‌شناسد و نسبت به رعایت آن جدی است.
- در هنگامی که رفتاری از او سرزند که احتمال داشته باشد در آن حیا و عفت رعایت نشده باشد ناراحت می‌شود و پس از آن پشیمان می‌شود و از خداوند مغفرت می‌طلبد.
- عواقب اخروی بی توجهی به حیا و عفت را می‌تواند برای دیگران بازگو کند.
- یکی از مهمترین دلایل رعایت حیا و عفت را لزوم اطاعت از خداوند می‌داند.

دیرستان ۲:

- مفهوم حیا در نزد پروردگار در انجام واجبات و مستحبات و ترک محرمات و مکروهات را می‌داند.
- انواع مجازات‌های اسلامی را درباره انحراف‌های جنسی می‌داند.
- از هرگونه رفتاری که در آن شائبه انحراف اخلاقی باشد دوری می‌کند و اهمیت پرهیز از شب‌هات در این زمینه را فهمیده است.
- احکام نگاه کردن را می‌داند و در مواجهه با نامحرم نه تن‌ها چشم خود را می‌پوشاند بلکه سعی می‌کند با بیشترین حجب و حیا صحبت کند و از خندیدن با او پرهیز می‌کند.
- محرم‌های نسبی و سببی را می‌شناسد و نحوه محرم بودن آن‌ها را می‌داند.
- داستان‌های بیشتری را درباره جوانانی که علی‌رغم درگیر شدن در فضای بدور از عفاف، سعی نموده‌اند عفت خود را حفظ کنند و تمجید از اینگونه رفتارها را شنیده‌اند.

۳- در نوع پوشش و وضعیت ظاهری به عرف متدینین عمل می کند و از استفاده از لباس شهرت پرهیز می کند.

دبستان ۱:

- مفهوم کلی داشتن الگوی خوب و بد را می فهمد.
- در رابطه با پوشش مناسب داستان هایی را شنیده است و الگوهایی را می شناسد.
- خانواده اش سعی کرده اند او را از پوشیدن لباس های نامتناسب با فرهنگ ایرانی اسلامی بدور بدارند.

دبستان ۲:

- نسبت پوشش مناسب و حیا را می داند. پوشش نامناسب را نوعی بی حیایی می داند.
- پوشش مناسب مردان و زنان را در موقعیت های مختلف می شناسد.
- برخی الگوهای نامناسب پوشش بد را می شناسد و نسبت به آن ها واکنش مذمت کردن دارد.
- نظر دین در مورد پوشش مناسب و نامناسب را بطور کلی می داند. دوست دارد طوری لباس بپوشد که مردمان متدین می پسندند.
- نسبت به تمیزی و زیبایی پوشش خود توجه دارد.

دبیرستان ۱:

- با احکام مربوط پوشش آشناست.
- الگوهایی در زمینه پوشش مناسب را می شناسد.
- با برخی مضرات پوشش نامناسب آشناست و می تواند از پوشش مناسب دفاع کرده و اشکالات پوشش نامناسب را بیان کند..

- با عرف متدینین بطور کلی آشناست. عرف متدینین در موضوع پوشش را می شناسد.
- همواره از پوشش تمیز، زیبا ولی ساده استفاده می کند.

دیبرستان ۲:

- با برخی دلایل عقلی و نقلی استفاده از پوشش مناسب و عدم استفاده از پوشش نامناسب آشناست.
- احکام مربوط به پوشش و لباس شهرت و برخی مصادیق لباس شهرت را می داند.
- فرق بین لباس شهرت یا بر طبق مد را با لباس زیبا و ساده که حیا و عفت در آن رعایت شده باشد می داند و این دو را باهم خلط نمی کند. در پوشیدن لباس شلختگی ندارد.

۴- هر کاری را به عهده بگیرد متعهدانه و دلسوزانه آن را انجام می‌دهد و آدم با وجدان و با انصافی است. به عدالت و انصاف شهره دارد.

دبستان ۱:

- داستان‌هایی از مسئولیت‌پذیری و دلسوزی در انجام کار را شنیده است.
- در مدرسه مسئولیت‌های هرچند کوچک به او داده شده است.

دبستان ۲:

- با الفاظ "تعهد"، "دلسوزی"، "عدالت" و "انصاف" و معنا و مفهوم اجمالی آن‌ها آشناست. مدرسه این مفاهیم را برای او توضیح داده است.
- در حلقه‌های تفکر درباره این مفاهیم با سایر دوستانش صحبت کرده است و رک بهتری نسبت به آن پیدا کرده است.
- داستان‌هایی درباره آدم‌های متعهد و با انصاف شنیده است و دوست دارد در کارهایش مثل یکی از آن‌ها باشد. در این رابطه نام چند الگو را بلد است.
- در انجام کارهای درسی و غیر درسی سعی می‌کند کارهایش را متعهدانه و دلسوزانه انجام دهد.
- سعی می‌کند در برخورد با دوستانش با عدالت و انصاف برخورد کند، در این زمینه داستان‌هایی شنیده است.

دبیرستان ۱:

- داستان‌هایی از زندگی رهبران و الگوهای الهی درباره انجام متعهدانه کار و رعایت عدالت و انصاف شنیده است.
- مفهوم عدالت را به همراه برخی آیات و روایات آن می‌داند.

- تعهد و مسئولیت پذیری را در معلم‌هایش بخوبی دیده است و در این زمینه آن‌ها را الگوی خود قرار داده است.
- در حلقه‌های گفتگو مواردی را که در مدرسه خلاف عدالت و مسئولیت پذیری است بررسی و تجزیه و تحلیل کرده است.

دبیرستان ۲:

- با مفهوم عدالت و انصاف و دلایل عقلی و نقلی آن و برخی مصادیق و شئون آن آشناست.
- با مفهوم کار متعهدانه و دلیل آن و همچنین شریینی آن آشناست.
- فهمیده است که مسئولیت پذیری یکی از لوازم ضروری موفقیت در آینده است لذا سعی می‌کند برنامه‌ای تمرینی در این زمینه در مدرسه داشته باشد و مدرسه نیز برای این منظور با برنامه‌هایش کمک کرده است.
- خانواده او به علل واهی همچون درس، از دادن مسئولیت به او کوتاهی نکرده اند، بگونه‌ای که پس از دبیرستان بتواند بسیاری از کارهای خودش را در جمع‌های گوناگون، خودش (با مشورت با دیگران) انجام دهد.
- از سربار دیگران شدن بیزار است.
- نسبت به اجرای عدالت در موضوعات مختلف در پیرامون خود و همچنین سطح کلان جامعه و کشوری می‌کند حساس باشد و در این راستا در صورت نیاز امر به معروف و نهی از منکر و همچنین کارهای عملی انجام می‌دهد.
- در برخوردها و تعاملات اجتماعی سعی میکند اهل رعایت عدالت و انصاف باشد.
- در مدرسه برنامه‌های درسی او بگونه‌ای تنظیم شده است که خود اتکائی را تمرین کرده باشد.

۵- از عیب جویی و غیبت دیگران و نیش و کنایه زدن و مسخره کردن آن‌ها پرهیز می‌کند. به شدت از تهمت زدن به دیگران دوری می‌کند. اسرار دیگران را افشا نمی‌کند.

دبستان ۱:

- می‌داند برخی حرف‌ها بد هستند و نباید گفته شود، مفهوم حرف زشت و بد را می‌داند و انجام نمی‌دهد.
- بطور اجمال با مفهوم عیب جویی و غیبت و مسخره کردن و تهمت زدن آشناست و داستان‌هایی در مذمت این موضوعات شنیده است. می‌داند خداوند عیب جویی و غیبت و مسخره کردن و تهمت زدن را دوست ندارد.

دبستان ۲:

- در حلقه‌های گفتگو با سایر همکلاسی‌هایش درباره عیب جویی و غیبت و مسخره کردن و تهمت زدن بحث کرده است و معلم ضمن داستان‌هایی که برای آن‌ها گفته است این بحث را جذاب نموده است. در این رابطه داستان‌هایی شنیده است و آن‌ها را گناه می‌داند.
- بطور کلی می‌داند چه مواردی جزء اسرار مردم است و می‌داند نباید آن‌ها را فاش کند. افشای اسرار مردم را گناه می‌داند.

دبیرستان ۱:

- آیاتی که در قرآن در مذمت این صفات ناپسند آمده است بلد است و می‌تواند آن‌ها را بکار برد.
- با برخی دلایل عقلی و نقلی دوری از عیب جویی و غیبت و مسخره کردن و تهمت زدن آشناست. آن‌ها را از نظر شرعی گناه می‌داند و تا حدودی احکام آن‌ها را می‌داند.
- داستان‌هایی در رابطه با این موضوعات شنیده است.

- به دوستان و اطرافیان در رابطه با عیب جویی و غیبت و مسخره کردن و تهمت زدن و افشای اسرار دیگران در صورت بروز امر به معروف و نهی از منکر می‌کند.

دبیرستان ۲:

- احکام مربوط به غیبت، تهمت، تمسخر، عیب جویی و نیش و کنایه زدن را از رساله‌های عملیه ای که این موارد را گفته اند خوانده است.
- دلایل عقلی و نقلی دوری از عیب جویی و غیبت و مسخره کردن و تهمت زدن را می‌داند.
- برخی داستان‌های سیره معصومین در برخورد با این صفات ردیله شنیده است.
- برای خودش زشتی آن‌ها را جا انداخته است. برای دیگران می‌تواند در رابطه زشتی انجام این کارها دلیل بیاورد. تاثیر شیوع این گناهان بر تخریب روابط بین مردم را می‌داند.
- قوانین کشور را درباره مجازات کسانی که با این رفتارها باعث سلب آبروی فرد یا تشویش اذهان دیگران نسبت به افراد می‌گردد می‌داند و مرجع رسیدگی به آن را می‌شناسد.

۶- انتقادپذیری را لازمه رشد خود می‌داند. به جای نقد و قضاوت خود افراد، هنر نقد منصفانه و مشفقانه افکار و اعمال و گفته‌ها و نوشته‌های دیگران را بلد است.

دبستان ۱:

- داستان‌هایی درباره شیوه صحیح انتقاد کردن و نقدپذیری شنیده است.

دبستان ۲:

- با الفاظ و کلیات تعریف مفاهیم "انتقاد"، "نقدپذیری" و "قضاوت" آشناست و در حلقه‌های گفتگو درباره آن بحث کرده است.
- انتقادپذیری را در مربیان خود بخوبی دیده است.
- مدرسه موقعیت‌هایی را برای او بوجود آورده است تا به نقد مدرسه، دوستان خود و یا برخی اشکالات جامعه بپردازد و نقدهای او را اصلاح کرده و راه درست انتقاد کردن را به آموخته است.
- به همراه شنیدن داستان‌هایی در این مورد، تمرین‌هایی نیز در مورد نحوه انتقاد صحیح و چگونگی برخورد درست با نقد دیگران درباره خود داشته است.

دبیرستان ۱:

- فرق بین قضاوت درباره شخصیت و قضاوت درباره افکار و سخنان و اندیشه‌های دیگران را می‌داند. سعی می‌کند درباره شخصیت دیگران قضاوت نکند. در مورد افکار و سخنان دیگران در صورت لزوم و داشتن توانایی قضاوت می‌کند.
- احکام شرعی مربوط به قضاوت درباره دیگران، انتقاد کردن درست، نحوه صحیح نقدپذیری را بصورت اجمالی می‌داند.

دیبرستان ۲:

- با فنون نقد صحیح و تفکر انتقادی آشناست. در انتقاد از موضوعات، اتفاقات و اشخاص اهل رعایت انصاف می باشد. اهل نقد مشفقانه است.
- سعی می کند در برابر نقد دیگران از خودش یا مواضعش، نه موضع انفعالی داشته باشد و نه موضع تند و خصمانه. انتقاد شنیدن از خود و افکارش را لازمه رشد فکری و شخصیتی خودش می داند.

۷- در کلیه امور فردی و اجتماعی زندگی، اهل تدبیر و برنامه است. در همه امور به رعایت نظم اهمیت می‌دهد و عادت به نظم دارد. سعی می‌کند در وقت و برنامه و همه شئونات زندگی اعم از مسائل مالی، مناسک مذهبی، خوراک، پوشاک، بازی و استراحت و ... نظم را رعایت کند.

دبستان ۱:

- داستان‌هایی از شیرینی نظم شنیده است.
- با لفظ نظم و معنی اجمالی آن آشناست.

دبستان ۲:

- با معانی کلی و اهمیت نظم، برنامه ریزی و تدبیر آشناست و در حلقه‌های گفتگو درباره آن تفکر نموده است.
- با برخی مصادیق نظم آشناست.
- در مصادیقی از نظم با اندیشیدن "تدابیری" سعی می‌کند نظم را اجرا کند.
- داستان‌هایی از کارگشایی تدبیر داشتن در کارها شنیده است.

دبیرستان ۱:

- آیات و روایتی درباره نظم و تدبیر می‌داند. با جزییات مصادیق زیادی از نظم آشناست و سعی می‌کند در حد خودش آن‌ها را رعایت کند.
- با لوازم تدبیر، اعم از برنامه ریزی درست و دقیق، اطلاعات کافی در مورد موضوع داشتن، نظم در کار و... آشناست.
- با نظم در فکر آشناست و فکر منظم را از فکر مغشوش تمیز می‌دهد.

دبیرستان ۲:

- با چند روش برنامه ریزی و فنون مربوط به آن آشناست. سعی می کند با تمرین های تقویت اراده، برنامه ریزی انجام شده در کارهایش را عملی کند.
- برخی از مفاهیم اولیه مدیریت مخصوصا مدیریت راهبردی آشناست (مثل نقاط ضعف، نقاط قوت، تهدیدها و فرصت های یک برنامه مدیریتی و روش تنظیم یک برنامه مدیریتی قوی تر) و نمونه های ساده ای از آن را انجام داده است.
- در انجام کلیه امور تدبیر را لحاظ می کند.
- عزم جدی برای منظم کردن همه فعالیت ها و شئونات زندگی اش دارد.
- با آیات و روایات، سخنان بزرگان دینی و غیر دینی و دلایل عقلی و نقلی داشتن نظم و تدبیر در تمام شئونات زندگی آشناست.

۸- خوش قول است و به عهد خود وفا می کند. از خلف وعده بیزار است.

دبستان ۱:

- داستان هایی درباره وفای به عهد و خوش قولی شنیده است.
- با لفظ خوش قولی آشناست.

دبستان ۲:

- معنای الفاظ "خوش قولی" و "وفای به عهد" را می داند و به مناسبت در حلقه های گفتگو درباره آن اندیشیده است.
- در این باره داستان هایی شنیده است و تا حدودی مصادیق آن را می شناسد.

دبیرستان ۱:

- چند آیه و روایت که بر وفای به عهد تاکید می کند می داند.
- با تعریف دقیق خوش قولی و وفای به عهد در مفاهیم دینی آشناست و احکام آن را می داند.
- نسبت به موضوع وفای به عهد حساس است و نسبت به آن امر به معروف و نهی از منکر می کند.
- در هنگامی که وفای به عهد نکرده است بهانه تراشی نمی کند و عذرخواهی می کند.

دبیرستان ۲:

- با آثار خوش قولی در زندگی دنیوی و اخروی آشناست.
- با آیات و روایات مربوط به وفای به عهد آشناست.

- اگر وعده دهد در زمانی در موقعیتی حاضر شود همه تلاشش را می کند که زودتر حاضر شود تا مبدا به علل ناخواسته نتواند سر موعد حاضر شود. در این زمینه برنامه ریزش را طوری می کند که احتمال عوامل ناخواسته را در نظر بگیرد.
- حتی اگر به علل ناخواسته در موعد مقرر حاضر نشد تقصیر را متوجه آن عوامل نمی کند و خود را مقصر می داند. از بهانه تراشی برای بی تعهدی خود دوری می کند.

۹- روحیه جوانمردی و فروتنی دارد. از ستوده شدن توسط دیگران ابا دارد. منش بزرگوارانه ای دارد. خوش مشرب خوش سفر و مهربان است.

دبستان ۱:

- داستان‌هایی درباره روحیه بزرگ منشی و جوانمردی، فروتنی، خوش مشرب و مهربان بودن شنیده است.
- با لفظ و مفهوم "مهربان بودن" با اطرافیان را آشناست.

دبستان ۲:

- با الفاظ و مفهوم جوانمردی، تواضع و فروتنی آشناست و در حلقه‌های گفتگو درباره آن اندیشیده است.
- داستان‌هایی درباره جوانمردی و بزرگ منشی و معاشرت نیکو با مردم و مهربانی کردن به آن‌ها شنیده است.
- داستان‌هایی درباره خوبی و شیرینی همسفر خوب و خوش سفر شنیده است.

دبیرستان ۱:

- در زمینه داشتن روحیه فتوت و جوانمردی الگوهای دینی و ملی را می‌شناسد.
- با آیات و روایات دینی و ادبی در رابطه با داشتن روحیه جوانمردی و تواضع در برابر مردم آشناست.

دبیرستان ۲:

- با آیات و روایات در نکوهش علاقمندی به تعریف شدن توسط دیگران و مذموم بودن آن آشناست.

۱۰- شخصیتی آرام در عین حال پر تلاش، منطقی ولی عاطفی و متین، باوقار در عین حال متواضع و شوخ طبعی دارد. خشم خود را تحت عقل و اختیار و اراده خویش کنترل می کند.

دبستان ۱:

- فرق بین شوخ طبعی و تمسخر را می داند.
- داستان هایی درباره افراد پر تلاش شنیده است.
- لطیفه های سالم و بانمک بسیار زیادی از مربیان خود شنیده است و مربیان خود را افرادی خنده رو دلنشین می داند.

دبستان ۲:

- معنی لفظ "منطقی" بودن را می داند و با مفهوم آن بطور اجمالی آشناست
- با مفاهیمی مثل وقار در عین تواضع و شوخ طبعی در عین متانت مخصوصا در حلقه های گفتگو آشنا گردیده است و می تواند آن ها را بازگو کند، و این رفتارها را در مربیان خود دیده است.
- با مفهوم خشم و کظم غیظ آشناست و داستان هایی را از معصومین در این باره شنیده است.
- در حلقه دوستان و در حضور مربیان نحوه صحیح شوخی کردن را تمرین و درباره آن صحبت کرده است.
- تعدادی ماجرا و داستان خنده دار از مربیان خود شنیده است و در کتاب ها خوانده است و می تواند برای اطرافیان خود تعریف کند. اخمو بودن را نمی پسندد و سعی می کند خنده رو باشد.

دبیرستان ۱:

- با جایگاه تلاش و پر تلاش بودن در منابع دینی و عقلی آشناست.
- مرز بین تکبر و تواضع، فرق بین انفعال و تواضع، ربط بین وقار و عظوفت را می شناسد. مرزبندی بین شوخ طبعی

- و تمسخر را می‌شناسد و در عین شوخ طبعی سعی می‌کند خدای ناکرده در دام تمسخر دیگران نیافتد.
- فرق بین شوخی و تمسخر، لطیفه و سخن هجو و هزل و متانت و وقار و شخصیت سبک داشتن را می‌داند. مربیان الگوهای خوبی برای ایشان در شوخ طبعی و "هنر" شوخی کردن، هستند.
- سعی می‌کند در عین پر تلاش بودن و جدیت در انجام برنامه‌ها و ماموریت‌ها، از عطوفت نسبت به اطرافیان غافل نشود و کلاً فقط به فکر خود و برنامه‌هایش نباشد.
- با الگوهایی در موضوع خشم و کنترل آن و نحوه صحیح استفاده از خشم آشناست.

دبیرستان ۲:

- از تکبر بیزار است ولی عزت را ارزشمند می‌داند. فرق تکبر و عزت را فهمیده است. تواضع را صفت والای انسانی می‌داند و داستان‌هایی از معصومین در این باره شنیده است. تواضع را با ذلت خلط نمی‌کند و از ذلت بیزار است.
- تفاوت بین آرامش و رفاه را می‌داند. در عین تلاش برای رسیدن به رفاه خود و خانواده‌اش، دست یابی به آرامش در زندگی، اولویت اول اوست.
- با آیات و روایات مربوط به خشم و اهمیت کظم غیظ آشناست. موضع وی در مورد خشم، انفعالی نیست و به موقع، طبق نظر شرع مقدس و مصادیقی که شارع مقدس مشخص کرده خشمگین می‌شود. معنای اشداء علی الکفار رحماء بینهم را بخوبی می‌فهمد.
- اهل لطیفه‌گویی است. از بازگویی جوک‌هایی که در آن تمسخر قوم، گروه یا فردی است خودداری می‌کند و نسبت به گوینده آن واکنش نشان می‌دهد. به خندیدن و خندان بودن توجه دارد. سعی می‌کند هنر شوخی کردن را از الگوهایی که می‌شناسد، یاد بگیرد. با لطایف و ماجراهای شنیدنی و خواندنی قرآنی، تاریخی، ادبی آشناست و برای سرگرم کردن دیگران در اوقات فراغت از آن‌ها استفاده می‌کند.

۱۱- در تصمیم گیری ها و انجام کارها مشورت می کند، از تجربه دیگران استفاده می کند.

دبستان ۱:

- مدرسه برای او موقعیت هایی را پیش آورده است که در آن دانش آموزان گروهی یا کلاسی مشورت کنند و درباره آن موقعیت تصمیم بگیرند.
- مربیان به تجربه های او در مسائل جزئی اهمیت داده اند.

دبستان ۲:

- برخی از کارهای مدرسه را بصورت گروهی انجام می دهد و با نحوه تصمیم گیری جمعی و عدم مخالفت با تصمیم اکثریت در کارهای اجرایی آشناست.
- در حلقه های گفتگو درباره اهمیت و مزایای مشورت و استفاده از تجربیات دیگران بحث کرده است.
- از مشورت با افراد ناباب و نادان پرهیز می کند.

دبیرستان ۱:

- داستان هایی درباره مشورت صحیح و نتایج آن و فوائد استفاده از تجربیات دیگران شنیده است.
- بسیاری از کارهای مدرسه را با مشورت با دوستان یا مربیان انجام می دهد.
- چون خانواده او در برخی کارها از او مشورت خواسته اند و به نظر او اهمیت داده اند لذا او نیز برای فعالیت هایش از پدر و مادر مشورت می گیرد.
- با نحوه های مشورت در جامعه در میان مردم آشناست.

دبیرستان ۲:

- آیات و روایاتی درباره مشورت و اهمیت آن و همچنین در سیره معصومین شنیده است.
- با انواع حلقه‌های مشورتی و آداب مشورت آشناست و نمونه‌هایی از آن‌ها را در کشور و سازمان‌ها می‌شناسد.
- نحوه ثبت مشورت‌ها در جلسات و نحوه اجرایی کردن تصمیم‌های جمعی را یاد گرفته است.
- بخوبی فهمیده است اگر در تصمیمی جمعی، نظر فردی مخالفی داشته باشد در مقام اجرا، پس از تصمیم گروه، کاملاً تابع جمع بوده و همانند موافقان در اجرای تصمیم، فعالانه مشارکت می‌کند.
- اگر در اثر مشورت از دیگران، نتیجه مطلوب حاصل نشد و یا دچار مشکل شد، علت نتیجه را نه اصل مشورت، بلکه نقص توان ادراکی انسان‌ها می‌داند، لذا تجربه بد، باعث بی توجهی او به مشورت خواستن در آینده نمی‌شود.

۱۲- در بین دوستان و بستگان و آشنایان به دیانت و نیک اندیشی و نیک رفتاری شهرت دارد و شناخته می شود. در کارهای خیر مردم به وی امید دارند و از بدی اش در امان هستند.

دبستان ۱:

- برای او اهمیت دارد که دیگران درباره او چگونه می اندیشند و به نظر دیگران نسبت به خود بی تفاوت نیست.
- در مدرسه کسانی که رفتار خوب دارند و افکار نیک را مطرح می کنند یا جلوه های خوبی از دینداری نشان می دهند تحسین شده اند. او نیز علاقمند است همچون آن افراد باشد.
- دیده است چقدر برای پدر یا مادرش مهم است که آن ها نزد دیگران مخصوصا فامیل، مشهور به نیک اندیش و خیر خواه بودن باشند و از این که کسانی دیگر آن ها را بد بدانند بیزار هستند.

دبستان ۲:

- مربیان با او بگونه ای رفتار کرده اند که بهترین بودن نزد سایر همکلاسی هایش برای او بسیار ارزشمند باشد و سعی می کند در مشهور بودن به خوبی با دیگران رقابت کند.
- یاد گرفته است هر از چند وقت یکبار از معلمانش بخواهد که بگویند رفتار او به چه صورتی است و چه کند تا در میان معلمانش به خوبی مشهور باشد و چه کند تا اگر مشهور به رفتار ناپسندی است این شهرت را از خود بردارد.

دبستان ۱:

- در حلقه های تفکر درباره اهمیت شهرت به خیر و پرهیز از شهرت به ناپسند بحث کرده است.
- داستان هایی در تمجید از کسانی که مشهور به خیر بوده اند و مردم از آزار آن ها در امان بوده اند شنیده است.

دبیرستان ۲:

- دیدگاه قرآن و معصومین را درباره شهرت به خیر و نیکی و امنیت مردم از آزار مسلمانان را شنیده است و دوست دارد اینگونه باشد.
- اگر کسی از او دلگیر شود سعی می کند در اسرع وقت آن دلگیری را برطرف کند.
- وقتی می فهمد دیگران به خیر او امیدوار هستند و او را به نیکی می شناسند خوشحال می شود و این امر باعث تکبر و منت گذاری بر مردم و توقعات نابجا در او نمی شود.

۱۳- برای وقت و عمرش ارزش قائل است. از دیدن حرام پرهیز می کند و به حرف سودمند گوش می دهد. در گفتار به حداقل سخن سودمند اکتفا می کند. از انجام کار لغو پرهیز می کند.

دبستان ۱:

- دیده است سایر بزررگانش مثل پدر و مادر و یا مربیانش چقدر نسبت به استفاده از وقت حساسیت نشان می دهند و از نگاه به محرمات می پرهیزند و در هنگامی که حرف های بیفایده زده می شود به آن توجه نمی کنند.

دبستان ۲:

- درباره ارزش عمر و اهمیت بهترین استفاده از وقت، مخصوصا با برنامه ریزی درست، مطالبی را شنیده است و فراخور حال در حلقه های تفکر درباره آن بحث کرده است.
- پدر و مادر و مربیانش الگوهای خوبی در این زمینه بوده اند.

دیبرستان ۱:

- با نمونه هایی از افراد موفق که بهترین استفاده را از عمر خود نموده اند آشنا شده است.
- با اهمیت برنامه ریزی برای کارها که موجب بهره وری بیشتر از وقت و امکانات می شود آشنا شده است و برخی روش های برنامه ریزی را می داند.
- حداکثر تلاشش را می کند که برای کارهایی که برای او فایده ای ندارد (همچون برخی بازی های رایانه ای، جستجوی بیفایده در اینترنت و شبکه های اجتماعی، موبایل) کمتر وقت بگذارد.

دبیرستان ۲:

- با ارزیابی وقت‌هایی که در طول روز یا هفته برای کارهای متفاوتش گذاشته است آشناست و جداولی برای آن‌ها ترسیم می‌کند. محاسبه النفس در سنت دینی نیز صورتی از آن است. سعی می‌کند هرچند وقت یکبار مثل هرمه یا هر سال وقت بگذارد ببیند در مدت گذشته چقدر توفیقات داشته است و برای کسب توفیقات بیشتر در آینده برنامه ریزی کند.
 - با روش‌های گوناگون استفاده بهینه از وقت آشنا شده است.
 - برای او کم سخن گفتن و سخن گفتن در موارد فایده بخش اهمیت دارد.
 - چنان قدرتی را پیدا کرده است که می‌تواند از هرگونه نگاه کردن به حرام بخوبی پرهیز کند.
- نه تن‌ها مواظب است که حرف‌های باطل و مطالب حرام نشنود بلکه تا می‌تواند از شنیدن حرف‌هایی که نه فایده دارد و نه ضرر نیز اجتناب می‌کند.

۱۴- با همه، اهل رفق و مداراست ولی در انتخاب دوست دقت می کند. و در انتخاب دوست با کسانی که می خواهد با آن ها انس بگیرد و همنشین شود حساسیت لازم را دارد.

دبستان ۱:

- دوست ندارد با سایر دوستانش دعوا کند یا از آن ها دلخوری به دل بگیرد.
- دوستان بسیاری دارد.
- اگر از دوستی رفتار نامناسبی دید تا برطرف شدن آن اشکال، همنشینی اش را با او کمتر می کند.

دبستان ۲:

- ارزش دوست و نحوه انتخاب دوست را یاد گرفته است.
- سرسختی با دیگران را خوب نمی داند و درباره نرمخویی مطالبی را شنیده است یا در حلقه های گفتگو درباره آن بحث کرده اند.

دبیرستان ۱:

- با داستان هایی درباره نحوه انتخاب دوست و ارزش دوست خوب و ضررهای دوست بد آشنا شده است.
- می تواند توضیح دهد برای انتخاب دوست چه حساسیت هایی را باید داشته باشد و پس از دوستی چه ملاحظات هایی را باید نسبت به دوستش داشته باشد و از کدام منفعت هایش باید در مواقع لزوم چشم پوشی کند.

دبیرستان ۲:

- می تواند بیان کند چرا برخی کسان را دوست خود گرفته است و چه ویژگی هایی در آن ها دیده است که لازم می داند با آن ها دوست باشد و چه صفات بدی را در آن ها ندیده است تا از دوستی آن ها نگران نباشد.

توانمند در تجزیه و تحلیل درست امور فردی، اجتماعی و سیاسی

۱- حجت آوردن برای کارهایش اهمیت دارد. برای انجام هر کاری مبنا دارد. نقد کردن شرایط تحمیلی جامعه برایش مهم است. شرایط را نقد می کند سوال می کند و استدلال می خواهد. تصمیمات و رفتارهایش لزوماً بر اساس شرایط زمانه و جو جامعه تنظیم نمی شود. (همچ رعاع نیست). بلکه خودش برای رفتارهایش مبنا دارد و می تواند برای کارهایش استدلال های شرعی و یا عقلی و یا تجربی و یا تاریخی و ارائه کند. توجیه هاتش مطابق با واقعیت به همراه دلیل است (باور صادق موجه). استدلال و جوب رجوع جاهل به عالم را می فهمد و جایگاه استفاده از رساله عملیه و رجوع به مراجع تقلید را می داند.

دبستان ۱:

- معلمانش سعی کرده اند که برای انجام بسیاری از کارهایشان برای او دلیل موجه بیاورند تا تمرین حجت داشتن کارها برای او جا بیفتد.
- برخی نقدها را درباره رفتار برخی افراد و گروه ها شنیده است. برخی باورهای خرافی مردم را شنیده است و می تواند توضیح دهد که چرا این باورها خرافه است و توجیه درستی ندارد.
- از او برای انجام برخی کارهایش دلیل خواسته شده است و توجیه های درست او تحسین شده است.
- یکی از مهم ترین دلایل ها و توجیه هات کارها را یعنی اطاعت از دستور خداوند شنیده است.

دبستان ۲:

- در حلقه های گفتگو، برخی رفتارهای نامناسب افراد که در نظرشان درست جلوه می کند مورد بحث قرار داده است و با همفکری با دوستانش سعی کرده است توجیه های منطقی برای نامناسب بودن آنها داشته باشد.

- می داند بسیاری از افراد با دلایل واهی دنباله روی افراد دیگر هستند. با مساله فالوور بودن در شبکه های مجازی آشناست و می تواند فالوور بودن بسیاری را نقد کند. او داستان هایی از عاقبت بد کسانی که چشم و گوش بسته تابع دیگران هستند شنیده است.
- او بین پیروی ناموجه از افراد و پیروی موجه از آن ها می تواند فرق بگذارد.
- معلمانش سعی کرده اند توجهی برخی کارهای خودشان و یا برخی رفتارهای درست اجتماعی را به او بگویند.
- او تقریباً توانایی پیدا کرده است که برای برخی کارها دلیل بیاورد.

دبیرستان ۱:

- از معلمانش ویژگی الگوپذیری نوجوانان و جوانان را شنیده است و نسبت به آن هشیار شده است.
- می تواند انواع الگوهای مرسوم در جامعه را نشان دهد و سعی می کند قدرت ارزیابی الگوهای نوجوانان را بدست بیاورد.
- برای او رفتار نوجوانانی که هم رنگ جماعت شدن برایشان اهمیت دارد کم ارزش شده است: مثل نوع لباس پوشیدن، نوع آرایش موی سر، نوع سخن گفتن، نوع باهم بودن، استفاده از دخانیات، نوع عکس العمل نسبت به جنس مخالف و نوع خوشگذرانی و نوع خودنمایی. او ارزش های نوع انتخاب زندگی اش را بسیار بالاتر از آن ها می داند. در جمع چنین افرادی از انتخاب های خودش خجالت نمی کشد.
- با تحلیل های اخلاقی و معنوی رفتارهای اجتماعی آشنا شده است.
- برای او توجهی بسیاری از کارها بخاطر دستور الهی (که به نفع انسان هاست) جا افتاده است. پیروی از خداوند بجای پیروی از سایر انسان ها را فهمیده است.
- سعی می کند با دلایل سطحی و بی مبنا رفتار خود را تنظیم نکند و از توجه های احساسی حتی برای وظایف دینی دوری کند.
- انگیزه ای دارد که به شناخت دلایل درست بسیاری از کارها دست پیدا کند و دنبال آن است که به معرفتش برای

- انتخاب زندگی درست بیفزاید، در نتیجه انگیزه دارد که روز به روز به علم خودش در این جهت بیفزاید.
- از افراط در دلیل خواستن دوری می‌کند و می‌داند دلیل برخی مطالب را می‌توان بعداً فراگرفت یا به این سادگی‌ها نمی‌تواند دست پیدا کند. لذا از پرسش‌های بیفایده خودداری می‌کند. معلمان‌ش به او یاد داده‌اند که اگر دلیل امری را نمی‌داند بگوید نمی‌دانم و سپس از طریق درست به دنبال جواب برود.
- معنای تقلید کورکورانه را می‌فهمد و آن را از تقلید عالمانه تمیز می‌دهد. شعرها و داستان‌هایی درباره عواقب تقلیدهای کورکورانه شنیده است. بین تقلید جاهل از جاهل و جاهل از عالم تفکیک قائل می‌شود. به همین جهت تقلید از علمای دین را نه به عنوان پیروی از یک مراد بلکه به عنوان پیروی از کسی که می‌تواند بخوبی دستور الهی را استخراج کند می‌داند؛ در نتیجه خود را کاملاً مقید به حکمی که مراجع تقلید می‌دهند می‌داند.
- از معلمان‌ش یاد گرفته است که چه حجت شرعی و عقلی پشت بسیاری از رفتارهای فردی، اجتماعی و سیاسی و اقتصادی درست نهفته است. سعی می‌کند خودش نیز حجت شرعی مواردی از رفتارهایش را نشان دهد.

دبیرستان ۲:

- می‌تواند پیروی‌های کورکورانه برخی هم‌سالانش را در نحوه زندگی نقد کند و برای دیگران دلیل نامناسب بودن آن‌ها را بیان کند.
- انگیزه‌های فعالیت‌هایش را بگونه‌ای طراحی می‌کند که اعمال عادی‌اش نیز بتواند حجت‌های شرعی داشته باشد و گرچه برخی فعالیت‌هایش (مثل بازی، غذا خوردن، خوابیدن، درس خواندن) همانند دیگر همسالان خودش است ولی ارزش معنوی بسیار بیشتری پیدا کند.
- درباره هدف خداوند از خلقت انسان بحث‌های لازم را شنیده است.
- بگونه‌ای زندگی و هدف آن برای او استوار شده است که چرخش‌های تند و متفاوت در زندگی‌اش دیده نمی‌شود.
- می‌تواند از تقلید از مراجع تقلید و دنباله‌روی از حکم‌های آن‌ها با دلیل دفاع کند.

- با انواع استدلال‌های عقلی، نقلی، تاریخی، تجربی، شرعی آشناست و محدوده هریک را بخوبی می‌داند.
- برخی از آن‌ها چنان با قرآن و معانی و کاربردهای آیات قرآن مانوس شده است که برای استدلال بسیاری کارهایش می‌تواند آیه ای از قرآن را از حفظ بیان کند.

۲- در کنار داشتن مرجع های سیاسی و اجتماعی سعی می کند دارای قدرت تجزیه و تحلیل و درک سیاسی باشد، نسبت به مسائل سیاسی ایران و جهان حساسیت و توجه دارد سعی می کند به خوبی آن ها را با منطق تجزیه و تحلیل کند. دارای دیدگاهی است که منطق سیاسی او را مشخص می کند. با وقایع و اتفاقات عمده سیاسی و تاریخی آشناست و سعی می کند با دیدگاه ها و مکاتب سیاسی و اجتماعی مختلف آشنا شود. در مواقعی که متوجه می شود موضعی درست است تمام سعی اش را در دفاع از آن انجام می دهد. اهل طرفداری بی چون و چرا از جناح ها و گروه های سیاسی نیست.

دبستان ۱:

- درباره اتفاقاتی که پیرامونش در محیط خانه و مدرسه رخ می دهد، حساسیت دارد و سعی می کند درباره آن ها حرف بزند و توضیحاتی بدهد و آن ها در حد خودش تحلیل کند. نسبت به صحت و عدم صحت و حق یا ناحقی اتفاقات موضع دارد.
- جایگاه رهبر و اسم رهبر جمهوری اسلامی را می داند.
- می تواند یک خبر از اخبار داخلی هفته را اجمالا بیان کند.

دبستان ۲:

- بصورت کلی ساختار و ارکان نظام جمهوری اسلامی را می شناسد. فرق بین رهبر و رئیس جمهور را می داند. اسامی بنیانگذار جمهوری اسلامی، رهبر و روسای قوا و جایگاه آن ها را می داند.
- حداقل هفته ای یکبار اخبار سراسری را می بیند و درباره برخی خبرها سعی می کند گزارش و توضیحی بدهد.
- در طول هفته، معلم یک زمان یک ربع را اختصاص می دهد تا دانش آموزان اطلاعات خود را درباره اخبار آن هفته

تبادل کنند تا تشویقی شود همه اطلاعات خود را در این باره افزایش دهند. معلم سعی کرده است در برخی موارد تحلیل اولیه اخبار را از دانش آموزان بخواهد.

- فرق بین نظامات جمهوری و شاهنشاهی را می‌داند و مزیت جمهوری بر سلطنت و برتری جمهوری اسلامی را بر جمهوری شنیده است.

دبیرستان ۱:

- با برخی اصطلاحات و مکاتب عمده سیاسی کمابیش آشناست. مانند لیبرالیسم، سوسیالیسم، کمونیسم، مارکسیسم، دموکراسی و
- بطور مرتب هفته ای سه بار اخبار سراسری صدا و سیما را دنبال می‌کند. می‌تواند چند اتفاق مهم کشور و دنیا را که در اخبار مطرح میشود دنبال کند و تا حصول نتیجه یا سرانجام آن خبر و اتفاق درباره آن‌ها صحبت، تحلیل، پیش بینی و جمع بندی نماید.
- گفتگوهای کلاسی برای او تدارک دیده شده است که در آن با دیگر دوستانش درباره اخبار تبادل نظر و بحث کنند. معلم در ضمن این گفتگوها، کژاندیشی‌ها را در تحلیل اخبار متذکر می‌شود و مغالطات بکار رفته در آن‌ها را با کمک خود دانش آموزان استخراج می‌کند. روش‌های تجزیه و تحلیل خبر را کمابیش می‌داند.
- بطور کلی با مفاهیمی چون جبهه حق و باطل، جریان حق و باطل آشناست.
- بطور اجمالی با تاریخ معاصر ایران، بخصوص اتفاقات قبل و بعد انقلاب مشروطه و انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی آشناست.
- بطور اجمالی با تاریخ معاصر جهان، بخصوص رنسانس، انقلاب صنعتی، اتفاقات قبل و بعد جنگ جهانی اول و دوم، انقلاب فرانسه و انقلاب بلشویکی روسیه آشناست.
- در تحلیل مسائل سعی می‌کند ردی از اطلاعات تاریخی‌ای که دارد، آشکار باشد.

دبیرستان ۲:

- بطور مستمر اهل دنبال کردن و پیگیری حداقل یک وعده خبری است.
- با مکاتب عمده سیاسی، اجتماعی و دینی در دنیا آشنایی دارد و علاقمند است نسبت به آن‌ها اطلاعات بیشتری کسب کند. معایب و مزایای برخی از آن‌ها را شنیده است و به این وسیله توانایی بیان معایب و مزایای جریان‌های فکری و اجتماعی معاصر برای او بیشتر شده است.
- با تاریخ تحلیلی اسلام، ایران باستان، ایران پس از اسلام، ایران معاصر و تاریخ جهان آشنایی دارد.
- با اصول تحلیل سیاسی آشناست و می‌تواند ارزش‌ها و ضدارزش‌های نهفته در اخبار سیاسی را نشان دهد و برخی از آن‌ها را مورد چالش قرار دهد.
- سعی می‌کند برای خودش در تحلیل‌های سیاسی و اجتماعی اصول و چارچوب‌های فکری و عقیدتی داشته باشد و در کنار سواد رسانه‌ای در تحلیل‌هایش آن‌ها را استفاده کند.
- سعی می‌کند نسبت به اتفاقات داخل و خارج از کشور بخصوص اتفاقات امت اسلام، حساسیت لازم و موضعگیری غیر متعصبانه ولی حق مدارانه داشته باشد و آن را بیان کند و حتی المقدور بصورت مکتوب در فضای مجازی منتشر کند.
- با جریان‌های عمده سیاسی و اجتماعی داخل کشور آشناست و نسبت به آن‌ها موضع دارد. اهل باندبازی و حمایت باندی از هیچ جریانی نیست.
- سعی می‌کند در حوادث و اتفاقات مربوط به کشور یا امت اسلام، موضع و تحلیل درست را تشخیص دهد و در حد بضاعت بر روی آن با انتشار در رسانه‌ها یا هر عملی که مقدور باشد تاکید کند. در نظر او بی تفاوتی نسبت به وقایع روز امری پسندیده نیست.
- می‌تواند ادعای «عقیده هر شخص برای خودش محترم است» را نقد کند. احترام به همه عقاید را باور ندارد و ارزشمند دانستن باور به عقیده حق برای او مهم تر است. کثرت گرایی افراطی را نمی‌پذیرد.

۳- از افراط و تفریط و التقاط (میانه گیری بین جبهه حق و باطل) در کلیه امور دینی و غیر دینی پرهیز می کند. در همه امور میانه روی و اعتدال دارد. فرق بین اعتدال و التقاط را می داند.

دبستان ۱:

- داستان هایی درباره پرهیز از افراط و تفریط و رعایت میانه روی و اعتدال در موضوعات مختلف دینی و غیر دینی شنیده است.
- لفظ اعتدال را شنیده است.

دبستان ۲:

- الفاظ افراط، تفریط، التقاط، اعتدال و میانه روی را شنیده است و در حلقه های گفتگو درباره آن تفکر نموده است لذا معانی آن ها را بطور اجمالی می داند و با برخی از مصادیق آن ها آشناست.
- داستان هایی درباره افراط، تفریط، التقاط، اعتدال و میانه روی در موضوعات دینی و غیر دینی شنیده است.

دبیرستان ۱:

- با احکام شرعی و اخلاقی افراط، تفریط، التقاط، اعتدال و میانه روی بطور کلی و با مصادیق آن ها تا حدود زیادی آشناست.
- داستان هایی در این رابطه شنیده است.
- با مفهوم التقاط در مسائل اعتقادی و دینی آشناست. در حوزه مسائل شخصی مراقب است در دام التقاط نیفتد.

دبیرستان ۲:

- معنی و مصادیق التقاط را بطور کامل می‌داند و ارتباط آن با معنی نفاق و مصادیق آن را می‌داند.
- با مصادیق التقاط در رویدادها و اتفاقات سیاسی و اجتماعی و اعتقادی آشناست. رخداد التقاط را در اتفاقات سیاسی و اجتماعی و اعتقادی می‌تواند تشخیص دهد. با عواقب رخی فرقه‌های التقاطی آشناست.

۴- در همه امور تفکر و دقت دارد. افکار، رفتار، گفتار و اعمالش بر پایه عقل است. اول فکر می کند بعد صحبت یا عمل می کند. از کارهای غیر عقلانی و خرافه دوری می کند.

دبستان ۱:

- مربیان وقتي از او پاسخ به يك پرسش را می خواهند نمی گذارند بلافاصله جواب دهد و از او می خواهند مدتی را فکر کند، سپس جواب دهد. به این وسیله تمرین فکر کردن و عجله نکردن برای یافتن پاسخ را به آموخته اند.
- بازی های فکری را که نیاز به تامل و فکر کردن و متمرکز شدن دارد بازی کرده است و آن بازی ها را در برنامه هایش قرار داده است.

دبستان ۲:

- بازی های فکری متعددی بازی کرده است و در نتیجه از تفکر لذت برده است.
- از حل معماها لذت می برد و موقعیت های متعددی برای حل معما برای او بوجود آمده است.
- در حلقه های تفکر درباره فکر کردن و عاقلانه تصمیم گرفتن بحث کرده است.
- در حلقه های تفکر با برخی انواع روش های تفکر غیر عقلانی یا غیر منطقی آشنا شده است. برخی مغالطات را می شناسد و می تواند آن ها را تشخیص دهد.

دبیرستان ۱:

- با اهمیت فکر کردن و تعقل نمودن که در آموزه های دینی آمده است آشنا شده است.
- می داند اموری که باید احساسی باشد وقتی ارزشمند هستند که در پیشینه شان مبنایی عقلانی داشته باشند.
- منطقی بودن را دوست دارد و از مطالب غیر منطقی رنج می برد.

- سعی کرده است بگونه ای رفتار و گفتار و اعمالش را تنظیم کند که هرگاه از او درباره آن‌ها سوال شود بتواند منطقی و عقلانی از آن‌ها دفاع کند.
- با کژاندیشی‌ها و مغالطات بیشتری آشنا شده است.

دبیرستان ۲:

- می‌تواند غیرمنطقی بودن و یا غیر عقلانی بودن را در گفتار و رفتار دیگران و یا گروه‌های سیاسی و اجتماعی نشان دهد.
- مهمترین امر عقلانی را فعالیت برای آخرت و رضای خداوند می‌داند.
- قدرت تجزیه و تحلیل عقلانی رفتارها و گفتارهای اجتماعی را پیدا کرده است. از تجزیه و تحلیل احساسی بدور است.
- با خرافات آداب و رسوم یا خرافات مذهبی که هیچ مبنای عقلانی ندارد مبارزه می‌کند.

۵- به قوانین و مقررات رسمی کشور و سایر مجموعه ها در چارچوب قوانین شریعت اسلام احترام می گذارد و آن ها را رعایت می کند. سلسه مراتب در هر مجموعه ای را می فهمد و به اهمیت نقش رهبری در گروه و وظایف اعضا واقف است و رفتار مناسب را انجام می دهد.

دبستان ۱:

- با مفهوم قانون که برای وضعیت بهتر جامعه کلاسی اش است آشناست و موقعیت هایی برای او پیش آمده است که با کمک سایر همکلاس های خود قوانینی را وضع کنند.
- التزام به قراردادهای اجتماعی را در حد قوانینی که خود وضع کرده است می فهمد و وضع مجازات هایی برای تخطی از قوانین را لازم و درست می داند.

دبستان ۲:

- با ضرورت وضع قوانین برای کل مدرسه آشنا شده است و آن را می پذیرد. از او خواسته شده است که با کمک دیگر همکلاس هایش قوانینی برای کل دانش آموزان مدرسه در جهت بهتر شدن شرایط وضع کند.
- می تواند درباره لزوم التزام به قانون صحبت کرده و برای آن دلیل بیاورد و نشان دهد که خود را ملتزم به قوانین می داند.
- لزوم رهبر برای هر گروه را می فهمد و برای کارهای گروهی خود رهبر انتخاب می کند.
- با تصمیم گیری جمعی آشناست و تمرین کرده است که اگر تصمیم جمعی خلاف نظر او باشد تابع تصمیم جمعی باشد.
- لزوم اطاعت از رهبری گروه را در محدوده قوانین مدرسه می فهمد و به آن باور دارد.

دبیرستان ۱:

- با برخی از قوانین کشور آشنا شده است و نحوه شکل گیری قوانین و دلایل آن را فهمیده است و می داند اگر کسی از قوانین کشور تخطی کند چه برخوردهای قانونی با او می شود و این مجازات ها را لازمه نظم اجتماعی می داند.
- التزام نداشتن به قوانین را کاری ناشایست می داند و از آن بیزار است. اگر بتواند در برابر کسانی که به قانون تمکین نمی کنند واکنش مناسب (حتی در حد اعلام برائت از آن ها) نشان می دهد.
 - فوایدی را که از برخی قوانین متناسب با خودش بدست می آورد فهمیده است و از این که تحت حمایت قانون است راضی است.
 - کارکرد هریک از قوا و زیر مجموعه هایشان در کشور و نسبت آن ها را باهم فهمیده است و با عناصر اصلی قانون اساسی آشنا شده است.
 - مدرسه بسیاری از کارهای خود را در قالب یک حکومت فرضی و با مناسبات عناصر حکومت واقعی که دانش آموزان در آن شریک هستند انجام می دهد و به این وسیله دانش آموز خود بازیگر یک نظام گروهی می گردد و در آن زندگی می کند و مشکلات آن و راه حل آن مشکلات را عملاً متوجه می شود.

دبیرستان ۲:

- موقعیت هایی برای او پیش آورده شده است که گروه های کاری تشکیل دهد و در آن ها با وضع قوانین خاص آن گروه، اجرای آن و لزوم داشتن رهبری برای آن و تدوین مجازات هایی برای تخطی از قوانین گروه را در پیشبرد اهداف گروه درک کرده است و کلیه این اقدامات را برای آن انجام می دهد.
- به قوانین و مقررات رسمی کشور و سایر مجموعه ها در چارچوب شریعت اسلام احترام می گذارد و آن ها را رعایت می کند.
- سلسله مراتب را در هر مجموعه ای می فهمد و به اهمیت نقش رهبری در گروه و وظایف و مسئولیت های هریک از اعضا واقف است و رفتار مناسب را انجام می دهد.

۶- به حاکم شدن احکام اسلامی در سطح جامعه و همه شئون زندگی بشری، اعتقاد دارد و در راستای بسط و اجرای احکام و قوانین شریعت اسلامی تلاش می کند. اصل ولایت فقیه را از اصول پیشرو و منطقی اسلام برای اداره جامعه می داند. اعتقاد دارد بهترین راه برای داشتن جامعه ای اسلامی در اصل ولایت فقیه است. در بین نظام های موجود سیاسی و حکومتی و اداره کشور نظام ولایت فقیه را با ضرر کمتر و فایده بیشتر می داند؛ و رشد بهتر مادی و معنوی مردم و جامعه را در حاکم بودن این سیستم بر جامعه می داند.

دبستان ۱:

- "لفظ" "ولایت فقیه" را شنیده است و معنی آن را می داند.
- بطور کلی با نحوه حکومت داری پیامبر و حضرت علی علیه السلام که برای بسط اندیشه اسلامی در سطح جامعه و اداره جامعه و حکومت، زحمت کشیده اند آشناست و در این زمینه داستان هایی را بلد است..

دبستان ۲:

- در نظر وی جامعه ای خوب است که ملاک های مادی و معنوی را با هم داشته باشد. به جنبه ربوبیتی خداوند نیز معتقد است. اعتقاد دارد در تمام زمینه های زندگی بهترین نظر، نظر خداوند است که هم ملاک های مادی و هم ملاک های معنوی را جهت خوشبختی انسان ها مد نظر داشته و آن ها را در قالب دین عرضه کرده است.
- اعتقاد دارد، انسان ها می توانند تمامی شئون و تک تک لحظات زندگی خود را بر اساس نظر خداوند تنظیم نمایند. برای او زندگی در جوامعی که فقط به ملاک های مادی می اندیشند، نامطلوب است. جامعه ای را دوست دارد که در آن پیشرفت های مادی و معنوی بر پیشرفت های صرفا مادی ارجحیت دارد. در این زمینه داستان هایی واقعی را شنیده است.

- بطور کلی برخی احکام اسلامی در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی اسلام را که مطلوب جوامع سکولار نیست راشنیده است. مانند قاعده نفی سبیل، قصاص، ربا و ...

دبیرستان ۱:

- احکام دین، و کلیه فعل و قول‌های حضرات معصومین علیهم السلام را در کنار قرآن، به عنوان نظر خداوند و احکام الهی قبول دارد.
- با برخی احکام اجتماعی، اقتصادی، سیاسی اسلام آشناست و خودش به این نظر رسیده است که بهترین راه برای پیاده شدن این احکام نظریه ولایت فقیه است.
- با فلسفه ولایت فقیه در قانون اساسی کشور آشناست.
- مساله تقلید را می‌داند و اعتقاد دارد فق‌ها در دوره غیبت ائمه معصومین علیهم السلام، احکام و نظرات خداوند را درباره تک تک شئونات زندگی، از دل قرآن و قول و فعل معصومین علیهم السلام، در معیت عقل استخراج می‌کنند و برای مردم تبیین می‌نمایند.
- اعتقاد دارد برای اجرای احکام الهی در شئونات فردی و اجتماعی خودش و مردم موظف به تبعیت از مراجع عظام تقلید هستند.

دبیرستان ۲:

- اعتقاد دارد در تمامی شئونات اجتماعی و فردی افراد باید احکام و نظر خداوند جاری و ساری باشد.
- جاری شدن ولایت خداوند بر مردم را در پرتو جاری شدن احکام و دستورات خداوند متعال در کلیه سطوح جامعه، می‌داند. اعتقاد دارد با جاری شدن احکام و دستورات خداوند در جامعه و با عمل مردم به آن‌ها خداوند پرستیده می‌شود.
- می‌داند برای جاری شدن احکام و دستورات خداوند در همه زمینه‌ها و در همه سطوح جامعه باید افراد مدیر

باتقوایی رهبر جامعه باشند، که مسلط به مبانی دینی و احکام و حدود شرعی اسلام و نحوه جاری ساختن آن‌ها در جامعه باشند. این مساله را به عنوان مبنای عقلی "ولایت فقیه" شناخته است.

● برخی دلایل عقلی و نقلی موضوع ولایت فقیه را می‌داند و می‌تواند برای عموم مردم در اثبات عقلی و نقلی ولایت فقیه استدلال بیاورد.

● با مشکلات سایر مکاتب سیاسی جهت اداره جامعه و حکومت آشناست.

● با مشکلات سایر مکاتب سیاسی رایج در دنیا، جهت اداره جامعه و حکومت آشناست. مزیت ولایت فقیه نسبت به سایر روش‌های حکمرانی می‌داند و آن را عقلانی‌ترین، عملی‌ترین و موفق‌ترین شیوه حکمرانی می‌داند. با بعضی نتایج حکومت فق‌ها آشناست. برخی داستان‌های تاریخی درباره این موضوع را بلد است.

ز- توانمند برای حضور پاک و موثر در اجتماع

۱- نسبت به اوضاع پیرامون خود و جامعه بی تفاوت نیست و موضع مناسب دارد. نسبت به مشکلات و مسائل جامعه دغدغه دارد و با راه حل های برطرف کردن مشکلات و مسائل جامعه کم و بیش آشناست.

دبستان ۱:

- داستان هایی درباره مسئولیت پذیری اجتماعی و حساس بودن به اتفاق پیرامون، در سطح خانواده و مدرسه شنیده است.
- نسبت به اتفاقات و برخوردها و حوادثی که در مدرسه یا در خانه برای او و یا دوستانش پیش می آید توسط مربیان حساس شده است. بگونه ای با او رفتار شده است که در مقابل حوادث واکنش های مناسب نشان می دهد و در نظر او و دوستانش بی تفاوتی نسبت به وقایع پیرامون ناپسند جلوه داده شده است.

دبستان ۲:

- نسبت به اتفاقات محیط پیرامونی اعم از خانواده و مدرسه و همچنین محله سکونت و شهر خویش حساس است و داستان های بیشتری در این رابطه شنیده است.
- با ایجاد سوال هایی حساسیتش نسبت به موضوعات مطروحه در بند قبل تحریک شده و در آن باره ها از او نظر خواسته شده است لذا سعی می کند موضعی حداقلی در برابر مسائل پیش آمده داشته باشد. موضع داشتن وی در برابر مسائل مورد نظر منجر به صحبت کردن وی درباره فعالیتی مرتبط با آن و مشخص کردن وظیفه او در برابر آن مسئله می گردد.
- در طول سال، حداقل درباره پنج اتفاق پیرامونی اش با دوستان و معلمان بحث و تبادل نظر داشته است. در قبال

آن اتفاقات حساسیت و موضع دارد و درباره راه حل های احتمالی در رابطه با مشکلات پیش آمده در اثر اتفاق صحبت هایی می کند. برخی از صحبت هایش می تواند منجر به تعریف فعالیتی برای او و همکلاسی هایش باشد.

دبیرستان ۱:

- نسبت به مسائل و مشکلات جامعه علاوه بر پیرامون و شهرش، در سطح ملی حساسیت دارد. در این رابطه موضع دارد و آن را اعلام می کند. در این رابطه الگوهای خوبی را می شناسد.
- همیشه این نکته را می داند که در کنار داشتن حساسیت و بیان دغدغه، باید به راه حل های آن دغدغه ها هم فکر کند و در کنار بیان دغدغه، درباره نظریاتی که به حل مسائل کمک می کند نیز صحبت نماید.
- مریبان همواره الگوی وی در این موضوع هستند که در کنار بیان دغدغه هایشان همواره اشاره هایی به راه حل های مشکلات نیز می نمایند.
- مرز میان حساس بودن نسبت به موضوعات و بیان دغدغه و سیاه نمایی و القا و ایجاد حس ناامیدی را می شناسد و سعی می کند همواره به آن توجه داشته باشد.

دبیرستان ۲:

- حساس و دغدغه مند در سطح مسائل و معضلات امت اسلام علاوه بر سطوح مورد اشاره در مقاطع پایین تر می باشد.
- با اعتماد به نفس و باور به مسئولیت خود نسبت به مشکلات و مسائل امت اسلام اظهار نظر می کند. شاید راه حل های موثری نیز به ذهنش برسد و آن را می تواند به طرق مختلف از جمله با استفاده از ابزار رسانه بیان کند. در این مسیر مرز میان حساس بودن نسبت به موضوعات و بیان دغدغه و سیاه نمایی و القا و ایجاد ناامیدی و حس ناامیدی را می شناسند.
- نسبت و مرز مسائل ملی و مسائل بین المللی مرتبط با امت اسلام را می شناسد.

- از بیان دغدغه و حساسیت‌هایش نسبت به موضوعات مطروحه در جاهایی که بیان آن‌ها لزومی ندارد و همچنین از تکرار بیجا پرهیز می‌کند.

- توانایی نسبی اهم و مهم کردن دغدغه‌ها و مشکلات و مسائل کشور و امت اسلام را دارد.

در بیان راه حل‌ها مسایل را بصورت جهان‌شمولی می‌بیند، بصورت منطقه‌ای ایده می‌دهد و بصورت محلی در برخی موضوعات توانایی اجرای ایده‌اش را دارد. موضع‌گیری‌اش می‌تواند تبدیل به عمل شود. از دل یک دغدغه، یک فعالیت خاص انسانی، اجتماعی یا جهادی بیرون می‌آید.

۲- **حالت درونی خوش آمدن از خوبی و اشمئزاز از بدی در وی ایجاد شده است. نسبت به مسائل به وجود آمده در جامعه با توجه به معیار حق و ناحق بودن آن‌ها جاذبه و دافعه دارد. نسبت به حق و اهل حق جاذبه (تولی) و نسبت به باطل و اهل باطل دافعه (تبری) دارد. با فلسفه تولی و تبری آشناست.**

دبستان ۱:

- نسبت به کارهای خوب کشش و حس خوبی دارد. نسبت به کارهای بد کشش و حس خوبی ندارد. آدم‌های پیرامونش را به دلیل کار خوب و بدی که انجام می‌دهند دوست دارد یا از آن‌ها بدش می‌آید. در این دو زمینه مربیان الگوی وی هستند.
- با داستان‌هایی که باعث می‌شود انجام کارهای خوب و آدم‌های خوب برای او خوشایند باشد و انجام کارهای بد و آدم‌های بد منفور او می‌گردد آشنا شده است.

دبستان ۲:

- می‌تواند نشان دهد که چه کسانی و چه رفتاری را باید دوست داشت و از چه کسانی و چه کرداری باید بیزار بود.
- موقعیت‌هایی برای او فراهم شده است که در آن محبتش را نسبت به انسان‌های خوب به ویژه خوبترین آن‌ها یعنی پیامبر و خاندانشان ابراز می‌کند و ناخوشنودی اش را از انسان‌های بد و دشمنان الهی به روشنی نشان می‌دهد.

دبیرستان ۱:

- با مصادیق تولی و تبری آشناست. همه دوستان خدا را دوست دارد و از همه دشمنان خدا بیزار است و با آن‌ها «دشمنی» می‌کند. در این رابطه بر اساس علایق شخصی و گزینشی عمل نمی‌کند.

دبیرستان ۲:

- مفهوم جاذبه و دافعه در مناسباتش با فامیل، دوستان و جامعه را می‌داند و فقط دنبال جذب نیست و جاذبه و دافعه را توأمان دنبال می‌کند.
- در تشخیص مصادیق جاذبه و دافعه و تولی و تبری مرعوب جو جامعه نیست.
- حق و مفهوم حق در قالب «جبهه» حق را می‌شناسد و در راه دفاع از آن تلاش خود را می‌کند.
- باطل و مفهوم باطل را در قالب «جبهه» باطل می‌شناسد و در راه ایستادگی در برابر آن تلاش می‌کند.

۳- دغدغه مند بودن نسبت به مسائل و مشکلات مهم و موثر پیرامونش و جامعه را یک فضیلت می‌داند و کم و بیش با راه حل های برطرف کردن آن ها آشناست. نسبت به مسائلی که منفور یا محبوب دینی است حساسیت دارد. هنر و مهارت کمک به مردم در انتخاب راه خیر و مواجهه مثبت (امر به معروف) و دوری از راه باطل و مواجهه منفی (نهی از منکر) را دارد. سعی می‌کند در جامعه راه خیر شناخته، و معروف و راه باطل ناشناخته و منکر شود. شجاعت اجتماعی در ترغیب افراد به کار خوب (امر به معروف) و مواجهه با انحرافات جامعه و منحرفین (نهی از منکر) را دارد.

دبستان ۱:

- مربیان الگوی وی در سوق دادن دوستانش به مصداق‌هایی ساده از کارهای خوب (مثل سلام کردن و جواب سلام دادن، رعایت نوبت و صف و ...) هستند. مربی سعی کرده اند با یادآوری مکرر آن کار خوب توسط دانش آموزان به یکدیگر، آن کار خوب در جمعشان «معروف» شود. تمرین امر به معروف در این مقطع در محدوده محیط مدرسه است.
- داستان‌هایی از بزرگان و اولیاء الهی در تذکر دادن به یکدیگر شنیده است.
- مربیان الگوی وی در ترک دادن دوستانش از مصداق‌های ابتدائی از کارهای بد (مثل دروغ گفتن، باز گذاشتن شیرآب، تمسخر دیگران) هستند. در اثر یادآوری‌های مکرر آن کار بد توسط دانش آموزان به یکدیگر، آن کار بد در جمعشان «منکر» شده است. تمرین نهی از منکر در این مقطع در محدوده محیط مدرسه است.

دبستان ۲:

- برخی مصداق مشخص معروف و منکر «دینی» را می‌شناسد، و می‌داند چرا از لحاظ دینی برخی معروف و برخی منکر هستند. سعی دارد در محیط «مدرسه» و «خانه» نسبت به امر اثر گذار به امور خیر و نهی متناسب از بدی‌ها

اقدام کند، و در این راه «شجاعت» لازم را دارد. به عنوان مثال معلم می‌تواند با دانش آموزان قرار بگذارند که پنج کار خوب را به یکدیگر یادآوری کنند تا بین شان معروف شود و از پنج کار بد همدیگر را نهی کنند تا آن کار بد بین شان منکر شود.

- با لفظ امر به معروف و نهی از منکر آشناست و می‌داند این دو واجب الهی هستند.

دبیرستان ۱:

- به معنی ضمنی امر به معروف و نهی از منکر، یعنی شناخته کردن خوبی‌ها و ناشناخته ساختن بدی‌ها آگاهی پیدا کرده است.
- امر به معروف و نهی از منکر را همانند نماز و روزه از وظایف الهی می‌داند.
- با اهمیت و ضرورت امر به معروف و تاثیر آن بر سلامت خود و جامعه آگاه است.
- با ویژگی‌های امر به معروف و نهی از منکر همچون یقین به معروف بودن یک کار، مراتب داشتن، روش‌های گوناگون آن و احتمال تاثیر گذاشتن در حد یک صفحه رساله‌های عملیه آشناست.
- وقتی با شرایط لازم و مراتب خاص، امر به معروف و نهی از منکر می‌کند از ملامت هیچکس خجالت نمی‌کشد و نمی‌ترسد یعنی «شجاعت اجتماعی» لازم را دارد.

دبیرستان ۲:

- اغلب مصادیق امر به معروف و نهی از منکر را بر اساس دستورات شرع مقدس می‌شناسد.
- با روش‌های امر به معروف و نهی از منکر و «هنر تذکر زبانی» و احکام آن‌ها آشناست و می‌تواند به شب‌هاست عمده آن پاسخ دهد.
- مفهوم «امر کردن» در امر به معروف و نهی از منکر را می‌داند. فرق امر به معروف و نهی از منکر را با کار فرهنگی، کار خیر، موعظه، نصیحت و ... می‌داند.

- با مفهوم دینداری گزینشی در انجام واجبات و ترک محرمات آشناست و به دلیل ترس، خجالت، منافع، تمایلات شخصی و نفسانی و ... امر به معروف و نهی از منکر را ترک نمی کند.
- در انجام امر به معروف و نهی از منکر گزینشی عمل نمی کند و اهل اهم و مهم کردن مصادیق این دو عمل واجب است.
- امر به معروف و نهی از منکر را نه تنها در سطح فردی و در محیط مدرسه، بلکه در خانواده و اجتماع، با رعایت شرایط و مراتب آن، انجام می دهد و نه تنها از آن خجالت نمی کشد بلکه شجاعت اجتماعی لازم را برای آن بدست آورده است.
- امر به معروف و نهی از منکر در سطح کلان جامعه نیز برایش موضوعیت دارد و به امر به معروف و نهی از منکر مسئولین در هر رده ای توجه دارد.

۴- روحیه ایثار و ج هادگری را دوست دارد. اهل کار خیر و کمک به دیگران خصوصا همکلاسی ها و اطرافیان در همه زمینه های مادی و معنوی است. کمک به دیگران و انفاق را مایه راحتی و سبکباری خود می داند. ش هادت را یک فضیلت می داند و نسبت به ش هادت حس خوبی دارد و شهید و ش هادت برایش ارزشمند و محترم است.

دبستان ۱:

- به دوستانش در اتفاقاتی که رخ می دهد و در نیازهای روزمره کمک می کند.
- تمرین می کند در خوردن خوراکی ها و استفاده از وسایلش بدون درخواست قبلی دوستانش را شریک کند.
- داستان هایی ابتدایی درباره ایثار و ش هادت شنیده است.

دبستان ۲:

- با مفهوم از خودگذشتگی و ایثار و همینطور بخل بطور کلی آشناست. داستان هایی درباره ایثار و از خودگذشتگی (مخصوصا در زندگی معصومان) شنیده است و دوست دارد اینگونه باشد.
- با لفظ ش هادت و مفهوم آن بطور کلی آشناست. ش هادت را به دلیل ایثار جان، بزرگترین از خودگذشتگی می داند. با جایگاه شهیدان نزد خداوند آشناست. علاقمندی نیکان در توفیق یافتن به ش هادت شنیده و یا دیده است.
- شهدای مشهور انقلاب، دفاع مقدس و سایر اتفاقات امت اسلام در دوره معاصر را کمابیش شنیده است و دلیل برجستگی آن ها را بطور کلی می داند و به آن ها علاقمند است.
- حضرت امام حسین علیه السلام را به عنوان سید شهیدان، می شناسد.
- می داند همه ائمه معصومین علیهم السلام، بجز حضرت حجت ارواحنافداه، به ش هادت رسیده اند و شهید هستند

- داستان‌هایی از شهدای صدر اسلام و شهدای معاصر شنیده است.

دیرستان ۱:

- مفهوم انفاق، ایثار و مواسات و فرق این مفاهیم با یکدیگر را می‌شناسد.
- مفهوم شهادت را به همراه برخی آیات و روایات آن و منزلت والای شهید می‌داند.
- داستان‌ها و وقایع زیادی از زندگی شهدای بزرگ تاریخ اسلام از صدر اسلام تاکنون بلد است.
- کتاب زندگینامه چند شهید بزرگ را مطالعه کرده است.

دیرستان ۲:

- با مفهوم ایثار و مواسات به همراه آیات و روایات مربوط به آن‌ها آشناست. سعی می‌کند در حد توان، اهل ایثار و مواسات باشد.
- با مفهوم جهاد و کار جهادی در همه زمینه‌ها، و نه فقط در امور نظامی، بطور کامل به همراه آیات و روایات مربوط به آن‌ها آشناست و مشتاق کارهای جهادی است.
- شهادت را پاداش جهاد می‌داند. به دلیل داشتن روحیه جهادی و انجام کارهای جهادی شوق شهادت در دل دارد.

۵- با رعایت اولویت ها در اجتماع حضور دارد. دوست دارد در مسجد و هیات و سایر اجتماعات مذهبی حضور داشته باشد.

دبستان ۱:

- به شرکت در برنامه های جمعی مدرسه و پایه علاقمند است. در برنامه های جمعی مدرسه و پایه شرکت می کند.
- به شرکت در برنامه های دوره می و میهمانی های فامیلی علاقمند است و در آن ها شرکت می کند.
- به سوالات مربیان درباره دوره می های فامیلی و میهمانی پاسخ می دهد و درباره آن ها صحبت می کند و خاطراتی در این زمینه تعریف می کند.
- داستان هایی درباره اهمیت حضور در اجتماعات مختلف شنیده است.

دبستان ۲:

- هر از چندگاه با پدر در برنامه نماز جماعت مسجد محله شرکت می کند.
- در مناسبت های خاص مثل دهه محرم و ماه مبارک رمضان به همراه خانواده در برنامه هیات ها بویژه هیات های فامیلی یا هیات های دوستان و آشنایان خانوادگی و یا هیات مدرسه شرکت می کند.
- در برنامه هایی مثل راهپیمایی اربعین، ۲۲ بهمن، روز قدس و ... به همراه خانواده شرکت می کند.
- به همراه خانواده در مراسم هایی مثل استقبال از حجاج فامیل و ... شرکت می کند.

دبیرستان ۱:

- به همراه خانواده در مراسم های خانوادگی مثل ختم درگذشتگان فامیل و آشنایان و ... شرکت می کند.
- برای شرکت در مراسم های هیات محله یا هیات های دیگر برنامه دارد.

- هر چند وقت یکبار در برنامه‌های نماز جماعت و سایر برنامه‌های مسجد محله به تن‌هایی شرکت می‌کند.
- می‌داند که دینداری بدون حضور اجتماعی ناقص خواهد بود و حضور اجتماعی را یکی از وظایف آینده خود می‌داند.
- داستان‌هایی درباره دغدغه‌های اجتماعی و فعالان این حوزه شنیده است.

دبیرستان ۲:

- سعی می‌کند گذشته از حضور در مسجد محله و اقامه نماز در سایر برنامه‌هایی که می‌تواند نقش فعالی داشته باشد نیز شرکت کند.
- علاقمند است برای کمک به همشهریان یا هموطنان فقیر و محروم عضو خیریه یا یک گروه جهادی باشد.
- غیر از موارد قبلی، علاقمند به شرکت در فعالیت‌های اجتماعی مثل راهپیمایی ۱۳ آبان و شرکت در برنامه تشییع پیکر شهدا است و سعی می‌کند در آن‌ها حضور فعالی داشته باشد.
- شرکت در برنامه‌های دسته جمعی خانوادگی و همچنین فعالیت‌های اجتماعی مثل نماز جماعت، هیات، راهپیمایی‌ها و ... را برای خودش مفید، لازم و پر اهمیت می‌داند.
- برای فعالیت‌های اجتماعی اش پس از دوران دبیرستان فکر کرده است و سعی می‌کند در این باره برنامه داشته باشد.
- برای خودش الگوهایی از فعالان اجتماعی را دارد و به فعالیت‌های آن‌ها آگاهی پیدا کرده است.
- به آرزوهای بزرگ برای داشتن بیشترین تاثیر اجتماعی و یا مسئولیت اجتماعی اندیشیده است و علاقمند به محقق کردن آن‌هاست.

۶- اهل خدمت به اجتماع و کشور است. سعی می کند برای خودش در زمینه های مختلف هویت در نظر بگیرد. داشتن هویت ملی و اسلامی و انقلابی برایش مهم است. دلسوز آینده کشور است و برای پیشرفت آن تلاش می کند. سرنوشت امت اسلامی برایش مهم است و نسبت به آن موضع دارد.

دبستان ۱:

- علاقمند است، در انجام امور خانه به مادرش کمک کند.
- با نام و نام خانوادگی خویش بطور کامل آشناست. نام و نام خانوادگی پدر و مادر و پدربزرگ و مادربزرگ های خویش را می داند.
- با مفهوم خانواده آشناست.
- بالفاظی مانند کشور، وطن، انقلاب اسلامی و ... آشناست.
- پرچم کشور و رنگ ها و نشان وسط آنرا می شناسد.
- به ایرانی بودن خود افتخار می کند.

دبستان ۲:

- با کلیات خانواده خود آشناست. می داند پدر و مادرش و پدر بزرگ و مادر بزرگش اهل چه شهر و منطقه ای هستند و ریشه اش از کجاست. هویت خانوادگی خود را می شناسد.
- با مفهوم کمک به همکلاسی و هممنوع آشناست.
- با مفهوم انقلاب اسلامی و کسانی که برای آن دلسوزی می کنند بطور کلی آشناست.
- با نمادهای ملی اعم از آثار تاریخی در زمینه های مختلف ابنیه، ادبیات و با تاریخ ایران بصورت کلی آشناست.
- برای پرچم کشورش احترام قائل است و در اتاقش و بر روی دیوار کلاس و ... پرچم کشورش قرار دارد. هر روز در

- صبحگاه به پرچم ملی ادای احترام می‌کند.
- با دلایلی کلی به هویت ایرانی خود افتخار می‌کند و آرزوی داشتن هویت دیگری را نمی‌کند.

دبیرستان ۱:

- سعی می‌کند شجره نامه ای خانوادگی برای خود درست کند که در آن تانسل پدر پدر بزرگ تمامی افراد و فامیل (از عمو، عمه، خاله، دایی و همسران و فرزندان‌شان در این دونسل) مشخص باشد.
- با مفهوم هویت شخصیتی و خانوادگی و ملی و امت اسلامی... آشناست.
- اگر از از هویت او پرسیده شود می‌تواند حداقل ۱۵ ویژگی هویتی خود را در زمینه‌هایی مثل خانوادگی، ملی، جغرافیایی، تاریخی، اسلامی و شیعی، انقلابی بیان کند سپس می‌تواند هویت شخصیتی خود را بطور اجمال تعریف کند. هویت شخصیتی خود را در کارهای ارزشمندی که کرده است مثل مطالبی که می‌داند، کتاب‌هایی که خوانده است، فعالیت‌های ورزشی و هنری که کرده است، مهارت‌هایی که دارد، دوره‌های دانشی که گذرانده است، تقید دینی که دارد، مشارکت‌های اجتماعی که داشته است و... می‌داند. هویت‌های کاذبی مثل نوع لباس پوشیدن و آرایش موی سر، برخی رفتارهای نامناسب داشتن مثل سیگار کشیدن، علاقمندی اش به سلب‌ریتی‌های ورزشی و سینمایی، فالور داشتن، استفاده از نمادهای نامناسب را در شان خود نمی‌داند. برای او تشبه به انسان‌های صالح ارزشمند است و از تشبه به ناصالحان بیزار است.
- با مفهوم هویت انقلابی آشناست و برای خود این هویت را قائل است.
- برای خود رزومه درست کرده است و مرتب آن را تکمیل می‌کند.
- با دلیل و منطق به ایرانی بودن و انقلابی بودن خود افتخار می‌کند.

دبیرستان ۲:

- با مفاهیمی همچون هویت صادق، هویت کاذب، بی هویتی در عصر جدید آشناست و می تواند آن ها را تحلیل کند.
- تلاش دارد که هویت شخصی خود را همانند دوره قبل در تمامی ابعاد تکمیل کرده و به ثبات هویتی در این زمینه برسد.
- از تعصب در مواردی که هویت غیراختیاری اوست همانند شهر و خانواده و ملیتی که دارد خودداری می کند و هویت های دیگر را برای خودشان قابل احترام می داند. اما در هویت های اختیاری خود به مواردی که حق است پافشاری می کند و از موارد ناحق بیزاری می جوید.
- دلسوز آینده کشور است و برای پیشرفت آن تلاش می کند.
- سرنوشت امت اسلامی برایش مهم است و نسبت به آن موضع دارد.

۷- دفاع از مظلوم و ایستادگی در برابر ظلم را وظیفه خود می‌داند. خود را در برای رفع ظلم از همه مظلومین عالم در حد توان، مسئول می‌داند.

دبستان ۱:

- داستان‌هایی از کسانی که از مظلوم دفاع کرده اند و در برابر ظالم ایستاده اند شنیده است و علاقه پیدا کرده است مانند آن‌ها باشد.
- معنای ظلم، ظالم و مظلوم را شنیده است.

دبستان ۲:

- می‌تواند درباره لزوم دفاع از مظلوم و ایستادگی در برابر ظالم دلیل بیاورد و بگونه ای بیان می‌کند که خود نیز راه افرادی که اینگونه بوده اند دنبال خواهد کرد.
- معلم موقعیت‌های فرضی را برای آن‌ها بیان کرده است که به نحوی ظلمی واقع شده است و از دانش آموزان می‌خواهد که درباره آن به گفتگو بپردازند.

دبیرستان ۱:

- چندین قهرمان مدافع مظلومان و داستان‌های آن‌ها را می‌شناسد و به آن‌ها علاقه مند است.
- در بحث و گفتگوی گروهی به این نتیجه رسیده است که اگر ظلمی به او شد نباید منافع زودگذر باعث پذیرش ظلم در او شود.
- ظلم‌های فردی و ظلم‌های اجتماعی را می‌شناسد و بین آن‌ها تفکیک قائل می‌شود و می‌داند چگونه باید در برابر هریک از این انواع ظلم از مظلوم دفاع کند.

- آیات و روایاتی درباره دفاع از مظلوم و مبارزه با ظالم شنیده است. عافیت طلبی مانع از تلاش او در این راه نمی شود و شجاعت لازم را دارد.
- برخی از ظلم‌های عالم مثل ظلم‌های دوران استعمار و ستم‌های آمریکا در صد ساله اخیر را می‌شناسد و مبارزان بزرگ علیه این ظلم‌ها را (مثل گاندی، چگوارا، ماندلا، سید حسن نصر الله، امام خمینی) می‌شناسد.

دبیرستان ۲:

- اخبار مظلومان گوشه و کنار عالم را دنبال می‌کند و علاقمند است به یاری آن‌ها بشتابد.
- با مطالعه تاریخی چند راه مبارزه با ظلم را یاد گرفته است و خود نیز می‌تواند راه‌هایی دیگر را پیشنهاد بدهد.
- به صورت‌های مختلف در محدوده توانش نسبت به انواع ظلم‌ها واکنش نشان می‌دهد. (تقییح آن‌ها در شبکه‌های اجتماعی و یا فضای مجازی یا گفتگوهای دوستانه یا خانوادگی)

۸- به کار کردن و زحمت کشیدن برای اینکه سربار دیگران نباشد از طریق کسب روزی حلال اهمیت می‌دهد و نسبت به حق الناس حساسیت و دقت نظر دارد. همچنین نه تن‌ها به حقوق مردم اهمیت می‌دهد از آن مهم تر به بیت المال که خزانه اموال عمومی جامعه و حکومت اسلامی است به مراتب بیشتر از حق الناس اهمیت می‌دهد و نسبت به آن دقت نظر دارد. از مال شبهه ناک و حرام پرهیز می‌کند. با راه‌های کسب روزی حلال و حرام آشناست. انضباط مالی دارد.

دبستان ۱:

- با لفظ "بیت المال" و "حق الناس" و مال "حلال و حرام" آشناست.
- در رابطه با اهمیت داشتن شغل و کار کردن و کسب روزی حلال داستان‌هایی را شنیده است.

دبستان ۲:

- در رفت و آمد روزانه در مدرسه و ... نسبت به عدم تضییع اموال مردم حساسیت دارد و نسبت به حق الناس در استفاده از وسایل همکلاسی‌هایش توجه دارد.
- مربیان موارد عدم توجه به حق الناس و بیت المال را مرتب در موقعیت‌های گوناگون به نرمی به او گوشزد کرده‌اند.
- مربیان حساسیت‌های جدی او را نسبت به حق الناس تحسین کرده‌اند.
- نظر خداوند نسبت به حق الناس را می‌داند و با عواقب اخروی عدم رعایت آن آشناست.

دبستان ۱:

- با برخی آیات، روایات و احکام مربوط به حق الناس آشناست و می‌تواند آن‌ها را برای دیگران بازگو کند.

- بصورت کلی با احکام کسب و کار و تکالیف شرعی مسائل مالی آشناست.
- احکام و مصادیق بارز و مشهور مال حرام و شبهه ناک را می‌داند.
- در تلاش است تا با مهارت‌های راه اندازی کسب و کار شخصی در دوره تحصیل و با توجه به شرایط ایام تحصیل آشنا شود و بگونه ای آن‌ها را بکار برد.
- برخی مسئولیت‌های مالی خانواده (مثل بعضی خریدها) را به عهده می‌گیرد.
- احکام خمس و زکات و سایر مسائل مالی در اسلام را می‌داند و سعی می‌کند با انضباط مالی به آن‌ها عمل کند.

دبیرستان ۲:

- به دنبال راه اندازی کسب و کاری حلال در ایام تحصیل، با توجه به مهارت‌هایی که در دوره متوسطه اول یاد گرفته است، می‌باشد و ضمن آن سواد مالی خود را نیز افزایش می‌دهد.
- نسبت به عدم ورود مال حرام و شبهه ناک در زندگی اش حساسیت و دقت بالایی دارد.
- در مسائل شرعی، در انجام تکالیف مالی و رعایت حقوق مالی مردم، نظم و حساسیت بالایی دارد.
- نسبت به بی توجهی‌ها به بیت المال حساسیت دارد و از آن‌ها بی‌زاری می‌جوید.
- داستان‌های متعددی را از حساسیت بسیار اولیاء دین به بیت المال و حق الناس شنیده است و می‌تواند آن‌ها را برای دیگران نیز بگوید.

۹- کار گروهی و تشکیلاتی را می‌شناسد و در انجام کارهای فردی و اجتماعی به آداب و قواعد آن پایبند است. به سلسله مراتب در کار گروهی اهمیت می‌دهد. انعطاف‌های لازم را در کار گروهی دارد. تقوی جمعی را رعایت می‌کند.

دبستان ۱:

- لفظ "کار گروهی"، "کار جمعی"، "انجام دسته جمعی" کار و... را شنیده است.
- چند کار جمعی در قالب بازی و ... را بلد است و مدرسه بسیاری از کارهای دانش آموزان را گروهی انجام می‌دهد و تمرین‌های متعددی برای تقویت کار گروهی او انجام داده است.
- به انجام بازی‌های جمعی و گروهی علاقمند است.

دبستان ۲:

- مفهوم کار جمعی و اجزای یک گروه را می‌داند. مفهوم سرگروه و عضو گروه را می‌داند.
- برخی مزایا و دلایل انجام کار گروهی را می‌داند.
- داستان‌هایی از شیرینی و موفقیت انجام کار گروهی شنیده است.
- کارهای بسیاری را در مدرسه بصورت گروهی انجام داده است.

دبستان ۱:

- با اهمیت و برخی دلایل عقلی و نقلی کار گروهی و تشکیلاتی آشناست.
- مفهوم سلسله مراتب را در کار گروهی و اهمیت رعایت آن را می‌داند.
- با فلسفه برخی فعالیت‌های جمعی مذهبی مثل نماز جمعه و جماعت، هیات و ... آشناست.

- اردوهای را با تمرکز بر تقویت کار گروهی و استلزامات آن رفته است.

دبیرستان ۲:

- با مفهوم تشکل و کار تشکیلاتی و لوازم و آداب تشکیل و استفاده از آن و همچنین اهمیت آن آشناست.
- مفهوم تقوی جمعی را می‌فهمد و می‌داند یکی از رموز مهم پیشرفت و سلامت یک تشکل رعایت تقوی جمعی است.
- رعایت سلسله مراتب و آداب اجتماعی و فرهنگ عمومی و سازمانی یک تشکل را از شقوق تقوای جمعی می‌داند.
- در عین فهم کار تشکیلاتی و سعی در رعایت اصول و قواعد کار تشکیلاتی و آن سازمان، در برابر هیچ یک از آن‌ها منفعل و بی اختیار و فاقد تعقل و تفکر نیست و در صورت نیاز در عین رعایت اصول کار تشکیلاتی امر به معروف و نهی از منکر نسبت به همه اجزای تشکیلات را بلد است و انجام می‌دهد.
- موضع مفاهیم دینی و آیات و روایات نسبت به کار گروهی و تشکیلاتی را می‌داند.
- داستان‌هایی واقعی از انجام کار تشکیلاتی و تشکل‌های موفق و ناموفق در تاریخ اسلام و تاریخ معاصر به همراه دلایل ارزیابی علت توفیق یا عدم توفیق آن‌ها را شنیده است.

ح- دانابه تاریخ دین و معرفت و همچنین بزرگان تاریخی

۱- با سیر تکاملی ادیان آشناست. نسبت و جایگاه دین اسلام را نسبت به سایر ادیان ابراهیمی می داند.

دبستان ۱:

- اسامی پیامبران اولوا العزم و ادیان ابراهیمی را می داند. معجزات اصلی هریک از این پیامبران را شنیده است.
- مفهوم تکامل ادیان و خاتمیت پیامبر اعظم (ص) را می داند.

دبستان ۲:

- نه تن ها پیامبران مهم را می شناسد بلکه با کتاب های پیامبران اولوالعزم آشنا شده است. داستان های برخی پیامبران را شنیده است.
- با توجه کردن به زیارت هایی مثل زیارت وارث، جریان هدایتگری انبیاء و امامان را در طول هم می داند و تعارضی در پیام پیامبران نمی داند.
- محوریت اصلی ادیان را که وجود خداوند و تحقق معاد در آینده و انجام کارهای صالح است فهمیده است، لذا تعارض های پیروان ادیان، او را از این پیام مشترک دور نمی سازد.
- ادیان عمده جهان، الهی (یهودیت، مسیحیت و اسلام) و غیر الهی (زرتشتی، آئین هندو، بودیسم) را کم و بیش شناخته است.

دبیرستان ۱:

- داستان های قرآنی درباره پیامبران را با تفصیل بیشتر می داند و می داند چرا دین اسلام تکامل یافته سایر ادیان و آخرین دین الهی است.

- با برخی اعتقادات یهودیان و مسیحیان آشنا شده است و می‌داند علت انحراف آن‌ها از دین اصلی پیامبران چیست.
- با بشارت‌های مسیحیت درباره پیامبر اسلام نیز آشناست.
- با تفاوت‌های اسلام و مسیحیت در نوع برداشت آن‌ها از خداوند و مسیح، تفاوت مبنایی آن‌ها در نگاه به انجیل و قرآن و وحی آشنا شده است. با تفاوت اصحاب کلیسا با روحانیت در اسلام و نحوه دخالت کلیسا در انجام امور مذهبی و تفاوت آن با اسلام آشنا شده است.
- با شبهات مربوط به حقانیت در ادیان متکثر کمابیش آشنا شده است و پاسخ به نگاه‌های غلط به کثرت ادیان را می‌داند.

دبیرستان ۲:

- می‌تواند ادیان دیگر غیر اسلام را نقد کند و نقدهایی را که برخی تازه مسلمان شده‌ها به ادیان قبلی خود می‌کردند شنیده است.
- شبهاتی که برخی ادیان به اسلام می‌کنند را کمابیش شنیده است و در صدد پاسخ به آن‌ها برآمده است.
- تفاوت‌های عمده تشیع و تسنن را می‌داند و با برخی فرقه‌ها مثل وهابیت، بهائیت و درویشی گری آشنا شده است و علت انحراف آن‌ها را می‌داند. با عرفان‌های کاذب کمابیش آشناست.
- در دفاع از اسلام و تشیع ثابت قدم است و توانسته است توانایی لازم را برای دفاع از این دو ساحت بدست آورد.

۲- با ویژگی‌های پیامبر اکرم (صلی علیه و آله و سلم) و اهل بیت (علیهم السلام) آشناست و آن‌ها را دوست دارد. با نقاط مهم زندگی اهل بیت (علیهم السلام) و احادیث و اخبار ایشان آشناست. رفتار و احادیث ایشان را در تمامی شئون زندگی ملاکی برای تشخیص حقانیت و حجتی برای رفتار خود و محیط پیرامون خود می‌داند. به اهل بیت (علیهم السلام) علاقه دارد و به زیارت و حضور نزد آن‌ها اهتمام دارد. با آن‌ها ارتباط قلبی دارد. توسل به اهل بیت (علیهم السلام) نزد وی جایگاه بالایی دارد.

دبستان ۱:

- برخی از وقایع مهم زندگی پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) را بگونه‌ای تاریخی شنیده است. با شنیدن این وقایع به آن بزرگوار علاقمند شده است.
- داستان‌هایی درباره منش و رفتار پیامبر اکرم و عظمت خلیقات آن حضرت شنیده است و دوست دارد همانند آن‌ها این منش‌ها را در خود تقویت کند.
- وقایع مهم زندگی امامان را شنیده است و محبتش به آن‌ها بر اساس روش زندگی و علم و فضل آن بزرگواران روز به روز بیشتر گردیده است.
- صلوات بر پیامبر و اهل بیت ایشان را کاملاً یاد گرفته است و عادت کرده است که وقتی نام آن بزرگواران را می‌شنود صلوات بفرستد.
- نه تن‌ها در برنامه‌هایی که به مناسبت تولد یا شهادت معصومان برگزار می‌شود شرکت می‌کند بلکه می‌خواهد خودش نیز در برگزاری آن مشارکت داشته باشد.
- با زیارت پیامبر و معصومان آشناست و احتمالاً با خانواده به زیارت برخی از امامان و امام زادگان رفته است.

دبستان ۲:

- با تاریخ اجمالی زندگی پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) چه قبل از بعثت و چه بعد از آن در مکه و مدینه آشناست و با افتخار و عظمت از آن یاد می کند.
- برخی داستان های دیگر از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله شنیده است و این داستان ها در او انگیزه رفتار بر طبق رفتار پیامبر را برانگیخته است.
- علاقمندی اش را به پیامبر اکرم ابراز می کند و صلوات را از روی محبت به ایشان می گوید.
- با شنیدن احادیث منقول از رسول خداوند، آن ها را بهترین دستور العمل زندگی اش می داند.
- وقایع مهم زندگی امامان شیعه علیهم السلام را شنیده است و نوع عمل عبادی، سیاسی و علمی آن ها را بهترین الگو برای رفتارهای خود می داند.
- به دنبال فراگرفتن برخی روایات منقول از امامان است و وقتی آن ها را می شنود سعی می کند آن ها را سرلوحه کارهایش قرار دهد.
- توسل به معصومان را برای شفاعت نزد خداوند و برآوردن حاجاتش توسط خداوند مهم می داند.
- به زیارت معصومان اهمیت می دهد و علاقمند است به زیارت برود.

دبیرستان ۱:

- با ویژگی های پیامبر اکرم (ص)، که باعث افزایش اعتقادات او محبت به ایشان و درک عظمتشان می شود در قالب داستان های مهم زندگی آن بزرگوار آشنا شده است.
- تاریخ زندگی پیامبر اکرم (ص) را (در حد کتاب فروغ ابدیت) می داند. با غزوه ها و اتفاقات مهم زندگی و حکومت پیامبر ص آشناست.
- با مطالعه زندگی پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم) و اهل بیت علیهم السلام با دلایل عقلی، نقلی و شهودی آن ها را دوست دارد و ایشان را الگوی خود می داند. و سعی می کند رفتارها و قول حضرات معصومین علیهم

- السلام، دلیل همه رفتارها، سخنان و افکارش باشند.
- شوق زیارت حرم‌های مقدس اهل بیت علیهم السلام را دارد و برای این شوق، علاوه بر محبت، دلایل عقلی و نقلی و دینی دارد.
- با معنا و مفهوم دقیق توسل به پیامبر ص و اهل بیت علیهم السلام آشناست و پاسخ شبهات مربوط به این موضوع را می‌داند. فرق بین توکل و توسل را می‌داند و جایگاه هر کدام را می‌شناسد. می‌داند در توسل، حضرات معصومین علیهم السلام حتما درخواست ایشان را می‌شنوند اما اجابت آن لزوما در همان صورت و قالب که مدنظرش می‌باشد، شاید رخ ندهد.

دیرستان ۲:

- با ویژگی‌های پیامبر اعظم ص، خصوصا از دید محبتی و اعتقادی و همچنین با عظمت حضرت آشنا شود. (وقایع داستان‌های مهم و موثر و ...)
- تاریخ تحلیلی زندگی پیامبر ص را می‌داند. (در سطح کتب دکتر شهیدی)
- در مسیر توسل و محبت نسبت به اهل بیت علیهم السلام جدی می‌باشد. سعی می‌کند در این راستا هر هفته در یک برنامه ذکر و توسل در قالب یک هیأت شرکت کند.
- ابراز ارادت و محبت به اهل بیت علیهم السلام را فقط منحصر در ذهن و قلب خویش نمی‌داند و در این راستا سعی می‌کند کارهای عملی مثل فعالیت و کمک در یک هیأت یا مجموعه‌ای که مروج فرهنگ، تفکر و محبت حضرات معصومین علیهم السلام را انجام دهد.
- در مسیر ابراز محبت عملی به پیامبر و اهل بیتش علیهم السلام، مراقب افکار، سخنان و رفتارهای خودش می‌باشد تا خدای ناکرده بر خلاف منویات و سیره ایشان نباشد و موجبات ناراحتی ایشان، خصوصا ناراحتی حضرت حجت ارواحنا فداه را فراهم نکند.
- سعی می‌کند برای تک تک لحظات زندگی و همه امور زندگی اش حجت و دلیلی منطبق بر قول و فعل و نظر

معصومین علیهم السلام داشته باشد.

- در بروز مشکلات و رخداد وقایع سعی می کند با ارتباط قلبی ای که با پیامبر و اهل بیتش علیهم السلام برقرار کرده، از ایشان کمک بگیرد و مشکلاتش رو مدیریت نماید.

۳- (بند ۱۴) مشاهیر و معارف بزرگ مذهبی و ملی را می‌شناسد و دلیل اهمیت و بزرگی آن‌ها را در تاریخ ملی و دینی می‌داند. برای او رسیدن به نقاط قوت آن‌ها و دلیل بزرگی شان اهمیت دارد و ارزشمند است..

دبستان ۱:

- اسامی چند شاعر، دانشمند متفکر ایرانی را شنیده است.

دبستان ۲:

- چند دانشمند ایرانی تاریخی دیگر را می‌شناسد و برخی وقایع زندگی آن‌ها یا آثارشان را می‌داند.
- چند شاعر فارسی زبان و اسامی دیوان‌های مشهورشان را می‌داند و از هریک چند شعر فقط شنیده است.
- نام چند قهرمان ملی را شنیده است و علت قهرمان بودن آن‌ها را به اجمال می‌داند.

دبیرستان ۱:

- سعی کرده است اسامی دانشمندان مهم ایرانی در تاریخ ایران و معاصر را جمع آوری کرده و تاریخ تولد و وفات آن‌ها را از انواع منابع اطلاعاتی استخراج کند.
- در جدولی نام دانشمندان را بر حسب تاریخ تولدشان به ترتیب نوشته است و در آن جدول کتاب‌های مشهورشان را نیز آورده است. به وجود آن‌ها در تاریخ کشور افتخار می‌کند و علیت بزرگی آن‌ها را می‌داند.
- نمودار تاریخ زندگانی دانشمندان را ترسیم کرده است و نسبت میان آن‌ها را از حیث تقدم و تاخر و میزان عمرشان، از نمودار، تجزیه و تحلیل کرده است.
- همانند اقدامات فوق برای شاعران و ادبای مشهور، استخراج اسامی، تهیه جدول تولد و وفات، اثر ادبی شان و

نهایت نمودارهای آن را انجام داده است. اهمیت هریک از شاعران و کارهای بزرگی که برای ادیبان کشور انجام داده اند را شنیده است.

- برای قهرمانان ملی و مذهبی نیز عین اقدامات فوق را انجام داده است. از همه آن‌ها با عظمت یاد می‌کند و دوست دارد یکی از قهرمانان ملی باشد.
- تاریخ ابتدا و انتهای سلطنت پادشاهان ایران را در جدولی تنظیم کرده است و نمودار تاریخی آن را کشیده است. سپس با تلفیق جدول حکومت پادشاهان و قهرمانان و شعرا و دانشمندان نسبت بین تمامی آن‌ها را از روی نمودار بیان می‌کند.

دبیرستان ۲:

- می‌تواند درباره دانشمندان و شعرا و نویسندگان و قهرمانان ملی و مذهبی مطالبی را بیان کند و برای دیگران تجزیه و تحلیلی از آن‌ها داشته باشد. در سخنانش از آن‌ها به عظمت و نیکی یاد می‌کند و به وجود آن‌ها افتخار می‌کند.
- دانشمندان علوم تجربی و ریاضی و پایه گذاران برخی تکنولوژی‌های مهم را در تاریخ ایران و جهان به همراه کارهای بزرگی که انجام داده اند می‌شناسد. تاریخ زندگی آن‌ها را در جدولی تنظیم کرده است و سپس نمودار آن‌ها را ترسیم نموده است. می‌تواند نسبت دانشمندان ایرانی و غربی را از روی نمودار تجزیه و تحلیل کند.
- جدول و نموداری که در دوره دبیرستان یک درباره شاعران، نویسندگان، دانشمندان و قهرمانان درست کرده است درباره مهمترین این دسته افراد در ۱۰۰ سال اخیر بطور مجزا تنظیم کرده و می‌تواند از روی نمودار نسبت بین آن‌ها را تجزیه و تحلیل کند. برای این منظور نیازی به حفظ کردن تاریخ‌ها و یا کتاب‌ها و غیره نیست بلکه بتواند بخوبی آن‌ها را از روی اطلاعات تجزیه و تحلیل کند. علت بزرگی هریک را می‌داند و تاثیر آن‌ها را بر ایران شناخته است. خود نیز علاقمند است فردی تاثیر گذار در تاریخ کشور باشد.

